

T.C.

**YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

Maysoon Alsarray

Temmuz 2015

T.C.

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Maysoon Alsarray

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Nihal Çalışkan

Temmuz2015

Türkçe Ulusal Derlemi'nde Yüksek Sıklıkta Kullanılan
Adların Eşdizimlilikleri

MAYSOON ALSARRAY

TARAFINDAN

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE
SUNULAN TEZ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temmuz 2015

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

(Ünvanı Adı ve Soyadı)

Enstitü Müdürü

Bu Tezin Yüksek Lisans Derecesi için gereken tüm şartları sağladığını tasdik ederim.

(Ünvanı Adı ve Soyadı)

Anabilim Dalı Başkanı

Okuduğumuz ve savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir yüksek lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını beyan ederiz.

(Ünvanı Adı ve Soyadı)

Maysoon ALSARRAY

Danışman

Jüri üyeleri

Prof. Dr. Ertuğrul YAMAN.....

Yrd. Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN

Yrd. Doç. Dr Osman DÜZGÜN.....

Yedek Üye.....

Bu tez içerisindeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışma orijinal olmayan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu kabul ediyorum.

Adı Soyadı

İmza:

İTHAF

***AİLEME ÖZELLİKLE RAHMETLİ BABAMA, DEĞERLİ ANNEME ve ÜLKEM'E
İTHAF EDİYORUM***

ÖZET

Türkçe Ulusal Derlemi’nde Yüksek Sıklıkla Kullanılan Adların Eşdizimlilikleri

Maysoon Alsarray

Yüksek Lisans Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nihal Çalışkan

Temmuz 2015

Bu çalışmada, güncel Türkçede kullanılan yüksek sıklıktaki adların eşdizimliliği üzerinde durulmuştur. Yüksek sıklıktaki adlardan zaman kavram alanına giren “*an, ay, gün, gece, saat, yıl*” sözcüklerinin eşdizimlilikleri Türkçe Ulusal Derlemi’nden hareketle incelenmiştir. Türkçe Ulusal Derlemi’nde her bir adın t-skoru 2 ve üzeri olan eşdizimliliği bağlam içinde değerlendirilerek aralarında anlam açısından bağ olan eşdizimlilikler çıkarılmıştır. Böylece eşdizimlilikler istatistik ve anlam bağımlı birlikte değerlendiren bir yaklaşımla ele alınmıştır. Belirlenen eşdizimlilikler ad-eylem, sıfat-ad, ad-ad ilişkisi içinde tasnif edilerek bağlam içi örneklerle birlikte sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: *Yüksek sıklıktaki adlar, Eşdizimlilik, Türkçe Ulusal Derlemi*

ABSTRACT

Collocations of High Frequency Nouns in Turkish National Corpus

Maysoon Alarray

MA., Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Nihal Çalışkan

June 2015

This thesis is on the collocations of high frequency nouns in contemporary Turkish. The time related words “*an/moment, ay/month, gün/day, gece/night, saat/hour, yıl/year*” words were investigated of the basis of Turkish National Corpus. The collocations of these word forms, which have 2+ t-score value, were analysed regarding the semantic relatedness of collocates using concordance lines. Thus, the collocations were determined using both collocations via statistics and collocations via concordance methods, which can be said to be a hybrid approach. The final list of collocations was classified under “noun-verb, adjective-verb, noun-noun” headings, and concordance lines for each collocations were represented in the study.

ÖNSÖZ

Çalışmamız Giriş, Yöntem, İnceleme ve Sonuç bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eşdizimlilik konusu ele alınmıştır. Yöntem bölümünde bu çalışmada ele alınan istatistiksel yöntem tanıtılmıştır. İnceleme bölümünde zaman kavramıyla ilgili 6 adın eşdizimliliği “ad-eylem, sıfat-ad, ad-ad” başlıkları altında incelenmiştir. Sonuç bölümünde söz konusu adlara ilişkin eşdizimlilikler tablolarla sunulmuştur.

Çalışmanın tüm aşamasında bilgisini benden esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nihal Çalışkan’a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İntihal.....	III
İthaf	IV
Özet	V
Abstract	VI
Önsöz	VII
İçindekiler	VIII
Giriş	1
Eşdizimlilik nedir?	1
Yöntem	4
İnceleme	6
1. An Sözcüğünün Eşdizimlileri	6
1. 1. Sağa Doğru 1 Sözcük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	6
Tablo 1: Anlam Bağı Olan Sözcükler.	6
Tablo 2: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	6
1. 2. Sola Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	9
Tablo 3: Anlam Bağı Olan Sözcükler	9
Tablo 4: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	9
1. 3. Ad-Eylem Kuruluşundakiler	10
1. 4. Ad+Ad Kuruluşundakiler	10
1. 5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler	11
Tablo 5: An Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlileri	11
2. Ay Sözcüğünün Eşdizimlileri	17
2. 1. Sağa Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	17
Tablo 6: Anlam Bağı Olan Sözcükler	17
Tablo 7: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	18
2. 2. Sola Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	19
Tablo 8: Anlam Bağı Olan Sözcükler	19
Tablo 9: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	20
2. 3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler	20
2. 4. Ad+Ad Kuruluşundakiler	21
2. 5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler	28
Tablo 10: An Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	28
3. Gece Sözcüğünün Eşdizimlileri	34

3. 1. Sağa Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	34
Tablo 11: Anlam Bağı Olan Sözcükler	34
Tablo 12: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	35
3. 2. Sola Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	37
Tablo 13: Anlam Bağı Olan Sözcükler	37
Tablo 14: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	38
3. 3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler	39
3. 4. Ad+Ad Kuruluşundakiler	41
3. 5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler	49
Tablo 15: Gece Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlileri.....	49
4. Gün Sözcüğünün Eşdizimlileri	58
4. 1. Sağa Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	58
Tablo 16: Anlam Bağı Olan Sözcükler	58
Tablo 17: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	59
4. 2. Sola Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	63
Tablo 18: Anlam Bağı Olan Sözcükler	63
Tablo 19: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	66
4. 3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler	67
4. 4. Ad+Ad Kuruluşundakiler	74
4. 5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler	76
Tablo 20: Gün Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlileri.....	76
5. Saat Sözcüğünün Eşdizimlileri	90
5. 1. Sağa Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	90
Tablo 21: Anlam Bağı Olan Sözcükler	90
Tablo 22: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	91
5. 2. Sola Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	94
Tablo 23: Anlam Bağı Olan Sözcükler.....	94
Tablo 24: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler:	95
5. 3. Ad+Eylem kuruluşundakiler.....	96
5. 4. Ad+Ad Kuruluşundakiler.....	98
5. 5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler	104
Tablo 25: Saat Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlileri.....	104
6. Yıl Sözcüğünün Eşdizimlileri	110

6. 1. Sağa Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	110
Tablo 26: Anlam Bağı Olan Sözcükler	110
Tablo 27: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	110
6. 2. Sola Doğru 1 Sözcüklük Bağlamda Gözlemlenen Eşdizimliler	114
Tablo 28: Anlam Bağı Olan Sözcükler	114
Tablo 29: Anlam Bağı Olmayan Sözcükler	116
6. 3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler	116
6. 4. Ad+Ad Kuruluşundakiler	116
6. 5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler	119
Tablo 30: Yıl Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	119
Sonuç	131
Tablo 31: Yıl Sözcüğün Eşdizimlileri.....	131
Tablo 32: An Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	131
Tablo 33: Ay Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	132
Tablo 34: Gece Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	132
Tablo 35: Gün Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	133
Tablo 36: Saat Sözcüğünün Eşdizimlileri.....	133
Tablolar Dizini	135
Kaynakça	137

GİRİŞ

Eşdizimlilik nedir?

Kullanım sıklığı yönünden bazı sözcüklerin aynı cümlede başka sözcüklerle olan birliktelikleri dikkat çeker. Bu birliktelikler atasözü, deyim, dua, beddua gibi kalıplaşmış yapılar şeklinde olabileceği gibi daha esnek nitelikteki yapılar içerisinde de belirli sözcükler yan yana gelebilmektedir: *Kedi ve miyavlamak (Kedi miyavladı.)*, *şiiir ve yazmak (Şiiirler yazıldı.)*, *aşk ve ilahi (ilahi aşk)* sözcükleri gibi.

Eşdizimlilik, iki sözcüğün bir araya gelmesi olarak açıklanabilecek kadar basit bir kavram değildir. Hangi dil olursa olsun, dili kullanan ve dil aracılığıyla iletişime geçen insanlar, sözcüklerini seçerek oluşturdukları cümleler gibi her eşdizimsel ifadenin parçalarını seçemez. Çünkü eşdizimlilikler dilde hazır olarak mevcuttur. Konuşan kişi, eşdizimlilikleri ikili ifade olarak alır ve kullanır. Aksi takdirde, ana dili konuşuru olan bir dinleyici söz konusu ifadeyi duyduğunda hatalı bir kullanım olduğunu hemen anlar.

Batıda eşdizimlilik kavramını dilbilimsel bağlamda inceleyen ilk isimler Oxford English Dictionary yazarlarından Harris ve Trager'dir. En erken tarih olarak 1750'lerde ele alınan bu mefhum 1950'lerde dilbilimi çalışmalarının Batıda hız kazanmasıyla bir terim olarak yerini almıştır (Ahmad, 2005, s.12). Ancak eşdizimlilik, dilbilimciler tarafından yapılan yeni araştırmalar sonucu mahiyeti, çeşitleri, yapısı itibari ile farklılıklar arz etmekte ve yön değiştirmektedir. Bu nedenle henüz teşekkül sürecini tamamlamış lugavi bir kavram olamamıştır.

1950'lere varıldığında semantiğin de ortaya çıkmasıyla 'collocation' teriminin kendisine atfedildiği dilbilimci Firth, eşdizimliliğin yalnızca iki veya daha fazla sözcük arasında gerçekleşen gramatikal yapıda olmadığını; aynı zamanda anlamsal, semantik bir yapı arz ettiğini ortaya koydu. Firth, bu açıklama ile 'collocation'ın sınırlarını daha iyi belirleyerek onun dilbilimindeki yerini bulmasına katkı sağlamıştır. Bu çalışma sonucu 'collocation', rastgele her iki sözcüğün birleşimi olmaktan çıkıp anlam bakımından uyum arz eden muayyen iki sözcüğün birleşimi olmuştur (Firth 1957, 195).

Doğuya bakıldığında ise, erken dönem klasik Arap kaynaklarında bu olgunun mevcut olduğu ancak bütün hatlarıyla 'collocation'ı karşılayan bir lugavi sistem olmadığı görülür. Örneğin, Cahız (öl.868) Kur'an'da sürekli birliktelik gösteren ifadelerle dikkat çekerek şu örnekleri vermektedir.

Cahız'ın Kuran'dan Gösterdiği Eşdizim Örnekleri

Namaz ve zekat الصلاة والزكاة

Açlık ve korku الجوع والخوف

Cennet ve cehennem الجنة والنار

Teşvik ve korkutma الرغبة والرهبنة

Muhacirler ve Ensar المهاجرون والأنصار

İnsanlar ve cinler الجن والإنس

(Cahız, h. 1423, c.1, s.42)

Yine Muberrred (öl. 898) sözcük birlikteliklerini mutabakat (uyumlu sözcük dizileri) terimiyle adlandırmaktadır. Saleb (öl.904) ise ztların birlikteliği diyerek eşdizimliliğe yer vermektedir (Suçin, 2004, s.107). Aynı zamanda klasik eserlerden olan Fıkhü'l-Luga kitapları bir dilin söz varlığında bulunan eşdizimlilikleri konularına göre tertip ederek ele almaktadır. Her ne kadar klasik eserlerde eşdizimlilik konusuna bazı dilcilerin kabul ettiği görüş çerçevesinde değinilmiş olsa da Arap dilinin alt bölümleri olan nahiv, belagat gibi alanlarda eşdizimlilik mefhumu başlı başına bir konu olarak ele alınmamıştır. Çünkü Arap dilcilerinin dile ve dolayısıyla lugavi araştırmalara bakış açıları Firth ve Neo-Firthian olarak bilinen Firth'ün görüşlerini ekol haline getiren İngiliz dilbilimi uzmanlarından çok farklıdır. Firth, fikirlerinin beslendiği ana kaynak olan Anglosakson dünyanın ürünü olan analitik felsefenin basitten karmaşığa, parçadan bütüne götüren düşünce yapısı ile örtüşen bir düzen getirmiştir. Bu da sözcükleri arasındaki bağlam ilişkisine eşdizimsel parçalar gibi, parçadan bütüne doğru bakmasını sağlamıştır. Oysaki Arapça'da bağlam, bir sözcüğün cümle içerisinde veya bir cümlenin metin içerisinde, kendilerine denk diğer unsurlarla işbirliği ve iletişimini konu edindir. Bu da bağlamı bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirme ile olur. Bu nedenle klasik Arap kaynaklarında eşdizimliliğe denk düşen bir mefhumun olmayışı iki medeniyetin görüş farkının dildeki yansıması olarak değerlendirilebilir.

Modern Arap dilbiliminde ise “collocation” teriminin çevirisi olarak مصاحبة terimini Arap dilbilimi literatürüne kazandıran Ebül Ferec'dir (Huseynî, 2007, s.68).Türkiye'de de konuyla ilgili çalışmalar çok azdır. Bunların en önemlisi Bülent Özkan'ın *Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Füllerin Birlikte Kullanılması ve Eş Dizimlilikleri* adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada Özkan, Türkçe Sözlük'te (2005) belirteç olarak tanımlanmış olan 2.616 sözlükbirimin eylemlerle eşdizimliliğini incelemiştir.

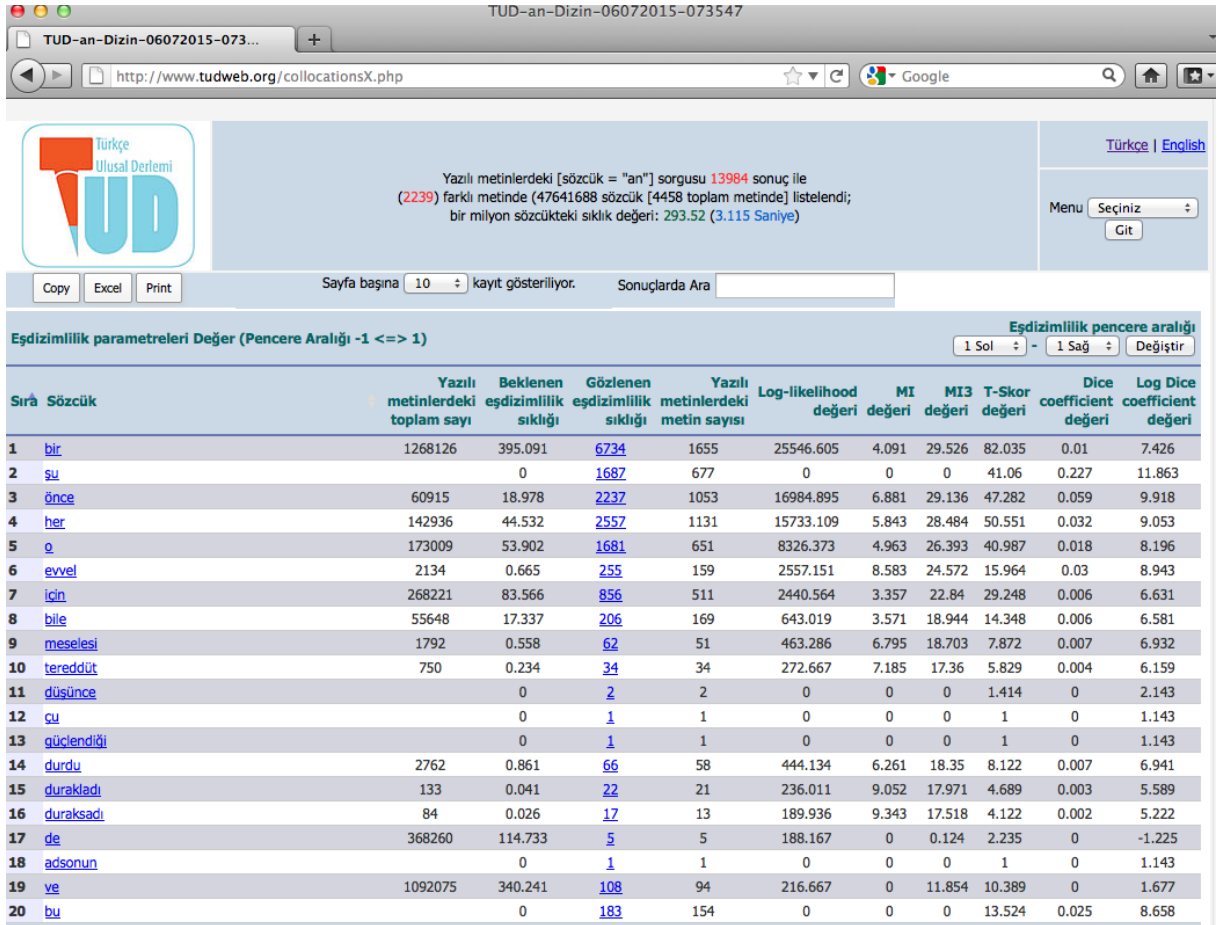
Anlam bilimle ilgili çalışmalara Aksan vd.nin (2009) “Allah-Tanrı” ile “sevgi-sevda-aşk” sözcüklerine, ıkırıkçı’nın (2009) boyut bildiren sıfatlara, Uçar ve Kurtoğlu (2011) “almak” eylemine, zkan’ın (2011) “kasap” sözcüğüne ilişkin incelemeleri ile Pilten’in Türk dilinde ızdırap kavramı alanına giren sözcükleri eşanamlılık çerçevesinde ele aldığı çalışmaları örnek vermek mümkündür(Akt: Çalışkan, 2014 s. 42).

Eşdizimlilikle ilgili son çalışmalardan biri de alışkan’ın (2014) “zaman” szckbiimini üzerinde durduğu araştırmasıdır. Gerek Türkçe Ulusal Derlemi’nde, gerekse ODTÜ Türkçe Derlem ve Yazılı Türkçenin Sözcük Sıklığı Szluğu çalışmalarında en sık kullanılan birinci sıradaki ad olma özelliği nedeniyle “zaman” birimi üzerinde duran alışkan, söz konusu sözcüğün eşdizimliliklerini “ad-eylem, ad-ad, sıfat-ad” başlıkları altında incelemiş; zaman sözcüğüyle kurulan ikileme, deyim, atasözü gibi ifadeleri eşdizimlilik dışında değerlendirerek incelemiştir. Çalışkan, söz konusu incelemesinde eşdizimliliği semantik açıdan kavramlaştırmaya imkan veren sözcüksel bir birliktelik olarak ele almış, özellikle yüksek sıklıkta kullanılan “o zaman, her zaman, ne zaman” vb. birimleri dilbilgisel birimler olarak ele almış ve bu çekirdek dilbilgisel birimlerden dilbilgisel örüntülere ulaşmaya çalışmıştır. Çalışkan’ın araştırması eşdizimliliğin kapsamını belirleme ve yöntem bakımından bu tezin de ahreket noktasını oluşturmuştur.

YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkçe Ulusal Derlemi'nde sözcükbiçim düzeyinde en sık kullanılan 50 ad belirlenmiş, bu 50 ad içinde zaman kavramıyla ilgili olan toplam 6 sözcükbiçim üzerinde durulmuştur. Söz konusu sözcükbiçimler “an, ay, gün, gece, saat, yıl” olup en sık kullanılan ilk 50 ad içerisinde ilk sırada yer almasına rağmen “zaman” sözcükbiçiminin kendisi, Çalışkan (2014) tarafından kapsamlı biçimde incelendiği için dışarıda tutulmuştur.

Türkçe Ulusal Derlemi'nde eşdizimlilikler çeşitli istatistik yöntemleri ile hesaplanarak sıralanmaktadır. Aşağıda buna ilişkin ekran görüntüsü yer almaktadır:

The screenshot shows the Turkish National Corpus (TUD) website interface. The search results for the word 'an' are displayed in a table. The table includes columns for the word, its total frequency, expected frequency, observed frequency, written frequency, log-likelihood value, MI, MI3, T-Skor, Dice coefficient, and Log Dice coefficient. The results are sorted by log-likelihood value in descending order.

Sıra	Sözcük	Yazılı metinlerdeki toplam sayı	Beklenen eşdizimlilik sıklığı	Gözlenen eşdizimlilik sıklığı	Yazılı metinlerdeki metin sayısı	Log-likelihood değeri	MI değeri	MI3 değeri	T-Skor değeri	Dice coefficient değeri	Log Dice coefficient değeri
1	bir	1268126	395.091	6734	1655	25546.605	4.091	29.526	82.035	0.01	7.426
2	su		0	1687	677	0	0	0	41.06	0.227	11.863
3	önce	60915	18.978	2237	1053	16984.895	6.881	29.136	47.282	0.059	9.918
4	her	142936	44.532	2557	1131	15733.109	5.843	28.484	50.551	0.032	9.053
5	o	173009	53.902	1681	651	8326.373	4.963	26.393	40.987	0.018	8.196
6	evvel	2134	0.665	255	159	2557.151	8.583	24.572	15.964	0.03	8.943
7	için	268221	83.566	856	511	2440.564	3.357	22.84	29.248	0.006	6.631
8	bile	55648	17.337	206	169	643.019	3.571	18.944	14.348	0.006	6.581
9	meselesi	1792	0.558	62	51	463.286	6.795	18.703	7.872	0.007	6.932
10	tereddüt	750	0.234	34	34	272.667	7.185	17.36	5.829	0.004	6.159
11	düşünce		0	2	2	0	0	0	1.414	0	2.143
12	cu		0	1	1	0	0	0	1	0	1.143
13	güçlendiği		0	1	1	0	0	0	1	0	1.143
14	durdu	2762	0.861	66	58	444.134	6.261	18.35	8.122	0.007	6.941
15	durakladı	133	0.041	22	21	236.011	9.052	17.971	4.689	0.003	5.589
16	duraksadı	84	0.026	17	13	189.936	9.343	17.518	4.122	0.002	5.222
17	de	368260	114.733	5	5	188.167	0	0.124	2.235	0	-1.225
18	adsonun		0	1	1	0	0	0	1	0	1.143
19	ve	1092075	340.241	108	94	216.667	0	11.854	10.389	0	1.677
20	bu		0	183	154	0	0	0	13.524	0.025	8.658

Ekran görüntüsünde eşdizimliliklerin Log-likelihood değeri esas alınarak sıralandığı görülmektedir. Ancak tezimizin veri elde etme ve inceleme aşamasında yalnızca T-skoru değeri ile sıralama yapılabildiği için çalışmamızda her bir sözcükbiçim için t-skoru 2 ve üzerinde olan eşdizimlilikler seçilmiştir.¹Bu da beraberinde her bir sözcükbiçim için farklı sayıda eşdizimliliği anlam bağı açısından değerlendirme zorunluluğunu getirmiştir. Değerlendirmeye alınan eşdizimliliklerin tamamı çalışmada tablolarla verilmiştir.

¹Eşdizimlilik hesaplamalarında en sık kullanılan bu iki istatistiksel yöntemin özelliği Çalışkan (2014: 66, 67) tarafından açıklanmaktadır.

İstatistiksel olarak belirlenen eşdizimliliklerin tamamı, ikinci aşamada eşdizimlenen sözcükler arasında anlam bağı bulunup bulunmadığını belirlemek üzere bağlam içi kullanımlar göz önünde bulundurularak filtrelenmiştir.²

Eşdizimlilikler belirlenen sözcükbiçimin kendisinden önce ve sonra kullanılan 1 sözcüklük bağlamında araştırılmıştır. Ad-ad eşdizimliliklerinde gerek sağ gerekse sol bağlamdan anlamlı eşdizimlilikler elde edilebilirken sıfat-ad eşdizimliliklerinde dilbilgisel bir zorunluluk olarak sıfatın addan önce gelmesi neticesinde sol bağlamdan sonuç elde edilebilmiştir. İncelemede eşdizimliliğin hangi yöndeki sözcükle kurulduğu bilgisine de yer verilmiştir.

İstatistiğe dayalı olarak sıralanan eşdizimlilikler anlam bağı esasında filtrelenerek nihai liste elde edildikten sonra, bu listedeki eşdizimlilikler bağlam içi kullanımlarıyla örneklendirilmiştir. Bağlam içi kullanımlar rastlantsal örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

²İstatikten eşdizimlilik ve uyumluluk satırından eşdizimlilik yöntemleri için bk. Çalışkan (2014: 57-59).

İNCELEME

1. AN SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ

Türkçe Ulusal Derlemi'nde görülen eşdizimlilikler ise şöyledir:

1. 1. Sağa doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimlilikler

Tablo 1: Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ an+sözcük	meselesi	62	51	7.872	+
	meselesiydi	25	23	4.998	+
	gelir	38	36	6.162	+
	an	7	6	2.645	+

Tablo 2: Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ an+sözcük	önce	2237	1053	47.282	-
	bu	120	111	10.951	-
	bir	249	209	15.775	-
	ya	14	14	3.74	-
	bana	21	20	4.581	-
	yeni	50	48	7.069	-
	durdu	66	58	8.122	-
	hazır	22	22	4.689	-
	için	852	508	29.18	-
	meltem	5	1	2.235	-
	kendini	29	24	5.383	-
	üç	6	6,5	2.449	-
	evvel	255	159	15.964	-
	ve	93	86	9.641	-
	göz	47	40	6.854	-
	gözlerini	20	17	4.471	-
	kendisini	12	12	3.463	-
	düşünür	6	6	2.449	-
	gibi	11	10	3.316	-
	yalnızca	8	7	2.828	-
	da	33	30	5.743	-
	annesini	5	4	2.235	-
	ben	22	22	4.689	-
	çok	54	49	7.346	-
	hangi	10	10	3.161	-
	gelmişti	22	20	4.689	-
	sana	7	7	2.645	-
	olsun	116	94	10.767	-
	geldi	55	44	7.414	-

bile	206	169	14.348	-
ilk	13	12	3.604	-
sonra	80	72	8.941	-
kötü	9	8	2.999	-
düşünüyor	5	4	2.235	-
kendi	36	36	5.998	-
boş	22	21	4.689	-
böyle	16	16	3.999	-
oldu	8	8	2.828	-
her	203	168	14.243	-
durakladı	22	21	4.689	-
pek	5	4	2.235	-
durup	57	45	7.547	-
gelip	17	17	4.122	-
aklımdan	12	11	3.463	-
ama	33	32	5.743	-
büyük	16	15	3.999	-
aynı	10	9	3.161	-
kadın	6	6	2.449	-
başka	28	28	5.29	-
orada	16	15	3.999	-
eve	5	5	2.235	-
öyle	20	20	4.471	-
ne	107	96	10.341	-
beni	29	26	5.383	-
şöyle	9	9	2.999	-
burada	11	11	3.316	-
aklına	19	19	4.358	-
nefes	6	6	2.449	-
hissettim	5	5	2.235	-
sen	10	10	3.161	-
başına	6	6	2.449	-
neler	9	9	2.999	-
tereddü	34	34	5.829	-
sustu	24	19	4.897	-
düşündü	47	32	6.854	-
bütün	28	25	5.29	-
içinden	14	14	3.74	-
öylece	10	10	3.161	-
duruyor	11	10	3.316	-
bizim	16	16	3.999	-
duraksadıkta n	6	5	2.449	-
duraksadı	17	13	4.122	-
bunu	11	11	3.316	-
sanki	33	30	5.743	-
onun	36	36	5.998	-
susup	8	7	2.828	-

onu	29	24	5.382	-
kullanılan	5	5	2.235	-
nerede	19	18	4.358	-
başını	16	16	3.999	-
içinden	10	8	3.161	-
arasında	9	9	2.999	-
birbirlerine	7	7	2.645	-
açık	6	6	2.449	-
yüzünü	7	7	2.645	-
insanın	10	9	3.161	-
olduğunu	7	7	2.645	-
vardır	12	10	3.463	-
tam	15	15	3.872	-
bizi	7	7	2.645	-
aklından	7	7	2.645	-
yeniden	38	37	6.162	-
gözden	6	6	2.449	-
karar	15	13	3.872	-
yalnız	7	7	2.645	-
kendimi	26	24	5.097	-
ona	28	23	5.29	-
hiçbir	14	13	3.74	-
duraladı	13	11	3.604	-
hiç	30	27	5.476	-
duralar	6	4	2.449	-
nasıl	11	11	3.316	-
baktı	8	7	2.828	-
yani	5	5	2.235	-
donup	5	3	2.235	-
şaşırdı	7	7	2.645	-
az	7	7	2.645	-
kararsız	8	8	2.828	-
gelebilecek	6	6	2.449	-
işte	18	17	4.241	-
hayatta	5	5	2.235	-
acaba	9	9	2.999	-
bakıştılar	6	6	2.449	-
herkes	11	11	3.316	-
düşünün	6	6	2.449	-
benim	21	21	4.581	-
tüm	16	15	3.999	-
değiştirme	5	5	2.235	-
değişen	10	10	3.161	-
olduğu	12	11	3.463	-
tekrar	9	9	2.999	-
arasındaki	6	5	2.449	-
evet	9	8	2.999	-
yine	16	15	3.999	-

	içeri	6	6	2.449	-
	patlamaya	18	17	4.241	-
	durur	20	14	4.471	-
	terk	6	6	2.449	-
	hem	6	6	2.449	-
	aklıma	25	24	4.998	-
	küçük	7	7	2.645	-
	elimde	7	7	2.645	-
	iş	7	7	2.645	-
	ayakta	5	5	2.235	-
	benimle	7	7	2.645	-
	ondan	6	6	2.449	-
	susuyor	5	5	2.235	-
	onlar	5	5	2.235	-
	diye	5	5	2.235	-
	tedirgin	5	5	2.235	-

1. 2. Soladoğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimliler

Tablo 3: Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+an	şu	1683	675	41.012	+
	her	2354	1117	48.503	+
	bir	6485	1615	80.504	+
	şimdiki	5	4	2.235	+
	ilk	12	12	3.463	+
	an	7	6	2.645	+
	zor	5	5	2.235	+
	o	1584	626	39.787	+
	mutlu	5	5	2.235	+
	yaşanan	9	9	2.999	+
	beklenen	24	20	4.897	+
	çok	6	6	2.449	+
	son	5	5	2.235	+
	aynı	5	5	2.235	+

Tablo4: Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+an	de	5	5	2.235	-
	ve	15	13	3.872	-
	da	6	6	2.449	-
	yakalanması	5	4	2.235	-

1.3. Ad-Eylem Kuruluşundakiler

- **An gelir**

“An gelir” birimi, özne durumundaki bir ad ile eylem arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. “Bir **an gelir**” biçiminde bir çok sözcüklü birim oluşturduğunda “gelmek” eyleminin “gelmişti, geldi” gibi çekimli biçimleri gözlemlenebilmektedir. Derlemde 38 kez kullanılmıştır. Aşağıda bunlara ait anlam bağlamındaki kullanım örneklenmektedir:

1. Bakanın içine bir tuhaf çöşku salar, **an gelir** katıksız bir korkuyla izleyenin yüreğini titretirmiş
2. **An gelir**, sükût da insanı yorar...
3. **An gelir**, değil tokalaşma elini bile uzatamazsın.
4. Mütemadiyen süren bu çaba, **an gelir**, kıyıda dalganın kumlarda dağılmasını andıran bir dinginlikle sona erer.
5. Bir anlam yok yaradılışında, bir giz bir gizem yok kimseden beri - kendiliğinden **an gelir** erirse damlaların, geçmiş günleri kaskatı geleceğinden ayran âraf çizgisinden yürür geçerim...
6. Dikkat et, **an gelir**, her şeyini tüketmiş bir şekilde mahvolursun.
7. Bütün tanıdıkları bilse tansa bile o adresini, bir kayboluşun akıntısına bırakır, **an gelir**, tinini...
8. Ağlamayı horlayıp duranlar, **an gelir**, gülmeyi de horlarlar.
9. **An gelir**, utanır da içimizden, kanatlanır.
10. **An gelir** her şey biter gibi olur, sonra odanın kapısı açılır, içeri bir dost girer, bir elinde ikram etmek üzere bir bardak kahve, diğer elinde çok daha sıcak bir şey...

1.4. Ad+Ad Kuruluşundakiler

- **An meselesi**

“An meselesi” birimi çekimleriyle beraber 102 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “olması her **an** mümkün, sürekli gerçekleşebilecek durumda” olarak açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Ne zaman olurmuş o tespit dedikleri? – **An meselesi**. Bugün bile olabilirmiş
2. Orta yaşı devirmesi **an meselesi** olan, yaş diliminin bile farkında olmayan bir salak.

3. Ayrıca terfi ettirilebilmeli, zira multimedya esaslı bir ev ağında sabit disklerin dolması **an** meselesi.
4. Bu seremoninin bizim hayatta kalmamız adına doğanın her gün yaptığı fedakarlıklardan sadece bir türünü temsil ettiği gerçeğini idrak etmek **an** meselesi olacaktır.
5. İç harbin patlaması **anmes**'elesi.
6. Ancak transferi gerçekleşirse Galatasaray'ın epey para kazanması **anmeselesi**...
7. ... televizyon, elektronik sömürü, iletişim ve bilgi yığınlarıyla doldurulmuş, yüksek tempolu yaşantıyla şaşkına çevrilmiş olan bireyin kaosa sürüklenmesi **an** meselesidir.
8. Terkedilmesi ya da terketmesi**an** meselesidir.
9. Vakit azalıyordu, beyaz adamın Huriye Abla'nın kapısını çalması **anmeselesiydi**...
10. Artık kavga noktasına gelmek bir**an** meselesiydi.

1.5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler

An sözcüğünün sıfat+ad kuruluşundaki eşdizimliliklerinde sıfat; işaret, belirsizlik veya niteleme sıfatı olabilmektedir. Aşağıda işaret ve belirsizlik sıfatlarıyla kurulan eşdizimliliklere ilişkin bağlam içi örnekler bir arada verilmiştir. Ancak niteleme sıfatları farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için her biri ayrı örneklendirilmiştir. An sözcüğünün sıfat eşdizimliliklerini şöyle göstermek mümkündür:

Tablo 5: An Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlilikleri

İşaret sıfatları	şu an, bu an, o an
Belirsizlik sıfatları	her an, bir an, çok an
Sayı sıfatları	son an
Niteleme sıfatları	şimdiki an, ilk an, zor an, mutlu an, yaşanan an, beklenen an, aynı an

- **İşaret sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler:** bu an (63 kez), şu an (1683 kez), o an (1584 kez). **Aşağıda** bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:
 1. Sevdiğim şeyler çevremi sarmış, beni kucaklıyorlar, tam bu **an** işte, bitiş bu anda karışmalı insan olmalı, sonsuza
 2. Cumartesiye pazara bağlayan gece, saat 04.00'de yaşanan bu **an**, bizce tarihi bir andı.

3. Şunu hemen yazmalıyım: bu **an** benim için bir dönüm noktasıdır, çünkü, o çocuksu utangaç, kırılğan ve kaçamak bakış beni derinden etkilemiş, ve ona aşık oluvermiştim.
4. İşte bu **an**, metinsel kurgunun özdeşleşmeye yöneltmesiyle yarışmaya kendini kaptırmış bir okurun/izleyicinin de kaybetme anıdır.
5. Şu **an** fazlasıyla gevezelik koktuğuma yemin edebilirim.
6. Şu **an** çok mutlu bir evlilikleri var. Birbirlerine ilk günkü gibi aşıklar.
7. Şu **an** dünyanın en zararsız, belki en tadı adamı, ancak bütün hayatı bir meyhane masasının başında geçiremezsin.
8. O **an** hatırladım ve o **an** hatırladığımı belli etmemeye çalıştım..
9. İşte o **an** duyduğum mutluluğu ve sevgiyi ancak sekiz yaşımın çocuksu saflığıyla tarif edebilirim.
10. O **an** orada Renan'ın çalışmasını, çalışıyor olmasını istiyor gönlüm, parmağımı zile uzatıyorum, acımıyor ki henüz.

Belirsizlik sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: her an (2354 kez), bir an (6485 kez), çok an (6 kez). Bunlardan “çok an” birimi kendisinden önce gelen “pek, öyle” birimleriyle genişleyerek çok sözcüklü birim oluşturma eğilimindedir. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Onlar aslında her **an** konuşurlar da, insanlar bağırırken ne yazık ki seslerini duyuramazlar.
2. Taha Parla'nın altını büyük bir ustalıkla çizdiği değerlendirmesini, herkesin her **an** düşünmesini istiyorum.
3. Bu askerî kamplar hızlı bir harekete karşı her **an** hazır olabilmek için fetheden insanların kabile kuvvetleri ile iskân edildi.
4. Her **an** bir deprem beklentisi içinde olan İstanbul bir deprem sonrasında ne hale gelirdi hiç düşündünüz mü?
5. Bir **an** ne yapmam gerektiğini bilemiyorum. Baksam mı? Yoksa yine yorganın altına mı saklansam?..
6. Onu kıskanıyorum bir **an**. Bütün çatışmaları büyük olasılıkla sona ermiş biri bu kadın.
7. Çarşafı ne yapacağını düşündü bir **an**. Bu kefenin sahibi ölünün evini arayacak değildi ya!
8. Ardından öyle çok **an**, anı, insan çıkagelir ki, bu yazıya sığdıramam.

9. Pek çok **an**, özde tek bir **an** olarak kabul görebilir.
10. Tek kurtuluşun ölüm olduğuna inandığım pek çok **an** oldu," diyor Belgin Doruk anlarında.

- **Son an**

“Son an” birimi derlemde 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan rastgele örnekler yer almaktadır:

1. Üzülüğüm nokta, annem ve Seval’in o son **an** geldiğinde başımda olup sirozdan şişmiş karnımı, gözlerimin ve bedenimin sarılığını görecektim olmalarıydı.
2. Teori, son **an** itibarıyla konjonktürden ve veriliandan bağımsız olma iddiasını taşısa da çıkış noktası olarak o ana bağlıdır.
3. Dayanamayacak, sonunda -nasıl bilebileceksiniz onun son **an** olduğunu?
4. Orada koltukta kaymış, başı yana düşmüş, gözleri kapalı, ağzı hâlâ nefes alacakmış gibi açık gördüğüm haliyle değil, o siyah beyaz gazetede ki fotoğrafla belirgin o son **an**.
5. Öyleyse o son **an**gelmeden sormak lazım, "Bir problemin var mı? Yardım istemek ayp değil ki.

Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Aşağıda bunların her biri bağlam içi kullanımlarıyla örneklenmektedir:

- **Şimdiki an**

“Şimdiki an” birimi derlemde 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Hatırlanan şey, geçmişe ait olsa da, hatırlamanın ya da çağrışımların oluşumu, beyinde "şimdiki **an**" içinde gerçekleşmektedir.
2. Geçmişe ait olan zamanla şimdiki **an** arasında, o garip kristal çınlamasını da yapısında barındıran nahif bir köprü oluşmakta olduğunu düşündü.

3. ... şimdiki **an** içinde çeşitli imgeleri harekete geçiren bir güç olduğu gibi artzamanlı bir süreç içinde, dilin kendi değişimi ve gelişiminde de etkilidir.
4. Şimdiki **an** yalnızca bir nokta...
5. Örneğin, "kaçan zaman", kovalanan "yitik zaman", yakalanamayan "şimdiki **an**", bu tanımlamaya göre modellerdir.

- **İlk an**

“İlk an” birimi derlemde 12 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Sahne ışıklandırılmış. Yeşil, sarı, kırmızı, mor... Doğu tablolarını andırıyor ilk **an**.
2. Evrenin bir "ilk **an**" dalga fonksiyonu olduğunu düşünebiliriz; bu fonksiyon zaman içinde Schrödinger’inkine benzer bir denkleme göre evrimleşecektir.
3. Günler süren açlıktan sonra dostlar ile içilen bir bardak çay ve simitin boğazından geçtiği ilk **an** ya da sevgilinin ılık nefesi...
4. Çünkü biz, bu işe kolları sıvadığımız ilk **an**, her yere birlikte gitmek, her konunun araştırmasını birlikte yapmak için bir karar almıştık...
5. Ama, gerçekten büyüdüğümü, bir genç kıza dönüştüğümü hissettiğim ilk **an**; çok özel ve esrarlı bir güne aittir.
6. Karşı karşıya geldiğimiz o ilk **an**, hepimiz biraz tutuktuk.
7. Lütfen bana inanın, sizi gördüğüm ilk **an** henüz kocamla birlikte iken hayranınız olmuştum.
8. Sergiyi gezenler önümden geçerlerken, yüzüme, yüzeyime baktıkları ilk **an**, hiçbir yüz göremedikleri salisenin milyonda biri kadar olan o kısacık zaman diliminde, beni bir yanarımdan yakalayabilirler de.
9. Ertesi gün yalnız kaldıkları ilk **an** Ahmet: - Nasıl kalıyorsun o evde, o sarhoş herife nasıl tahammül ediyorsun, dedi.
10. Babanızla birlikte kendinizi hatırladığınız ilk **an**?

- **Zor an**

“Zor an” birimi derlemde 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Aslında en zor **an**, karar verme anıdır.
2. Benim için en zor **an**, marina çekimimiz oldu. Yüzlerce insan teknelerin direklerine kadar dolmuş ve bize bakıyorlar.
3. Melda için en zor **an** gelip çatmıştı.
4. Asıl en zor **an** bu andı Emrah için. Öyleydi, saniyeler uzayıp uzayıp yıl oluyordu
5. O çok zor **an**, giderek yaklaşıyordu. Ferit’in, yolcuları trene yerleştirmekle görevli olduğu için acelesi vardı ama bir yandan da geri geri gidiyordu ayakları.

- **Mutlu an**

“Mutlu an” birimi derlemde 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Haksız sayılmazlar, her anne en fazla 9 ay 10 gün sonra bebeğini kucağına alırken, Mine ve Yavuz Serbes bu mutlu **an** için dokuz yıl beklemiş
2. Derken, o mutlu **an** geldi...
3. Hanımış dayısının muhasebeci yeğeni, hanımış?" derken, o müthiş mutlu **angelivermişti**.
4. Öyle ya, bir mutlu **an**, bir vuslat için dalından bir elmayı koparmak, binlerce, milyonlarca elma koparıp onları çürümeye bırakmanın yanında bence hiç kalır!
5. Mutlu son yoktur, çünkü son yoktur... Ama mutlu **an** vardır.

- **Yaşanan an**

“Yaşanan an” birimi derlemde 8 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Yaşanan **an**, Ömer’in ağzından ya da onun gördüğü biçimiyle aktarılırken öne çıkan bir kişinin anlatımına bağlanılır hemen.
2. Ne de olsa her yaşanan **an**, insanın duygularına yeni gerçekler ekler; çıkarır.

3. ... insandüşüncesi masalsı bir "geçmiş, yaşanan **an** ve gelecek zaman" kavrayışından "ezel" ve "ebed" doğru-çizgisine yükseldi.
4. Yaşanan **an** ile ilgili olaylar üzerinde hızlı bir duygusal değerlendirme yapmak beynin en temel görevlerinden bir tanesidir.
5. Her şeyi islatan bir yağmur bu! Yaşanan **an**, gün, sonra gelecek! Akşam!
6. Fakat yaşanan **an** güzeldir. Şimdi bizim olan o.
7. Çünkü onun için yalnızca şimdi vardı, içinde yaşanan **an** vardı.
8. Televizyonlar, gazeteler aleyhime çalışıyorlar! Yaşanan **an** yalanlamıyor beni.

- **Beklenen an**

“Beklenen an” birimi derlemde 24 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Derken sabah olmuş ve beklenen **an** gelmişti.
2. Nihayet son yolcunun da 100 Euro uzatmasıyla beklenen **an** gelir şoför ağzından köptükler saçarak arabadan inip koşmaya başlar.
3. Ve... Ve beklenen **an** geliyor.
4. Demire’le göre, "beklenen **an**" gelmişti.
5. Beklenen **an** gelmişti.
6. Ve şimdi beklenen **an** geldi çattı: Üçlemenin ilk filmi "Yüzük Kardeşliği" gösterimde.
7. Sonunda beklenen **an** geliyor. Gassaray! Gassaray! Cim bom bom!
8. Sonunda beklenen **an** ve beklenen kişi geldi. Konukları ilk karşılayan Bayan Sunay oldu.
9. Nihayet beklenen **an** geldi.
10. Beklenen **an** çabuk gelmişti. Saatine baktı. Saat gecenin 1.00’i olmuştu.

- **Aynı an**

“Aynı an” birimi derlemde 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan seçilen örnekler yer almaktadır:

1. Trenin durmasıyla kapıların açılması aynı **an**.
2. Belirli bir dönemin ekonomi tarihine berrak toplu bir bakış, aynı **an** için hiçbir zaman olanaklı değildir...

3. Başka günlerden farksız bir gün dilsiz oldu, ben bir gün kör oldum, bir gün sağır olacağız bir gün doğduk bir gün öleceğiz aynı gün, aynı **an**, sizce yetmiyor mu bu?
4. Hayatımı birgün, hatta aynı **an** içinde önce göklere çıkartıp sonra yerin dibine sokmaktan, bu amansız gelgitten hırpalardır, öylesine yorardım ki, bu yüzden gelecek planları yapacak güç bulamazdım kendimde.
5. Kısa bir süre sonra nokta ışık söner ve neredeyse aynı **an** içinde, sahnenin aydınlatılmasıyla normal ışığa geçilir.

2. AY SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ

Türkçe Ulusal Derlemi'nde görülen eşdizimlilikler şöyledir:

2.1. Sağa doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimlilikler

Tablo 6: Anlam bağı olan sözcükler:

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1sağ ay+sözcük	ışığında	69	52	8.304	+
	tutulması	41	21	6.401	+
	sonunda	116	90	10.767	+
	başında	38	28	6.163	+
	tanrısı	16	11	3.999	+
	sonu	26	22	5.097	+
	parçası	25	21	4.998	+
	çekirdeği	12	6	3.463	+
	yüzlü	16	12	3.999	+
	doğarken	7	6	2.645	+
	dolmadan	6	6	2.449	+
	çiçeği	9	8	2.999	+
	adları	9	6	2.999	+
	doğuyor	7	7	2.645	+
	takvimi	6	5	2.449	+
	tanrıçası	5	3	2.235	+
	çiçek	12	4	3.463	+
	çiçekleri	6	5	2.449	+
	ışıklı	5	5	2.235	+
	doğar	5	5	2.235	+
doğdu	5	5	2.235	+	
başlarında	6	6	2.449	+	
doğmuş	5	4	2.235	+	

Tablo 7: Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1sağ ay+sözcük	kadar	335	234	18.297	-
	süre	81	59	8.997	-
	bir	122	110	11.042	-
	hapse	24	12	4.897	-
	arayla	16	14	3.999	-
	sonraya	15	14	3.872	-
	düzenli	27	26	5.195	-
	önceki	35	33	5.914	-
	gibi	146	131	12.079	-
	bu	83	68	9.108	-
	küçüldüğü	8	4	2.828	-
	vade	11	10	3.316	-
	sahalardan	7	4	2.645	-
	ve	191	132	13.916	-
	güneş	22	18	4.689	-
	her	22	19	4.689	-
	ceza	18	14	4.241	-
	aradan	14	12	3.741	-
	hastanede	10	10	3.161	-
	kaldım	11	7	3.316	-
	yüzde	33	17	5.743	-
	ama	6	6	2.449	-
	daha	117	97	10.813	-
	kaldı	19	18	4.358	-
	arasında	48	40	6.926	-
	ücretsiz	8	7	2.828	-
	bile	46	42	6.78	-
	olan	11	9	3.316	-
	vakti	9	5	2.999	-
	ki	6	3	2.449	-
	askerlik	7	7	2.645	-
	yapılacak	14	12	3.741	-
	ne	87	67	9.325	-
	piyasaya	8	8	2.828	-
	zaman	5	5	2.235	-
	civarında	8	7	2.828	-
	tatil	7	7	2.645	-
	ara	12	11	3.463	-
	dünyaya	10	8	3.161	-
	olarak	34	23	5.829	-
	o	28	24	5.29	-
	iyi	5	5	2.235	-
ankarada	6	5	2.449	-	
ağır	12	9	3.463	-	
devam	19	16	4.358	-	
bütün	6	6	2.449	-	

	en	22	21	4.689	-
	ilk	8	6	2.828	-
	diye	10	8	3.161	-
	oluyor	11	10	3.316	-
	başka	6	6	2.449	-

2.2. Sola doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimliler

Tablo 8:Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+ay	altı	685	449	26.165	+
	üç	788	511	28.063	+
	birkaç	627	444	25.032	+
	iki	869	535	29.47	+
	bir	1685	902	41.036	+
	geçen	305	194	17.459	+
	dört	266	191	16.305	+
	sekiz	135	103	11.615	+
	dokuz	119	94	10.905	+
	beş	165	133	12.841	+
	yedi	80	66	8.942	+
	kaç	82	75	9.053	+
	gelecek	72	55	8.483	+
	bir-iki	34	32	5.829	+
	üç-dört	28	23	5.29	+
	iki-üç	23	21	4.794	+
	yarım	41	32	6.401	+
	her	557	351	23.594	+
	beş-altı	16	14	3.999	+
	önümüzdeki	30	27	5.476	+
	bu	356	184	18.862	+
	onbir	5	5	2.235	+
	üç-beş	6	6	2.449	+
	yeni	55	15	7.414	+
on iki	5	4	2.235	+	
bunca	5	5	2.235	+	

Tablo 9:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+ay	da	30	28	5.476	-
	de	29	28	5.384	-
	olarak	7	4	2.645	-
	için	15	15	3.872	-
	ile	10	10	3.161	-
	gibi	11	11	3.316	-
	ama	8	8	2.828	-
	olduğu	5	4	2.235	-
	var	6	6	2.449	-
	sonra	17	16	4.122	-
	diye	7	6	2.645	-
	değil	7	6	2.645	-
	ise	11	10	3.316	-
	önce	6	6	2.449	-
	savaş	11	11	3.316	-
	olan	23	22	4.794	-
	zaman	10	9	3.161	-
	veya	7	7	2.645	-
	demiş	6	5	2.449	-
	göre	11	9	3.316	-
çünkü	5	4	2.235	-	

2.3.Ad+Eylem Kuruluşundakiler

Ay sözcüğü ile ilgili elde ettiğimiz eşdizimlilikler şunlardır:

. Ay doğmak

“Ay doğmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. Derlemde “doğmak” eyleminin farklı çekimleriyle beraber 38 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ait anlam bağlamındaki kullanım örneklenmektedir:

1. Ay doğarken bir titremeye düştü Devrim. Rengi sarardı, sarardıkça öksürdü.
2. Hırçın bir ay doğuyor karanlığına reis!
3. Güneş kadar uzarsın biliyorum, ay doğar... Seni aydınlatır. Karanlıkta korkmazsın.
4. Biraz sonra tabak iyi bir ay doğdu. Ama derelerin içi karanlıktı.
5. Ay doğmuş soğuk bulutların ardında. Acaba ona mı başvorsam?
6. Ay doğuyordu; kıpkırmızı bir dolunay...

7. Germir tepelerinin üzerinden sapsarı, heyecan verici bir **ay** doğmaktaydı, bu ne kadar coşku dolu bir havaydı böyle..
8. **Ay** doğduğunda doğmuştu ve gökyüzünde ışıldadığı sürece var olmaya devam edecek, yüzyıllar boyunca hatıra biriktirecekti.
9. Dügüncüler erkenden yattılar Bir **ay** doğduysa gündüze Arzu'nun güzelliğidir Boşuna süslemeyin Yaraşmaz güzelliğe
10. Kayıp yıllarımızın uçurumundaysa **Ay**doğardı ve biz susardık seninle Susardık..

- **Ay dolmak**

“Ay dolmak” birimi derlemde 7 kez kullanılmıştır. Aşağıda bunlara ait anlam bağlamındaki kullanım örneklenmektedir:

1. Dokuz **ay** dolmadan, kendini yine V. George'un süitinde buldu genç kadın.
2. Daha iki **ay** dolmadan Ahmet Necdet Sezer, hükümetin 28 Şubat'm sürüncemede kalmış bir projesini, devreye sokan, memur kadrolarında çok geniş ve keyfi bir tasfiyeyi, "devleti bölücü ve gerici" unsurlardan temizleme gerekçesiyle mümkün kılacak...
3. Adamlar üç **ay** dolmadan her yeri istila ettiler, bu gidişle birkaç gün sonra sokağa bile çıkamayacağız.
4. Bir **ay** dolmadan "Meçhulden gelen çocuk" adını verdiği hikâyeyi yedi daktilo sahifesi halinde Müdire Hanım'a teslim etti.
5. ...daha bir **ay** dolmadan iflas etmişti kanalizasyona bağlı atık su sistemleri.
6. Bakarsınız, bir **ay** dolmadan beni geri çağdırlar.
7. Daha bir **ay** dolmadı, ışın kokusu çıktı.

2.4. Ad+Ad Kuruluşundakiler

- **Ay ışığı**

“Ay ışığı” birimi çekimleriyle beraber 271 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “1. Ay’ın yeryüzüne verdiği ışık; 2. Ay’ın dolunay durumundaki parlak durumu, mehtap” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Farlar çok iyi aydınlatmıyordu yolu, iyi ki **ay** ışığı vardı.
2. **Ay** ışığı odaya girdi. Gölge gibi yatağa uzandı.
3. **Ay** ışığı vuruyor odana... Masanın üzerindeki birkaç parça ekmeğe dokunuyorum.

4. Gece, **ay** ışığında, Kaptan'ın o felaket şaraplarını içerek ve o felaket şarkıyı dinleyerek gidebiliriz.
5. **Ay** ışığında balkona çıkıp yıldızları seyrediyoruz.
6. **Ay** ışığının yarattığı gölge oyunları muhteşem bir tablo yaratmıştı.
7. Yine yüzüğü **ay**ışığına doğru tutarsan o da sana ilişmez ve arkasını döndürüp seni deve götürür.
8. Camlara vuran **ay** ışığını bile, her şeyi kirpiklerinizle siler parlatırsınız.
9. Parlak mavi sis, **ay** ışığıyla kaynaşır gururlu ve hüzünlü dinginlik içinde bekleyen dağların doruklarında uçuk bir yeşile dönüşüyordu.
10. Kirli sarı dişleri ateş ışığında, **ay** ışığındaki çıplak yamaçlar gibiydi.

- **Ay tutulması**

“Ay tutulması” birimi çekimleriyle beraber 72 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Bu çember yakınında zaman zaman **ay**tutulması ve güneş tutulması belirdiği için buna dilimizde tutulma çemberi denir.
2. Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter, Satürn. Güneş tutulması Ay, Dünya ile Güneşin arasına girince, **Ay** tutulması da Dünyanın ya da Karşıdünyanın gölgesi Ay üzerine düşüyor olur.
3. 28 Ağustos’da meydana gelecek **Ay** Tutulması ise yakınlarımızın sağlığı ile ilgili alanımızı harekete geçiriyor.
4. 3 Mart’da oluşan **Ay** Tutulması yine sağlık ve iş ortamınıza düşüyor.
5. Depremin güneş ve **ay** tutulması ile bir ilgisi var mı?
6. **Ay** Tutulmalarıyla sonuca ulaştınız, sona ulaştınız.
7. 2007 **Ay** Tutulmalarından birisi Balık burcunda diğeri Başak burcunda gerçekleşiyor.
8. Kan kırmızısı Ay hiç şüphe yok ki **Ay** tutulmasını ifade ediyor, çünkü Dünya'nın tam olarak gölgesinde kalan Ay kıpkırmızı görünür.
9. Epeyce düşündüm. Sonra da fazla düşünmenin saçmalık olacağını düşündüm. **Ay**tutulmasında yanında olmalıyım, dedim.
10. Güneş ya da **ay** tutulduğunda çekim kuvveti artıyor.

- **Ay sonu**

“Ay sonu” birimi çekimleriyle beraber 215 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. **Ay** sonu dolar kuru beklentisi, mart ayının birinci anketinde 1.3965 YTL'den 1.4438 YTL'ye, yıl sonu dolar kuru beklentisi de 1.5251 YTL'den 1.5378 YTL'ye yükseldi.
2. **Ay** sonu verilerine göre yılın ilk üç ayında Türk lirası bazında yüzde 68 artış gösteren bileşik endeks, Mayısındaki düşüştü sonra Haziran-Temmuz döneminde önemli bir gelişme göstermemiştir.
3. ... hafta hatta **ay** sonu harcama-kazanç rakamlarını otomatik hesaplayabilir.
4. Ancak, **ay** sonu olması nedeniyle döviz talebinde artış görüldü.
5. Anlaşılan **ay** sonu olduğundan doktor çağırılmamışlar.
6. Berin yıllık iznini **ay** sonunda alacak.
7. Karadeniz ve Akdeniz'de dolaşan askeri ve bilimsel amaçlı tüm gemilerin **aysonuna** dek limanlarına dönmesini istedi.
8. Vedat Bey, "Vallahi **ay** sonunu getiremiyorum, ister inanın ister inanmayın!" dedi.
9. Ürün bu **ay** sonundan itibaren Türkiye'de satışa sunulacak.
10. Holbrooke **aysonunda** bir daha Kıbrıs'a gelecek. Bu sefer Türkiye'ye gelmedi ama ay sonundaki gelişinde belki uğrayabilir.

- **Ay başı**

“Ay başı” birimi çekimleriyle beraber 51 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “ayın ilk günü, ay dönümü” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Sabah akşam dükkanın önünden başlarını eğip geçmek, işkenceden farksızdı, bu yüzden, **ay** başı geldimi, çek kırdırma pahasına da olsa kirayı ödemeye çabalıyordu.
2. Sonunda **ay** başı gelip çattı. Babanın bütün çabaları boşa çıkmıştı.
3. RUHSAT ve genel izinler bu **ay** başı itibariyle verilmeye başlanacak.
4. Her **ay** başı maaşımı anneme verip, sonra da bize arkamı dönerken yaptığın, şimdi Çiğdem'in yaptığından farklı bir şey miydi yani?
5. Anam şimdi gidiyor geliyor işe, **ay** başı oluyor maaşımı alıyor, abooov dolarlara bak.
6. Unutmamış, **ay** başında maaştan kestirmiş.
7. Hatta **ay** başında paralan ayrı ayrı zarflara bile koyar.

8. "Batman Forever" (Her zaman Batman), **ay** başında ülkemizde de gösterime giriyor.
9. Daha **ay** başında kirayı, taksidi, elektriği, suyu düşünce elimize ne kalıyor bilmiyor musun sanki?
10. "Alıp götürüyorlar, **ay** başında vereceğiz diyorlar. Ama ne para, ne birşey geliyor.

- **Ay tanrısı**

“Ay tanrısı” birimi 16 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Sâbiler bir Ortaçağ kenti olan Harran’da yer alan **Ay** Tanrısı Tapınağı yakınındaki Su İdolü’nün bulunduğu kutsal mekâna her 20 Nisan’da sunular yapmışlardır.
2. Yazıların Ay’a gönderilmiş mesajlar olduğu söyleniyor. Çünkü burası **Ay** tanrısı Sin’in henüz üst kısmı açığa çıkmış en görkemli tapınaklarından biri.
3. **Ay** tanrısı sonra yeniden doğardı.
4. Saba dönemine ait birçok yazıt ve heykeli barındıran kale ile **Ay** Tanrısı tapınağı buradadır.
5. Kültepe metinlerinden anlaşıldığına göre **Ay** tanrısı Sin 'in rahipleri ve çocuklarının aktif olarak ticarete katılmaktadırlar.
6. Fırtına Tanrısı Adad 'in, **Ay** tanrısı Sin'in, tahıl tanrısı Nisaba'nın, Savaş tanrıçası IStar'ın rahiplerinden bahsolenmektedir.
7. Orası **Ay** Tanrısı Sin'in hac merkeziymiş o zaman.
8. **Ay** tanrısı Sin'in rahibi olan Assur-imitti'nin oğlu Dada'mın Anadolu'da ticari faaliyetlerde bulunduğu anlaşılmaktadır.
9. Daha önce **ay** tanrısı Si/Tin rahiplerinden bahsedildi.
10. Diğer birkaç Kültepe metninde yine **Ay** tanrısı Sin'in oğlu ibaresi geçmektedir ve bu şahısların da Anadolu'da ticaretle uğraştıkları anlaşılmaktadır.

- **Ay parçası**

“Ay parçası” birimi 25 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “çok güzel kadın veya kız” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Onlar bayram yerinde yürüten iki güneş, iki **ay** parçası, iki servi görmüşler.

2. -Ey İbrahim! Ey Mûsâ! Ey Yahya!" diyerek seslenince, **ay** parçası gibi üç genç çıkageldiler.
3. ...güzel, tatlı yüzlü, sokakta oynayan üç yaşlarındaki nice çocuklar ve nice ana rahminden doğmaya hazırlanan ay alınlılar ki, herbiri bir ceylan bakışlı **ay** parçası ve aşk aynası olmuşlardı.
4. **Ay** parçası olmak bu dönemde çok kolay, hemen bir cilt bakım randevusu alın.
5. Dalyan gibi, aslan gibi,**ay** parçası gibi, gül gibi, süt dökmüş kedi gibi, pancar gibi.
6. Köşke bir **ay** parçası indi, sandım..
7. Bıçağım **ay** parçası gibi parlıyor, korkunç ışıklar saçıyor gözlerimin önünde bu...
8. Başımı camdan çıkarıp şöyle yukarı çevirsem, birkaç bulut, birkaç yıldız, sönük bir **ay** parçası göreceğim orada ve rahatlayacağım.
9. .. **Ay** parçası sevgilim Ağladığın zaman yanaklarından süzülüyor ya gözyaşı, ben o zaman ölüyorum işte.
10. Kadın **ay** parçası gibi bir yüzle karşısına çıkmıştı.

- **Ay çekirdeği**

“Ay çekirdeği” birimi çekimleriyle beraber 17 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “1. Ayçiçeğinin tohumu; 2. Genellikle vakit geçirmek için yenen kuru yemiş türü” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Uluslararası başarı tespitçilerinin Alman ve Japon mucizelerini hemen tespit ederken bu **ayçekirdeği** mucizesine kayıtsız kalmaları hiç şaşırtıcı değildir
2. Çin'den ithal edilen kuru yemişin de en büyük bölümünü **ay** çekirdeği oluşturuyor.
3. Pazartesi ise **ay** çekirdeği ile Radyo Tiyatrosu dinlenir, "sair akşamlar" bölüm oynanırdı.
4. **Ay** çekirdeği Onuncu yıl marşında tüm yurdun baştan başa demiryolu ağıyla kaplamaktan bahsedilmesi, kent insanının dedelerine gıpta etmesine sebep olmuştur.
5. Yaz akşamüstlerinin el ele gezen avare âşıkları, Moda Burnu'nda araba içi muhabbetleri yürütmek isteyen zengin çocukları, onların "Cindy bebek" sevgilileri, emekli çiftlerin **ayçekirdeği** efektleri eşliğindeki yürüyüşleri baş göstermişti.
6. İnsanlar acaba biz de dedelerimiz gibi tüm yurdu baştan başa bir şeyle kaplayabilir miyiz diye düşünürken "**ay** çekirdeği kabuğu" projesi ortaya çıkmıştır.

7. Tüm ulus göz yaşartıcı bir kararlılıkta ve inanılmaz bir hızla her ortamda, her pozisyonda **ay** çekirdeği çitleyerek memleketi baştan başa ay çekirdeği kabuğuyla kaplamayı başarmışlardır.
8. **ay** çekirdeği ilk sırayı alıyor. Çin'den ithal edilen kuru yemişin de en büyük bölümünü ay çekirdeği oluşturuyor. Ayçekirdeğinin yanı sıra Çin'den kabak çekirdeği ve yer fıstığı ithalatı gerçekleşiyor" dedi.
9. arım demet maydanoz ve 1 avuç dolusu **ay** çekirdeğiyle servis yapın.
10. Yeniden **ay** çekirdeklerini uzatıyor, ikiletmeden alıyorum.

- **Ay çiçeği**

“Ay çiçeği” birimi çekimleriyle beraber 27 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birim “1. Birleşikgillerden, sarı renkli çiçeği çok iri olan, yurdumuzda çok yetiştirilen bir bitki; 2. Bu bitkinin yağ çıkarılan ve çerez olarak da yenilen tohumu” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Sektörde ay çiçek ithalatında vergi % 28.5, **ay** çiçek yağı ithalatında vergi % 38, tüm bitkisel yağ ithalatında ise % 12'dir.
2. Özellikle **ay** çiçek üreticisini teşvik için destekleme primini arzu edilen seviyeye çıkarmak gerekmektedir.
3. O gece bu âdetlerden birkaçının; harman sulamak, mısır ve **ay** çiçeği dövmek, tarlada yabanî hayvan beklemek olduğunu öğrendim.
4. Bak, bir sürü **ay** çiçeği! En arkadaki dağları görüyor musun?
5. **Ay** çiçeği, gün çiçeği, günebakan.
6. Sargıların arasından ptır ptır **ay** çiçeği tohumları dökülüyor!
7. **Ay** çiçekleri dolu avucunu uzatıyor. - Yer misin? - Sağol.
8. Nasticik bak, burada mısır yetişiyor, bunlar **ay** çiçekleri ve arkada büyük, kocaman kabaklar, onlardan yağ çıkartılır.
9. O öyle bir kikirder ki içimde gülme **ay** çiçekleri üzücünü görmez miyim ..
10. bakmadan biberlere yalnızlık kızarmış gözleriyle, eğmeden başlarını **ay** çiçekleri, acılı türküler söylemeden...

- **Ay adları**

“Ay adları” birimi çekimleriyle beraber 13 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Eski **ay** adları yenileriyle değiştirildi..
2. Bu **ay** adları o dönemde Suriye’de kullanılan takvimden alınmıştır.
3. Örneğin, El Biruni’ye göre **ay** adları uluğ (büyük) ay ve kiçig (küçük) ay ile başlar ve birinç (birinci) aydan onunç (onuncu) aya kadar devam eder.
4. Söz gelimi Türkçe Arapça’nın etkisinde çok kaldığı halde, Türkçe’deki **ay** adları Arapça’dan değil de kısmen Musevî takviminden, kısmen de Roma takviminden alınmıştır, hiçbirisi Arapça değildir.
5. 1945’te bazı **ay** adları Türkçeleştirildiğinde bu adları yadırgayan, eleştirenler de vardı.
6. Batı dillerindeki **ay** adları (bu arada bizim takvimimizdeki Mart, Mayıs ve Ağustos aylarının adları) Roma takviminden alınmadır.
7. Süryani kökenli **ay** adlarının çoğu ise Babil kökenlidir.
8. Kullandığımız **Ay** Adlarının Kökenleri Ocak Yeni Türkçe, 1945’te kabul edildi.
9. Süryani kökenli **ay** adlarının hepsi, Osmanlı mali yılından kalmadır.
10. Bu **ay** adları o dönemde Suriye’de kullanılan takvimden alınmıştır.

- **Ay takvimi**

“Ay takvimi” birimi çekimleriyle beraber 22 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “Ay’ın gökyüzündeki görünen hareketine ve evrelerine göre düzenlene takvim, kameri takvim” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Bilim adamları, 60 yıldır seyrettikten (pardon, inceledikten) sonra, birden geçenlerde bunların bir "**ay** takvimi" olduğunu keşfediverdiler.
2. Öte yandan **ay** takvimi, mevsimlerin başlangıcının önceden hesaplanmasına uygun değildir.
3. Binlerce yıldır süregelen bir takip sonucu ortaya çıkan **Ay** takvimi, çok önceki zamanlardan bu yana uygulandığı için doğru zamanı tespit etmek ve zamanı uygun kullanmak bizim için çok önemli.

4. **Ay** takvimine göre, bu yıl 25 Temmuz-21 Eylül'deki "Hayalet Ayı" boyunca Hong Kong, Tayvan, Singapur ve Malezya'da zaman daha ağır akacak.
5. Oysa Çin'in geleneksel **Ay** Takvimi'ne göre Sevgililer Günü yılın 7.ayının 7. günü kutlanıyor.
6. 6. AŞURE GÜNÜ **Ay** takvimine göre, muharrem ayının 10. gününe aşure günü denir.
7. Kendisiyle oturduk ve **Ay** takvimini konuşmaya başladık.
8. HİCRİ TAKVİMDEN MİLADİ TAKVİME Hicri Takvim Hicri takvim, bilindiği gibi bir **ay** takvimidir.
9. Kutsal Babil takvimi gerçekte bir **Ay** takvimiydi ve Ay'ın çeşitli evreleri Ay Tanrıça Sin'e tapanlar için oldukça önemliydi.
10. Bunlar, güneş ve **ay** takvimleridir...

2.5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler

Tablo 10: Ay Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlilikleri

İşaret sıfatları	bu ay, şu ay
Belirsizlik sıfatları	birkaç ay, her ay, bunca ay
Niteleme sıfatları	geçen ay, gelecek ay, yarım ay, önümüzdeki ay, yeni ay
Sayı sıfatları	altı ay, üç ay, iki ay, bir ay, dört ay, sekiz ay, dokuz ay, beş ay, yedi ay, bir-iki ay, üç-dört ay, iki-üç ay, beş-altı ay, on bir ay, üç-beş ay, on iki ay
Soru sıfatları	kaç ay

İşaret sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: bu ay (356 kez), şu ay (2 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Bu arada bu **ay** içinde, konu ile ilgili ilginç bir gelişme yaşandı.
2. Fakülte bu **ay** sonu kapanınca, müsaade edin, sizden nöbeti ben devralayım.
3. Ve bodrum katından bu **ay** sonunda ev sahibi çıkartacak onu, ailesiyle birlikte.
4. Bu **ay** ki Kültürel Genlerimiz Bölümünde ise "Türk mimarisi ve Süleymaniye Camii" başlıklı yazımız bulunmaktadır.
5. - Baba bu**ay** çarşıda beğendiğim o kıyafeti alacaksın değil mi, dedi küçük Zeynep.
6. Bu **ay** 3D filmlere rağbet göstereceksiniz fakat sinema çıkışında gözlükleri iade etmeyip cebe atmanız başınızı derde sokacak.

7. Bu **ay** Capital'de birkaç konuda işte bu noktaya odaklandık.
8. Devlet babanın yapacağı zamdan daha birkaç ayöncesinden bizim koca kafalı ev sahibinin haberi olur, daha oaydan başlar. "Şu **ay** kira şu kadar olacak Yunus Bey" demeye.
9. Hani şu "**Ay** hiç özenmedim aslında" kıvamındaki tüm giysiler enfesti.
10. Her ayolduğu gibi bu **ay** da fikir ve gönül dünyasından hatırıma düşen kitaplarımız sizi Oku-Yorum bölümümüzde beklemektedir.

Belirsizlik sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: birkaç ay (627 kez), her ay (557 kez), bunca ay (5 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Birkaç **ay** sonra, aynı şey benim başıma geldi.
2. Şurda sınava birkaç **ay** kalmışken sen hasta oluyorsun!..
3. Malum, turizm mevsimi, büyüklerimizin dediğinin aksine, ülkemizde birkaç ay sürer.
4. Geçen yıl, birkaç **ay** da bir erkek öğretmen gelmişti.
5. Bundan böyle her **ay**, düzenli olarak, bu sayfada sizlerle birlikte olacağız.
6. Biliyor musun, babama her **ay** iki kilo şeker verirler, babam şekerleme fabrikasında çalışır, işte bu şekerlemeleri o yapar.
7. Bundan böyle her **ay** böyle bir toplantı yapacaklardı.
8. Ay hepimizin bildiği gibi her **ay** bir kere dolunay evresine girer.
9. "Çok anlayamadım, bunca **ay** hiçbir şeyi değiştirmede mi?" diyorum.
10. Aradan bunca **ay**, yıl geçmesine rağmen yazar, bu kısa ama pek de yüzakı olmayan "yazı serüvenini" unutmadı.

Sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: altı ay (685 kez), üç ay (788 kez), iki ay (869 kez), bir ay (1685 kez), dört ay (266 kez), sekiz ay (135 kez), dokuz ay (119 kez), beş ay (165 kez), yedi ay (80 kez), bir-iki ay (34 kez), üç-dört ay (28 kez), iki-üç ay (23 kez), beş-altı ay (16 kez), on bir ay (5 kez), üç-beş ay (6 kez), on iki ay (5 kez). Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. O gün eve kapandım altı **ay** evden çıkmadım.
2. Vay anasını be! Adamlar üç **ay** dolmadan her yeri istila ettiler, bu gidişle birkaç gün sonra sokağa bile çıkamayacağız.
3. Yakalanmadan iki **ay** kadar önce, bir yıldır tanıdığım Yalçın Dümer beni evine davet etti.
4. Balayı için bir **ay** izin istedi gazetesinden.

5. Dört **ay** boyunca köylülerin uğrak yeri hâline gelir.
6. Sekiz **ay** sonra dışarıdaydı, masal gibi bir ormanda yürüyor, su gibi durgun, saf ve lezzetli havayı içine çekiyordu.
7. Dünyaya gelmek için dokuz **ay** on gün bekleriz.
8. Yazarm hareketli yaşantısının kuşkusuz en ilginç dilimi, savaş içinde, beş **ay** süren uzun cephe yolculuğu.
9. Yedi **ay** gibi, kısa sayılabilecek bir sürede, Quebec'te normal yaşama geri dönüldü ve şiddet hareketleri bir daha hiç tekrarlanmadı.
10. Bir-iki **ay**, sağlığıma dikkat etmemi, başımdan aldığım darbeler için sıcak banyo yapmamamı tembihledi.
11. Üç-dört **ay** sonra Yaşar yeniden ortaya çıktı.
12. İki-üç **ay** uğraştıktan sonra pasaport almam mümkün oldu.
13. Bu konuşma, zamanı beş-altı **ay** önceden saptanan bir konuşmadır.
14. Aradan onbir **ay** gibi uzun bir süre sessiz geçti.
15. O şarkıyı meşhur olmadan üç-beş **ay** önce söylüyordu.
16. Dünyada hiçbir ülkede on iki **ay** çalışma yoktur. Fransa'da dört ay, Amerika'da eyalet meclisleri üç ay çalışır.

Soru sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: kaç ay(82 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir

1. Nasıl olacak bu, kime dağıtacak, o bilançoların incelenmesi kaç **ay** sürecektir?
2. Bu kaç **ay**, kaç hafta, kaç gün eder bir düşünsene?
3. Kaç **ay** oldu kaldırım yaptık, hala yerinde duruyor...
4. Bu poliçenin vadesine kaç **ay** vardır?
5. Kafasını kaldırdığında gördüğü bu tavana kaç gün, kaç **ay** baktığını anlamaya çalıştı.
6. Kaç **ay** geçti aradan? O kadar önemseydiği gecenin hangisi olduğunu unutmuş bile, baksana.
7. Şimdi nisan ayındayız. Kaç **ay** oluyor yani çıkması uzun sürüyor.
8. Devr-i saltanatı kaç **ay** sürecekti acaba?
9. Aradan kaç **ay** geçti bilmiyorum...
10. Görüşmiyeli, şunun şurasında kaç **ay** oldu daha?

Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için ayrı ayrı

değerlendirilmiştir. Aşağıda bunların her biri bağlam içi kullanımlarıyla örneklenmektedir:

- **Geçen ay**

“Geçen ay” birimi derlemde 305 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içindeki kullanımlardan örnekleri yer almaktadır:

1. Annem, testereyle iyi ki geçen **ay** ortasında budadı onları.
2. Geçen **ay** sonunda başlayan çöp toplama krizi, 100 bin tondan fazla çöpün Napoli sokaklarında birikmesine sebep olmuştu.
3. Geçen **ay** Sao Paulo Uluslararası Film Festivali’nde gösterilen film, şu sıralar Avrupa’daki film festivallerinde de boy gösteriyor.
4. Sözelimi geçen **ay** araştırmacılar, solak bir madde oluşturmak üzere bağlanan elektronik cihazların, ters bir Doppler etkisi yarattığını saptadılar.
5. İngiltere Başbakanı Tony Blair geçen **ay** askerlerin öldürülmüş olabileceklerini belirmişti.
6. Ben geçen **ay** sosyal sorumluluğun tarifini öğrendim.
7. Geçen **ay**, ramazanı karşılarken dedemleri umreye göndermiştik.
8. 2001 yılına ilişkin bütçe uygulama sonuçları geçen **ay** belli oldu.
9. Geçen **ay** dolma biber fiyatlarında yüzde 36.8 oranında artış kaydedildi
10. Geçen **ay** Bodrum’da düzenlenen bir yarışta iki yarış teknesinin rotaları kesişti.

- **Gelecek ay**

“Gelecek ay” birimi derlemde 72 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Gelecek **ay** ne yapacak ve bunları nereden bulacaktı?
2. Gelecek **ay** Viyana’ya gidiyorum, dedi Asena cevaben.
3. Sol eğilimli gazeteler, Sarkozy’nin açık bir zafer kazandığını kabul etmekle birlikte gazeteler gelecek **ay** yapılacak meclis seçimlerini bekliyor.
4. İki İngiliz oyuncudan Rush’ın Sade’ı, Winslet’in de onun sevgilisi Madeleine’ı canlandıracağı filmin çekimlerine gelecek **ay** başlanacak.

5. Dinozor maketini iki insanın taşıdığı ve gelecek **ay**okulların tatil olmasıyla birlikte çocuklar için düzenlenecek tiyatro oyunun reklamı için şehri gezdiği anlaşıldı.
6. Yeltsin hakkında gelecek **ay** azil süreci başlatması bekleniyor.
7. Gelecek **ay** kiminle röportaj yapılacaktı?
8. Maaş verilmiyordu. Belki gelecek **ay** verilebilirdi...
9. MFÖ'den Fuat Güner'in ilk solo albümü gelecek **ay** piyasaya çıkıyor.
10. Gelecek **ay** piyasaya çıkacak olan cep telefonları hangileri?

- **Yarım ay**

“Yarım ay” birimi derlemde 41 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “dördün” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Küçük bir koy burası, yarım **ay** biçiminde kumsalı var.
2. Soğan soyulur, yıkanır, yarım **ay** şeklinde doğranır, tuzla ovulur, yıkanır ve sıkılarak domateslerin üzerine konur.
3. ... hepimiz gibi kilo da almış, ince yüzündeki traşsız yanakları birer yarım **ay** olmuştu.
4. ... yarım **ay** şeklindeki dağların açık ucundan gözüken geniş ova solgun sarı bir deniz gibi açıldı önlerine.
5. Dinlendirdiğimiz bezelerden her birini, avucumuzun içinde ezerek inceltip, ortalarına hazırladığımız içten bir miktar koyarak, yarım **ay** şeklinde katlayalım.
6. Hep birlikte Yargıç V David Levin'nin kürsüsüne yürüdüler. Yarım **ay** oluşturacak şekilde durdular.
7. Köşeyi kaplayan yarım **ay** biçimindeki kanepede üç-dört kişi oturuyorlardı ve yaşlı kurt başköşeye kurulmuş, kabilesini korumaya almış bir reis gibi görünüyordu.
8. Yağ erir erimez, yarım **ay** şeklinde ama çok ince kıyılmış soğanları ekleyerek rengi hafif kahverengileşinceye kadar kavurun.
9. Sabah güneşi, yarım **ay** şeklindeki avlunun tüm odalarını eşitçe aydınlatır ve ısıtırdı.
10. Çocuklar yarım **ay** şeklinde, ayaklarını açarak yere otururlar.

- **Yeni ay**

“Yeni ay” birimi derlemde 55 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “hıla” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yabancı ülkeler ve seyahat evinizde oluşacak yeni **ay** sizi yerinizde oturtmayacak.
2. Yeni **Ay** yeni tanışmalar için mükemmel görünüyor.
3. 29 Eylül’de Terazi burcunda yeni **ay** başlıyor.
4. Yeni **ay**, yeni bir başlangıç gibidir.
5. Pembe yeni **ay** doğduğunda çocuğu olsun diye yakarıyor, ama duaları fayda etmiyor.
6. Bilindiği gibi yeni **ay** astrolojide yeni başlangıçları, taze ve yeni enerjileri temsil eder.
7. İkili ilişkiler evinizdeki Yeni **Ay** bu konularda önemli kararlar alacağınızı gösteriyor.
8. Yeni **ay** ev alımı konusunda size inanılmaz şans getiriyor; ama emlakçılarla çıkacak sorunlara dikkat!
9. Yeni **Ay** diyeteye başlamak için uygun olduğunu söylüyor.
10. Mehtabın yeni **ay** şekline büründüğü akşamlar için için ibadet ederdi, yakındı, hissediyordu, özgürlüğü, üç adım uzaktaydı.

- **Önümüzdeki ay**

“Önümüzdeki ay” birimi derlemde 30 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Önümüzdeki **ay** piyasaya çıkacak olan yeni albümüm ve yapacağım sahne çalışmalarımı daha da zayıflayacağım" dedi.
2. Önümüzdeki **ay** yasa iki meclisten de aynı zamanda çıkacak.
3. Statın yerini önümüzdeki **ay** belirleyeceğiz.
4. Önümüzdeki **ay** bu ameliyatları gerçekleştirmeyi düşünüyor.
5. Filmin önümüzdeki **ay** ülkemizde de gösterime girmesi bekleniyor.
6. Önümüzdeki **ay**, kuzeydeki rengârenk ormanları keşfetmeye gideceğiz beraber.
7. İkinci toplantıyı önümüzdeki ay Almaatı’da gerçekleştireceğiz.
8. Ben 4 aylık sözlüyüm, önümüzdeki **ay** düğünüm var.
9. Akçakoca’daysa kazılan kuyularda önümüzdeki **ay** üretim başlayacak.
10. Önümüzdeki **ay** elim iyice rahatlayacak. Nafakayı da istemeyeceğim artık.

3.GECE SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ

Türkçe Ulusal Derlemi’nde görülen eşdizimlilikler şöyledir:

3.1 .Sağa doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimler

Tablo 11:Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ gece+sözcük	gündüz	492	356	22.173	+
	nöbeti	8	5	2.827	+
	kulüplerinde	36	30	5.998	+
	olmuştu	24	21	4.897	+
	yarısı	590	381	24.281	+
	gece	29	22	5.383	+
	yarısına	165	133	12.84	+
	karanlığında	51	46	7.139	+
	yarıları	55	49	7.413	+
	vakti	146	111	12.078	+
	kulübüne	25	20	4.998	+
	geçirdim	8	8	2.827	+
	boyunca	248	184	15.742	+
	hayatı	40	33	6.322	+
	ışığı	6	6	2.449	+
	yarılarına	69	62	8.303	+
	klübüne	5	4	2.235	+
	yarısıydı	14	12	3.74	+
	geçirdik	12	11	3.463	+
	boyu	48	46	6.926	+
	yarısına	16	13	3.998	+
	kulüplerine	12	11	3.463	+
	lambasını	14	11	3.74	+
	bekçiliği	7	6	2.645	+
	vardiyasından	5	5	2.235	+
	yasağı	5	1	2.235	+
	yarısı	9	7	2.999	+
	yarısından	121	104	10.996	+
	kulübünde	30	24	5.475	+
	bekçisi	36	31	5.998	+
	şoförü	7	2	2.645	+
	yarısında	28	24	5.289	+
	kulüpleri	31	24	5.566	+
	yarısını	74	65	8.599	+
olunca	42	36	6.478	+	
bekçileri	11	11	3.315	+	
kelebekleri	5	5	2.235	+	
çalmak	6	5	2.449	+	

Tablo 12:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ gece+sözcük	ile	51	39	7.139	-
	önce	148	130	12.161	-
	on	50	33	7.068	-
	büyük	15	15	3.872	-
	bizim	25	23	4.998	-
	benim	28	25	5.289	-
	ne	74	70	8.599	-
	bir	308	248	17.543	-
	çok	86	81	9.27	-
	bu	102	91	10.096	-
	annemle	7	7	2.645	-
	bütün	39	37	6.243	-
	yatağında	8	8	2.827	-
	annemin	9	9	2.999	-
	annem	15	14	3.872	-
	ertesi	8	8	2.828	-
	gibi	38	34	6.162	-
	çıkan	7	7	2.645	-
	her	54	50	7.346	-
	iyi	14	13	3.74	-
	seni	25	19	4.998	-
	öyle	13	13	3.604	-
	gördüğüm	12	9	3.463	-
	hep	22	21	4.689	-
	meydana	12	11	3.463	-
	rahat	14	14	3.74	-
	yine	74	66	8.599	-
	müzik	5	5	2.235	-
	düğün	11	10	3.315	-
	aniden	15	13	3.872	-
	sabaha	121	109	10.996	-
	kendimi	6	6	2.449	-
	birlikte	21	21	4.581	-
	ona	18	18	4.241	-
	arka	5	5	2.235	-
	misafir	5	5	2.235	-
	yemekten	5	5	2.235	-
	o	84	76	9.162	-
	birinin	6	6	2.449	-
	evin	5	5	2.235	-
evvel	9	8	2.999	-	
bizi	18	17	4.241	-	
orada	33	31	5.742	-	
güne	5	4	2.235	-	
kim	5	5	2.235	-	
beraber	10	10	3.161	-	

çin	103	82	10.145	-
artık	9	9	2.999	-
kimse	7	7	2.645	-
onun	21	19	4.581	-
bile	17	16	4.122	-
gözlerimi	6	6	2.449	-
geç	177	146	13.299	-
biraz	18	18	4.241	-
eve	63	58	7.934	-
kendi	18	18	4.241	-
ve	195	169	13.959	-
yatağma	13	13	3.604	-
başka	20	19	4.47	-
burada	41	35	6.401	-
olan	11	11	3.315	-
önceki	29	27	5.383	-
ya	21	18	4.581	-
üst	12	12	3.463	-
dedi	20	20	4.47	-
yok	7	7	2.645	-
daha	55	44	7.413	-
sana	14	14	3.74	-
yani	7	7	2.645	-
yatağna	11	11	3.315	-
saat	164	137	12.801	-
şiddetli	6	6	2.449	-
öncesinden	6	6	2.449	-
yalnız	17	15	4.122	-
eski	9	9	2.999	-
bana	33	31	5.742	-
ben	38	37	6.162	-
son	16	16	3.998	-
araba	6	6	2.449	-
yol	14	12	3.74	-
bende	12	12	3.463	-
ateş	9	8	2.999	-
bizde	11	11	3.315	-
iki	29	27	5.383	-
yanında	7	7	2.645	-
sizin	7	7	2.645	-
evine	10	10	3.161	-
dışarı	12	11	3.463	-
onu	18	18	4.241	-
gene	15	13	3.872	-
ansızın	25	22	4.998	-
kapımı	8	3	2.827	-
aynı	36	31	5.998	-
hiç	62	55	7.871	-

kar	8	8	2.827	-
böyle	20	20	4.47	-
gerçekten	10	10	3.161	-
dans	6	6	2.449	-
buraya	12	12	3.463	-
sokağa	20	19	4.47	-
kendisine	6	6	2.449	-
hava	10	10	3.161	-
yatak	7	6	2.645	-
ay	23	21	4.794	-
sen	27	18	5.194	-
kız	5	5	2.235	-
odama	5	5	2.235	-
küçük	15	15	3.872	-
nasıl	25	25	4.998	-
yatağa	22	22	4.689	-
el	9	9	2.999	-
hem	17	15	4.122	-
içkiyi	6	5	2.449	-

3. 2. Sola doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimliler

Tablo 13:Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+gece	Bir	2016	911	44..883	+
	her	882	472	29.687	+
	bütün	362	246	19.019	+
	bu	1382	549	37.161	+
	dün	736	375	27.119	+
	o	2077	695	45.557	+
	gece	29	22	5.383	+
	geçen	61	52	7.807	+
	önceki	383	172	19.563	+
	ilk	129	92	11.353	+
	birkaç	46	36	6.78	+
	öldüğü	11	8	3.315	+
	aynı	108	90	10.388	+
	hangi	13	13	3.604	+
	yarın	39	30	6.243	+
	iki	85	77	9.216	+
	doğduğu	5	4	2.235	+
	üç	112	86	10.579	+
	ertesi	61	51	7.807	+
	öldürüldüğü	6	5	2.449	+
kırk	37	21	6.08	+	
kaç	35	32	5.914	+	

	karanlık	5	5	2.235	+
	yedi	18	16	4.241	+
	tüm	31	22	5.566	+

Tablo 14:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+gece	vardı	13	13	3.604	-
	geçmiş	5	5	2.235	-
	alıp	5	5	2.235	-
	gidiyor	6	6	2.449	-
	de	89	82	9.43	-
	ve	259	215	16.087	-
	ise	25	23	4.998	-
	yine	20	19	4.47	-
	hatta	11	11	3.315	-
	için	105	99	10.243	-
	birlikte	14	13	3.74	-
	yok	15	15	3.872	-
	çocuklar	6	6	2.449	-
	bile	12	12	3.463	-
	gibi	43	41	6.555	-
	üzerine	5	5	2.235	-
	kadar	18	18	4.241	-
	ya	15	14	3.872	-
	yoktu	6	6	2.449	-
	böylece	6	6	2.449	-
	istanbulun	5	4	2.235	-
	söyledi	10	10	3.161	-
	sonra	61	60	7.807	-
	böyle	5	5	2.235	-
	artık	24	23	4.897	-
	diye	10	10	3.161	-
	daha	5	4	2.235	-
	seni	10	10	3.161	-
	bekledim	6	5	2.449	-
	ama	35	33	5.914	-
	adam	8	8	2.827	-
	değil	11	11	3.315	-
	etmişti	6	6	2.449	-
	ay	10	10	3.161	-
	içinde	15	14	3.872	-
	hele	10	10	3.161	-
	ben	21	21	4.581	-
	beni	16	15	3.998	-
	geliyor	5	5	2.235	-
	var	31	31	5.566	-

da	69	65	8.303	-
olur	8	8	2.827	-
zaten	16	16	3.998	-
eğer	6	6	2.449	-
olan	11	10	3.315	-
veya	18	17	4.241	-
nedeniyle	5	5	2.235	-
çocuk	10	10	3.161	-
olacak	6	5	2.449	-
bazen	12	12	3.463	-
otelin	8	5	2.827	-
olarak	9	9	2.999	-
oldu	23	22	4.794	-
ünlü	9	8	2.999	-
arasında	9	9	2.999	-
geldi	12	12	3.463	-
başladı	15	13	3.872	-
başladım	5	5	2.235	-
onu	13	13	3.604	-
henüz	6	5	2.449	-
zaman	20	19	4.47	-
saat	42	37	6.478	-
öyle	5	5	2.235	-
göre	8	8	2.827	-
ki	34	34	5.829	-
yüzden	5	5	2.235	-

3.3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler

Gece sözcüğü ile ilgili elde ettiğimiz eşdizimlilikler şunlardır:

- **Gece olmak**

“Gece olmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Derlemde çekimleriyle beraber 123 kez kullanılmıştır. Aşağıda “gece olmak” eşdizimliliğine ait bağlam içi kullanımlardan örnekler yer almaktadır:

1. Böylece **gece** olunca ya da kış gelince yavaş yavaş havayı ısıtır.
2. **Gece** olunca nöbetçi gardiyan kapımı açarak beni "yüze gelen mahpuslar" koğuşuna götürdü.
3. Aradan saatler geçmiş**gece** olmuştu. Yatağın içinde kıpırdıyamıyordum.
4. Marktplat'z'da beğenisine uygun bulduğu bir restorana girdiğinde **gece** olmuştu.
5. Sisli bir günde, yağmurlar yağarken kara topraklara koyuverdiler onu... **Gece** oldu...
6. **Gece** oldu. Düdük sesleri kafamın her tarafından ötmeye başladı.

7. Çocuğu sorguladığımızda eğer bu durumun sadece **gece** olduğunu, gündüz çişini tuttuğunu öğreniyorsanız, gece çişini tutamaması psikolojik kaynaklı bir durumdur ve hipnoterapi işe yarar.
8. Gecesi'nin hangi **gece** olduğunu anlarsam o gece nasıl dua edeyim?"
9. O kadar ışığın içerisinde **gece** olmaz zaten. - Evet. Güneşte gece olmuyor.
10. Bayramları **gece** olmaz! Hiç olmaz! Pençeler güneş ışığıyla yıkıyor.

- **Gece geçirmek**

“Gece geçirmek” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Derlemde çekimleriyle beraber 62 kez kullanılmıştır. Aşağıda “gece geçirmek” eşdizimliliğine ait bağlam içi kullanımlardan örnekler yer almaktadır:

1. Çok güzel bir **gece** geçirdik çok...
2. Yere serili yatakta, döne döne uykusuz bir **gece** geçirmişti.
3. Geçenlerde kötü bir **gece** geçirdim. Aniden hastalandım.
4. Yarı uyur yarı uyanık, rahatsız edici düşlerle dolu bir **gece** geçirmiştım.
5. Delile göre Freud ve baldızı İsviçre'nin Maloja şehrindeki Schweizerhaus Oteli'nde bir **gece** geçirmişler...
6. "Bir daha sana nöbet möbet yok, çünkü ben bir daha böyle bir **gece** geçirmek istemiyorum.
7. Çoktandır uykusuz bir **gece** geçirmemiştım. Merak ediyorum, neler oluyor?"
8. O gece Seyfi günlerdir hasret olduğu huzur dolu bir **gece** geçirdi...
9. Bana güzel rüyalar ve kabuslarla dolu bir **gece** geçirttiler. Sabahın beşinde dimdik ayaktaydım.
10. Nebiye'yi de al, eğlenceli bir **gece** geçirelim, paramızı çektirelim.

- **Gece çalmak**

“Gece çalmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. Söz konusu birim “felekten bir gece çalmak” biçimindeki deyim parçasıdır. Türkçe Sözlük’te “gece” maddesinde bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Ancak “felek” maddesinde “Atasözü, deyim ve birleşik fiiller” başlığı altında “felekten bir gün (veya) gece çalmak” biçiminde yer almaktadır. Derlemde

çekimleriyle beraber 8 kez kullanılmıştır. Aşağıda “gece çalmak” eşdizimliliğine ait bağlam içi kullanımlardan örnekler yer almaktadır:

1. Bu gece unutup derdi kederi. Felekten bir **gece** çalsak diyorum ...
2. Felekten bir gece çalalım. Niye bir gece? Birkaç **gece** çalalım...
3. Felekten bir **gece** çalmak uğruna pahalı bir otomobil kiralamışsınızdır.
4. PAVYONDA YAZGECESİ RÜYASI "Yumurtanın Sarısı" filminde Sermet Serdengeçti ve dört arkadaşı felekten bir **gece** çalmak için Beyoğlu'na çıkarlar.
5. Kursun son haftalarında bir gün, Frankfurt'a gelip "o biçim" evlerden birinde felekten bir **gece** çalmak isteyen müşterilerden söz etmeye başladı.
6. ... sevgiliyle felekten bir**gece** çalmak isteyenler gidecek yer bulamıyordu.
7. Felekten bir **gece** çalmak isteyen İstanbullu kimi erkekler Beyoğlu'ndan çok geç ayrılır da Köprü'den geçmek zorunda kalırlarsa Köprü'nün açıldığı saatlerde karşıya geçmekte büyük güçlükler çeker ya da dönemezlerdi.
8. Felekten bir**gece** çalmak isteyen işadamlarının en büyüklerinden en ufaklarına kadar hepsinin kesesine uygun son derece yaygın bir fuhuş örgütlenmesi var.

3.4. Ad+Ad Kuruluşundakiler

- **Gece gündüz**

“Gece gündüz” birimi 492 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te “her zaman, ara vermeden, aralıksız” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda, bir ikileme olarak kalıplaşan “gece gündüz” birimine ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Adam karısından boşanmak istiyor, **gece** gündüz içiyor, adını açıklamadığı bir kadını sevdiğini söyleyip geziyordu.
2. Ruslar, **gece** gündüz Ozi'ye gülle ve humbara yağdırdığı için kalede elle tutulur bir yer kalmamıştı, kalenin altı üstüne gelmişti.
3. Bizim İmam-Hatip diploması para etmediği için önce **gece** gündüz çalışarak lisenin fark derslerini verip normal lise diploması aldım.
4. 975 yılında aklını yitirmiş bir asker kaçığının serseri kurşunları altında can vereceği ana kadar **gece** gündüz "Benim Şi'riyetim" dediği şiirleriyle beraberdir.
5. ...Amerika okyanusları kırmızı telefon hatlarıyla aşarak dostunu **gece** gündüz onore edecektir.
6. Üstelik bütün Alman halkı, ordusu, okulu, kilisesiyle birlik beraberlik içinde **gece** gündüz demeden el ele verip çalışmışlar.

7. Böylece **gece** gündüz o altın kitesiyle beraber bulunacak ama çalınma tedirginliğinden de kurtulmuş olacaktır.
8. "Aşk, uğruna **gece** gündüz âh u efgân ettiği Hüsn'ü kabilesinin ulularından ister.
9. Kırk lüleli meydan çeşmesidir bu **gece** gündüz gürül gürül akar.
10. Kimse ile konuşmaz, **gece**gündüz, dudakları kıpır kıpır dua okur, çevresindekilerle işaretlerle anlaşır.

- **Gece nöbeti**

“Gece nöbeti” birimi 8 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "Arkadaşlar bugünden itibaren**gece** nöbeti konmuştur.
2. Onu bu nöbetlerden muaf tutacağız. Tek hanıma **gece** nöbeti tutturmak erkeklığe yakışmaz.
3. Ayrıca **gece** nöbeti tutanlara gazeteden özel kumanya geliyor.
4. Haftada ya da on günde bir **gece** nöbeti tutuyor okulda. O gece de nöbetçiydi.
5. Ben de**gece** nöbeti tutacağım. Hem de mümkünse bu akşam...
6. ...bütün sınırlarında**gece** nöbeti tutanlara, gece yolculuklarının şoförlerine, pilotlarına, makinistlerine, hastanelerin gece personeline, bir degece polislerini katıyorsunuz.
7. Ve ardından Melis, "**Gece** nöbeti Kaan'ın da, onun için acele ediyor, demez mi.
8. **Gece** nöbeti, Haber Müdürü Doğan Kasaroğlu'nun odasında tutulacaktı.

- **Gece kulübü**

“Gece nöbeti” birimi çekimleriyle beraber 74 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “geceleri açık olan, dans etmek, müzik dinlemek ve gösteri izlemek için gidilen eğlence yeri” olarak açıklanmaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Düğün davetlere ara verilen şu günlerde vaktimizi **gece** kulüplerinde değerlendiriyoruz.
2. ... elektronik müzik de pahalı **gece** kulüplerinde insanlara sunuldu.
3. Dünyanın bütün **gece** kulüplerinde az çok buna benzer bir hava vardır, ama burası tropikler ve burada geceler bambaşka yoğunlukta yaşanır.

4. Patron Salih ve sevgilisi (sekreteri) İstanbul Festivali diye yanlışlıkla bir **gece** kulübüne giderler.
5. En son, Kırgızistan'da bir **gece** kulübü kapatılıyor.
6. Kapatılan **gece** kulübüne gidip vur patlasın çal oynasın eğleniyorlar.
7. Gelip beni görmek istediğini söyledi. Sorunu varmış. Bir**gece** kulübüne dansöz olarak gelmiş.
8. Akşamları en lüks lokantalara ve **gece** kulüplerine giderken, Aylin'e verdiği kolyeleri, bilezikleri, broşları ve yüzükleri, otele dönüşte, kasaya kilitleyeceği bahanesiyle geri alıyordu
9. Soylu ya da soysuz bu güzel Rus kadınlarının bir kısmı lüks lokantalara ya da sosyetik**gece** kulüplerine kadar ulaşamıyor;
10. **Gece** kulüplerine gitmiyor; alışveriş merkezlerine gitmeyi, rahat ve sade giyinmeyi seviyor.

- **Gece yarısı**

“Gece yarısı” birimi çekimleriyle beraber 775 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “güneşin batması ile doğması arasındaki sürenin ortası” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Eylül ayının son günü, cumartesi **gece** yarısı yaklaşırken pırıl pırıl İstanbul semalarında bir göktaşı hareketi yaşandı. B
2. Ama **gece** yarısı yapılan, o acil toplantının hemen arkasından, apar topar yola çıkmamız kimseye normal gelmedi.
3. **Gece** yarısı varıyorum otele. Ertesi gün öğleye kadar uyuyorum. Uyanınca nefis bir kahvaltı yapıyorum.
4. Böyle konuşmalar saatlerce sürdü. **Gece** yarısı ancak uyuyabildiler.
5. **Gece** yarısına doğru herkes yatağını açıp uyumaya hazırlanıyor
6. . **Gece** yarısına doğru çamaşırları makineye tıkıştırılmaya çalışırken telefon çaldı.
7. Allah'tan, **gece** yarısına varmadan çekip gittiler. Gittiler de ben memleket için çalışmalarına devam ettim.
8. **Gece** yarısına yaklaşıyordu, bu saatte çıkıp nereye ve nasıl gidecektim.
9. Kar yığıldı kapıya.**Gece** yarısıydı, Paşalimanı'ndaki evin kapısı çaldı.
10. **Gece** yarısıydı. Uykusu kaçmıştı. Çocuklar ise rüyalarının yedinci katında huzur içinde uyuyorlardı.

- **Gece karanlığı**

“Gece yarısı” birimi çekimleriyle beraber 54 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "Leyla", yani **gece** karanlığı bu genç kadınla birlikte bir kavram haline geliyor ve zorlu bir tezatı ifade ediyor.
2. O, kendisine kader olarak biçilmek istenen **gece** karanlığında yaşamaya mahkûm olmaya itiraz ediyor.
3. Dicle Nehri yakınlarındaki köy, düz bir arazide kurulu olduğu için militanların sık gelemediği, sadece **gece** karanlığında yiyecek ihtiyaçlarını karşıladığı bir köydü.
4. Garo da, bir zamanlar Sadî'nin **gece** karanlığında ayaklarının ucuna basa basa Anahit'in evine geldiği gibi, sessizce Bünyamin'in evine geliyor olabilir miydi?
5. O **gece** karanlığında öldü, yok oldu. Kaldı düşlemlerinde.
6. **Gece** karanlığında, uçaktan baktığımızda Beyrut herhangi bir şehir gibi.
7. **Gece** karanlığında ışık saçarak dolaşan erkek aşağıdaki dışısından sinyali aldığı anda aydınlatma şekli değişir birden.
8. 31 Numaralı Göçmen Sabena uçağı pervanelerini öttürerek, çoktan **gece**karanlığının örttüğü gökyüzünde Batı'ya doğru yol almaya devam ederken, aklımdan pek çok düşünce ve anı geçiyordu.
9. Sizin fotoğrafınızda **gece**karanlığının çökmüş olması minarelerin ve kubbenin gökyüzü karanlığında kaybolmasına neden olmuş.
10. Murten denilen İsviçre kentinde, **gece** karanlığının gün alacasına henüz dönmediği, ateş yaksan dumanın uzaktan görülmeyeceği -yoksa görülür müydü?

- **Gece vakti**

“Gece vakti” birimi derlemde 149 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **Gece** vakti havada uçan bir leylek gören bekçiler daha çok şaşırıldılar.
2. ... ilk defa bir tavuk boğazlayacaktım üstelik gece vakti, dişlerimi sıktım...

3. O **gece** vakti, yüksek bir yerden geldiği rivayet edilen bir emirle atandığı bu kalyonu kolağan etmek için fazlaca zamanı da yoktu.
4. Oyunda yoksul ve aç insanlar, bir **gece** vakti Urfâ'nın kutsal gölünde yaşayan kutsal balıkları çalıp yiyorlardı.
5. Adam **gece**vakti karısını yine telörgülere dayayıp öpüyor, fisıldıyor: "Tıpkı 30 yıl önceki gibi titriyorsun yine..."
6. Tiyatro dönüşünde **gece**vakti tahtalar nasıl taşınırdı yani?
7. Sevk ediliyordum cezaevine, yine bir **gece**vakti. Dönerken, neden bilmem, nakliye aracı bir an durdu.
8. "Sizden birisi ailesinden ayrılığını uzattığı zaman, evine **gece** vakti gelmesin. Gündüz vakti ailesine gelirken de, bunu önceden bildirsin."
9. Bir **gece** vakti dört bir yandan kuşatmışlar ülkeyi.
10. **Gece** vakti benden kat kat güçlü bir delikanlının peşinden erkekler tuvaletine gireceğim de, zorla koluna iğne batıracağım da... Olur şey mi?

- **Gece boyunca**

"Gece boyunca" birimi derlemde 255 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **Gece** boyunca arkadaşı Yasemin'den kaçıp kurtulmaya çalıştığı bir rüyanın içinde sürüklenmişti.
2. ... **gece** boyunca sırtına damlayan sudan sırsıklam olan, üstelik bakmaya doyamayacağınız kadar güzel bu kadını görünce "İşte analık bu olsa gerek" diyorsunuz içinizden.
3. O kadar güzel bir yazı ki, **gece** boyunca tekrar tekrar okudum...
4. Bütün **gece** boyunca Belma'yı aklına bile getirmemişti.
5. **Gece** boyunca kesip durmuş. Oğlan kafasını kaldırsa işini bitirecek, ama kafasını gitarından kaldırmadan çalmış.
6. **Gece** boyunca yanında bulunan arkadaşı birkaç kez adıyla seslenmişti ona;
7. **Gece** boyunca 15'e yakın ses sanatçısı bülbül gibi şakıdı...
8. ...**gece** boyunca, muhtelif cephelerden gelmiş, haberler: Yunanlılar, Salihli üzerinden, taarruza geçti;
9. Kadının **gece** boyunca her uyanışında, ben de uyanıyordum.

10. O üç gün ve **gece** boyunca sesini duyduğu havari ve anlattıklarıyla doluydu.

- **Gece hayatı**

“Gece hayatı” birimi derlemde 40 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “gece eğlenceleri” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Gündüzün aydınlığında giyecek ve hediyelik eşya satan dükkanları, karanlık basınca da **gece** hayatı ile meşhurdu.
2. Halimden şikayet ediyorum sanma, hareket, **gece** hayatı beni hep çekmiştir; ama özel hayat diye bir şey kalmadı.
3. Bir tarafta 'çılgın' **gece**hayatı diğer tarafta çok mutaasıp ve dar gelirli insanlar var.
4. Aslında dağın **gece** hayatı da iyiydi ama, üç günü atlatır atlatmaz hem iki lokma insan yüzü göreyim hem de tebdil-i mekânda ferahlık vardır diye geri döndüm.
5. İsviçre'de kayak, Monte Carrulet, Paris'te **gece**hayatı... Yıllarca yaşadım bunları rüyamda.
6. Meyhanelere vurmuş kendini, cacık olmuş, salata olmuş. **Gece** hayatı mahvetmiş onu.
7. Gece hayatı, güzel fahişeler, kocalarından çok onların eşi olmayı seven kadınlar ve çok para kazanma uğruna çimde savaşıyorlar.
8. Moskova'da **gece**hayatı artık sadece güzel kadınlar ve sarhoş turistler anlamına geliyor.
9. Bodrum gibi kalabalık ve **gece** hayatı hareketli bir yerde yaşamasına karşın geceleri dışarı çıkıp hiç eğlenmemiş.
10. ... tabak kırıp ceket yakmayı eğlence ve **gece** hayatı sandı.

- **Gece ışığı**

“Gece ışığı” birimi derlemde 8 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama yer almamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yalnız açık duran kapıdan içeri mavi **gece** ışığı girer. Bir çığlık duyulur.
2. **Gece** ışığı olsun diye her yer koyu mavi ve lacivert ışıklandırılmış.
3. **Gece** ışığı yakmadık, balkonda çay içerken, akçayel, tomurcuk, taze reçine kokusunu taşırken, karşıda dağlar, ağaçlar korkunç bir hayâl gibiydi.

4. Ay, o **gece** ışığı ile Dünya'yı aydınlatırken kuşlarla haber yollar Venüs'e "24'te gel yanma" diye...
5. İşte, ülkemizin ekonomik, sosyolojik ve özgürlük platformlarını bir anda, stadyumların **gece** ışığı gibi aydınlatıveren bir ilan!
6. Köşedeki sehpanın üstündeki **gece** ışığı yanıyordu yalnızca şimdi.
7. Söndürüp her**gece** ışıklarımı -Yalancı bir aydınlığı siler gibi- İncecik bir mum yakıyorum
8. Beyoğlu'nun **gece** ışıklarını özlemişim, sabırsızlanıyorum artık, gel ulan köhne Bizans! Doğru Pasaj'a gideceğiz.

- **Gece lambası**

“Gece lambası” birimi derlemde 15 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama yer almamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **gece** lambamı yakmadan okuyup yazdığını odamı ve pencereden görülen ıssız sokaklarla Amirallik Binası'nın altın okunu seviyorum.
2. Sonra karımı göremem bir daha. **Gece** lambasını da göremem.
3. ... nazik bir hareketle odanın ışığını kapatıp kırmızı **gece** lambasını yakın.
4. "**Gece** lambasını yakıyorum," dedi kadın. Adam daldığı düşünceden çıktı.
5. O gittikten sonra, ne zaman elimi müzik setine atsam ya da **gece** lambasını yakmaya kalksam, elim boşta kalır.
6. Başucundaki **gece** lambasını yaktı. Karısını yanında göremeyince irkildi.
7. MATİ: Niye durdun öyle? YUAN: Gecelambasını merak ettim. MATİ: (Anlamlı) **Gece** lambasını? YUAN: Hı.
8. **Gece** lambasını söndürüyorum. Uyuyamıyorum hemen. Oysa yorgunum.
9. Uykusu geldiği anda, **gece** lambasını kapattı.
10. **Gece** lambasını yakarken, başının üstünde üç gagayı duydu, dişlerini sıktı: "Kapıyı çalıyor yine," diye mırıldandı.

- **Gece bekçisi**

“Gece bekçisi” birimi derlemde 63 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “geceleyin iş yerlerini veya kuruluşlarını bekleyen kimse, ases” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Allah’tan **gece** bekçisiymiş, rahatladım. Soluk soluğa oluşum ve kaygılı görünüşüm onu kuşkulandırmış olmalı, yüzüme soru imleriyle baktı.
2. ... temizliğinden yemeğine, **gece** bekçiliğinden tamirata kadar bütün işleri kadın başlarına yaptıklarını söylüyor.
3. Ama gene de en çok, bankalarda, büyük mağazalarda, şirketlerde "gecenin tutsakları" halindeki **gece** bekçilerini düşünmek yüreğinizi burkuyor.
4. Çalıştığı fabrikada **gece** bekçisiydi, bir gece hırsızlar fabrikayı soymaya kalkmışlar, Fazıl’ı da hastanelik etmişlerdi.
5. ... oyun sonrası eşyalarımı topladığımda, salonu kapatmak isteyen **gece** bekçisiyle yapayalnız kaldığımızı farketmiştim.
6. **Gece** bekçisinin gözümde patlayan fener ışığı ile kendime geldim.
7. Ben bir rüzgâr olsaydım, en çok **gece** bekçilerinin şapkalarını uçurmayı severdim.
8. Mehmet’in, Taksim yakınlardaki bir otelde hem katıplık, hem **gece** bekçiliği yaptığını, evinin orası olduğunu bilen bir iki kişi vardı...
9. Biz doktorlar, **gece** bekçileri gibiyiz. Mahallemizi ve sokaklarımızı iyi tanırız.
10. iriş aydınlık, **gece** bekçisi yerindeydi. Başını önüne eğmiş, belli ki bir şeyler okuyordu şık resepsiyon masasının ardında.

- **Gece şoförü**

“Gece şoförü” birimi derlemde 10 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ne olursa olsun, sürünsem de tutunmalıyım. **Gece** şoförü oldum. Sanma ki tutunmak çok kolay.
2. Durağın gediklileri (ben de onlardan biriydim **gece** şoförü iken) yolcuyla tanır, gideceği yer, yol ücreti ve parayı kimden alacağınız da bellidir.
3. **Gece** şoförü olarak tutuna tutuna yaşa! Hiç olmazsa yaşarken ölmem!
4. Belki hep böyle tutuna tutuna yaşayacak ve **gece** şoförü olarak öleceğim.
5. Birçok **gece** şoförü gibi, İstanbul gecelerinde nerede yolcu bulacağımı çok iyi öğrendi.
6. **Gece** şoförü olarak çalıştığım günlerdi. Sisli, soğuk, berbat bir kış akşamı.

7. **Gece** şoförü olarak çalışıyorum. Akşam saat altıda gündüz şoförü arkadaştan arabayı alıyor ve ertesi sabah altıya kadar direksiyon sallıyorum.
8. Frankfurt'un çöplüğünden gece müşterileri Frankfurt'ta yarigeleden sonra Schweizerstrasse taksi durağında bekleyen **gece** şoförlerinin çoğu onu tanır.
9. Duraklarda ve çevresinde **gece** şoförleri ile Pennerler kalır.
10. Lyonerstrasse 1. Türkçesi: Lion Caddesi 1 numara. **Gece** şoförlerinin hoşlanmadığı bir adrestir bu.

- **Gece kelebekleri**

“Gece kelebekleri” birimi derlemde 6 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Biyoloji dersinde kelebeklerin, "gündüz kelebekleri, akşam kelebekleri, **gece** kelebekleri" diye 3'e ayırdığını ezberleyeceksin de, ne olacak?
2. Yazın, sokak lambasının ışığında **gece** kelebekleri dönüp duruyor.
3. Araştırma Sonuçları ve Tartışma 1987-1995 yıllarında Trakya bölgesinde yapılan çalışmalar sonucunda 12 Heterocera (**Gece**Kelebekleri) familyası'na bağlı 48 tür saptanmıştır.
4. Bütün **gece** kelebekleri beni görerek buldular yuvalarını.
5. **Gece** Kelebekleri (2004) üçüncü öykü kitabı. Tek romanı Kıyıda 2007'nin önemli romanları arasında yer aldı.
6. Bu yüzden kıskanırdım işte **Gece** kelebeklerini ateşböceklerini Onlar gibi yansaydım ateşler içinde

3.5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler

Tablo 15: Gece Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlileri

Sayı sıfatlarıyla	iki gece, üç gece, yedi gece, kırk gece
Belirsizlik sıfatlarıyla	bir gece, her gece, bütün gece, birkaç gece, kimi gece
İşaret sıfatlarıyla	bu gece, o gece
Soru sıfatlarıyla	hangi gece, kaç gece

Niteleme sıfatlarıyla	dün gece, geçen gece, önceki gece, ilk gece, öldüğü gece, doğduğu gece, öldürüldüğü gece, aynı gece, yarın gece, ertesi gece, karanlık gece

Sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: iki gece (85 kez), üç gece (112 kez), yedi gece (25 kez), kırk gece(37 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İki **gece** rahat uyudular, üçüncügece eve döndüklerinde bir yerlere çivi çakılıyormuş gibi ritmik çekiç sesleri geliyordu.
2. Sormaya cesaret edemedim, iki **gece** önce, babanın evinden taşınırsak üzülür müsün dedi.
3. Üç gün üç **gece** oturdu. Sadece sabahları çiçekleri sulamak için kalktı.
4. Sonra kalktı gitti, tam üç gün üç **gece** ortalıkta görünmedi. Meraktan ölmüştük.
5. Göz evi, sam yelinin tozunu yutmuş, uğultunun düğünü yedi **gece** yedi gündüz değil, her daim sürüyor.
6. Yedi **gece** boyunca aynı filmi seyrediyorlar, daha üçüncü gecede bütün diyalogları ezberliyorlardı.
7. Sarayda kırk gün kırk **gece** şenlik yapıyor, kayıp prenses bulunduğu için.
8. Kırk gün kırk **gece** düğün dernek yapmışlar, mutlu kutlu yaşamışlar.

Belirsizlik sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: bir gece (2016 kez), her gece (882 kez), bütün gece (362 kez), birkaç gece (46 kez), tüm gece (31 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Gencin yüzü; uykudan yeni kalkmışlığın melül halinden, uykusuz bir **gece** geçirdiğini de; kan oturmuş şiş göz kapaklarından ele veriyordu.
2. Korku, ışığı boğan karanlık bir **gece** gibi aklıma, yüreğime çökmüş, bütün bedenimi sarmıştı.
3. Her **gece** annemin iğnelerini Nihat kendi eliyle yapar.
4. Hemen hemen her **gece** gelir, birkaç kadeh bir şeyler içip arkadaşlara takılırım biraz.
5. Bütün **gece** neredeydin? Gereksiz yalanlar uydurmanın anlamı yoktu.
6. Deniz, kimseyi ve hiçbir şeyi umursamadan bütün **gece** hoyrat dalgalarıyla kıyıyı dövdü durdu.

7. Oysa, bu yolculuğa çıkmaya karar verdiğimde, yani birkaç **gece** önce, kilometrelerce uzaktaki evimin balkonunda otururken baca gibi tütmüştüm.
8. Bir, ya da birkaç **gece** önce, mutfakta, çatalıyla oynadığı, ama bir türlü dokunmadığı tabağını iterek.
9. Çünkü Ermeni göstericiler tüm **gece** aleyhimize bağırıp, slogan attılar...
10. Bazılarımız tüm **gece** dışarıda kalındığında donacaklarını söyleyip, buna itiraz ettiler ama bölük komutanımız kestirip attı...

İşaret sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: bu gece (1382 kez), o gece (2077 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Bu **gece** bizde kalacaksın. Bizim Hanım sana Çerkez yemeği yapar ki, birlikte parmaklarını yersin.
2. Bu **gece** alemi mânâda sultan Abdulcelil efendimizin tenbihatı oldu...
3. Boğazıma bir şey düğümleniyor sanki. Yutkunamıyorum. Tanrım, bitmeyecek mi bu **gece**?...
4. Hepsi iyiymiş. Bugece orada misafir olacaklar. Yarın sabah erkenden yola çıkacaklarmış.
5. İstersen bu **gece**, benim yerimde yat duvarın dibinde.
6. O **gece** nümayişler dolayısıyla sabaha kadar ayakta idik.
7. Kendisinin ruhunun o **gece** yanlarına geleceğini ifade etmişlerdi.
8. O geceşarkılarımız yarım kaldı. O **gece** hiç şiir okumadık...
9. O **gece** rüyamda duvarları kitaptan, her yanı kitapla örülü bir evimin olduğunu gördüm.
10. Sonra, "Haklısın. O **gece** ben de oradaydım," diye fısıldamıştı.

Soru sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: hangi gece (17 kez), kaç gece (39 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Hangi **gece**, kim gelecek karşınıza, hangi sürpriz olacak, belli değil...
2. Giderek ön plana çıkıyor defter krizi, hangi **gece** kaç sayfa yazacağım belli değil.
3. "Hangi **gece** yurduna yüz sürmesem o gece ölürüm.
4. Dedenin hangi **gece**, hangi cephede savaşacağı bilinmediği ve aslında ortada somut bir savaş olmadığından, çatışma alanını bulana kadar ailenin canı çıkıyor.
5. Hangi **gece** neredeydim, sıralamada ben güçlük çekerim.
6. Kaç gece bu ışıklarda canlandırdım geleceğimi. Kaç **gece** bu ışıklarla ölçtüm dünyanın kaç bucak olduğunu.
7. Kaç gün, kaç **gece** gittiler bilinmez...

8. Kaçgece ki, anımsamıyor artık, uykusu sırf bu yüzden kaçmış.
9. Sayamadım kaç gece gördüm rüyamda o sınıfları. Bir sürü şey yaşadım, bir sürü işte çalıştım.
10. Kaçgece karabasandan uyanıp kızlarının resimlerini öpmüştü.

Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Aşağıda bunların her biri bağlam içi kullanımlarıyla örneklenmektedir:

- **Dün gece**

“Dün gece” birimi derlemde 736 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ben meyhanelerde sarhoş erkekler ve kadınlar gördüm dün **gece**...
2. ... muhtemelen dün **gece** hovardalık yaparken başına gelen inanılmaz hikâyeyi bütün uzuvlarını kullanarak anlatıyor.
3. Dün **gece** perdeyi çekip camdan bembeyaz karm yağışını izledim.
4. Dün **gece** bir rüya gödüm. Dinliyor musun beni? Dün gece bir rüya gödüm.
5. Dün **gece** odama sızıp, ırzıma geçen zengin bir kadın küstahça hesabımı ödeyip gitmiş olamaz
6. Dün **gece** görüldü ki, Beşiktaş oynuyor ve tribünler de coşuyor.
7. Ersin yatakta dönüp duruyordu. Bu yüzden uzun bir gece olmuştu dün **gece**.
8. Tahir gelseydi... çok şey... çok şey biliyordum ve Tahir de dün **gece** beni öldürmek... hayır hayır... Tahir de onlardandı.
9. Dün **gece** canhıraş domuz bağırtılarıyla uyandım. Kurt mu geldi diye fırlayıp koştum.

- **Geçen gece**

“Geçen gece” birimi derlemde 61 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Geçen **gece** Mediye Abla ne dedi biliyon mu? "Elini tez tutsun Hayri, yoksa yalar avucunu" dedi.
2. Ama geçen **gece** yarışmak yerine düşünmeyi yeğledim.
3. Geçen gece bir muzırlık yaptım.

4. Yüzümü yıkarken, geçen **gece** Çiçek Bar'da bu olayları, benim durumumu falan hep konuştuğumuzu düşündüm.
5. Geçen **gece** Elâ geldi (Güntekin). Başbaşa uzun uzun konuştuk, ilk defa, TRT falan dışı, kadınlığımız üstüne.
6. Geçen **gece** hafızama kazınan 10 saniyelik o görüntüyü unutamıyorum bir türlü...
7. Geçen **gece** de abim, Winsdor Dükü'nün gümüş saplı puro kesme makasını İskenderunlu bi berber kalfasında gördüğünü idda etti...
8. O an aklıma geçen **gece** gördüğüm rüya geldi. Gülmemek için zor tuttum kendimi.
9. Acaba Eda'nım bu kadımla, hani geçen **gece** bana görücü gelen, İstanbul işi pabuç giymiş o kadımla, senin düzeninden sonra yeni bir düzen kurulabilir mi?
10. Geçen **gece** aslan seni kovalarken ona güvenmek, ona kızmak, alınmak pek aklımdan geçmedi.

- **Önceki gece**

“Önceki gece” birimi derlemde 383 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Rus savaş uçaklarının, önceki **gece** boyunca Çeçenistan'ın başkenti Grozni ve çevresini bombaladıkları ve bombardımanda 100 Çeçen milisin öldüğü bildirildi.
2. Capacent Gallup'un 1300 kişiyle yapıp önceki **gece** yayımladığı ankete göre, AB ile daha sıkı ilişkileri destekleyen İzlandalıların oranı yüzde 61.2 çıkarken, bu oran şubata göre üç puan geriledi.
3. Adnan Polat'ın önceki **gece** tecrübeli futbolcuyla baş başa bir görüşme yaptığı ve "Futbolu bırak, seni yurt dışına gönderelim.
4. Tayland polisinin açıklamasına göre Carradine'in önceki **gece** ya da dün sabah erken saatlerde intihar ettiği sanılıyor.
5. Gece, önceki **gece**, yapayalnız kaldığımızda yanaklarımızdan süzülen damlalar ağzımızın kıyısında duraladığında...
6. "Evden ayrılmadan önceki **gece** aramızda tartışmıştık.
7. Yunanistan'ın kuzeybatısındaki Yanya kentinde de önceki **gece** Richter ölçeğiyle 4.5 büyüklüğünde deprem oldu
8. Önceki **gece** Bağdat'taki Ulusal Müze'yi koruyan bir Amerikan askeri keskin nişancının ateşiyle can verdi.

9. Önceki **gece** kentteki bir çöplüğün yakınlarında çıkan olayda, 30 kadar saldırganın bir itfaiye aracına fişek atması sonucu meydana gelen patlamada yedi itfaiyeci yaralandı.
10. Önceki **gece** mahallede bulunan bir camiye namaz esnasında göz yaşartıcı bomba atılması ise şehirdeki Müslümanların tepkisine neden oldu.

- **İlk gece**

“İlk gece” birimi derlemde 129 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İlk **gece** yaşanan tatlı rekabet ikinci gün geleneksel dostluğa dönüşecek, Arena'cıların Bezmen'in hazineleriyle ilgili olarak çektiği bazı görüntüler Ali Kırca ile Ayşenur Arslan'a gönderilecekti.
2. Eşinin yaralı olduğunu düşünmeli, ilk **gece** karşıdan bir istek gelmeden ona ikinci bir kez sahip olmaktan kaçınmalıdır.
3. "Tersine dönmüş ilk **gece** etkisi" olarak isimlendirilen bu tür bir uyku, genellikle hastane olan güvenli ve değişik bir ortamda hastaların kendilerini rahat hissetmeleri sonucunda ortaya çıkar.
4. İlk **gece** -hep yazıldığı gibi- çok rahatsızım. Terliyor, boğuk sesler çıkarıyor, elimi yüzümde gezdirmeye cesaret edemiyorum.
5. İlk **gece** ağlarsan..." Bu, teselli niyetine söylenen sözler daha çok ağlatıyor
6. İlk **gece**, basın ve onur konukları için özel bir açılış yapılacaktı.
7. Sahneye çıktığı ilk **gece** heyecandan ölmek üzereydi Sevim.
8. Bendenizin de oyunlarının, ilk **gece** perdesini Muhsin Ertuğrul'un eliyle açtığı Belediye tiyatrolarında oynandığı yıllardı..
9. Sanyorum ilk **gece** gittiğimiz Japon lokantasında da ona, bu konuyu sormuş ama doyurucu bir cevap alamamıştım.
10. İlk **gece**, yol güzergahında bulunan, Sütçü Mehmed'in kardeşinin kulübesinde geçiyor.

- **Doğduğu gece**

“Doğduğu gece” birimi derlemde 4 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. NEMRUTUN DOĞDUĞUGECE dediler ki nemrut'un doğduğu gece tıfındır tepesinde ayşo; kuru ekmekle dudaklarını kanatan yoksul bir kadını, yusufçuk kanıyla efsunlamış...
2. Sananda'nın (İsa) doğduğu gece Beythemlem üzerinde nöbet tutan aynı uzay gemisiyim.
3. Hattatzâde Rüştü Efendi'nin altıncı çocuğu Saniye'nin doğduğu gece, Şatırzâde Yusuf Efendi'nin evi ana baba gününe döndü.
4. BEYAZ BİR AYIN DOĞDUĞU GECE. BEYAZ BİR RÜZGAR ESECEK, BEYAZI EN ÇOK ÖZLEDİĞİMİZ YERDE.

- **Öldürüldüğü gece**

“Öldürüldüğü gece” birimi derlemde 6 kez kullanılmıştır. Aslında bu kullanım “eylem+DIK+I gece” biçimindeki bir biçimbirim dizisinin gerçekleşme biçimidir³. Ancak “-DIK+I gece” birimi belirgin bir şekilde “ölmek, öldürülmek” ve “doğmak” eylemleriyle eşdizimlendiği için burada ele alınmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Öldürüldüğü gece, bir süredir temasta bulunduğu subayların elebaşlarından birisi, kendisine ıssız bir yerde randevu vermiş...
2. Hani, Muharrem Şafak Bey'in öldürüldüğü gecesaat on buçuktan sonra otoparktan kimsenin çıkmadığına dair bir ifade vardı.
3. Muharrem'in öldürüldüğü geceotoparkı en son kimin terk ettiğini öğrenmemiz gerek, hocam.
4. Dominique'in öldürüldüğü gece S. Bastian'ın ona neler söylemiş olduğunu aynen aktarırken bile esrarı ne kadar çözebileceğimizi bilemiyordum.
5. Reşat Ağa'nın öldürüldüğü geceAbid Hoca kız kardeşinin köyünde görülmüştü
6. Funda Eser kocasının öldürüldüğü gecesinir krizi geçirip öfkeyle herkese saldırdığı, herkesi herkese şikâyet ve ihbar ettiği için Ankara'daki askeri hastanenin psikiyatri bölümünde dört ay müşahade altında tutuldu.

- **Öldüğü gece**

³ “Biçimbirim dizisi” terimi için bk. Çalışkan (2014).

“Öldüğü gece” birimi derlemde 11 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Babamın öldüğü geceölümün üzüntüsünden başka şeyler de vardı.
2. Genç Victor'un, annesinin öldüğügecesevgilisi Adele'i dans ederken gördüğünü anlatan satırları bir romanda okuduğunuzda, bu ilişkinin nasıl gelişeceğini düşünürsünüz;
3. Annemin öldüğü **gece**kazdım kafamı! Kazdım kafamı kafatasıma kadar!
4. İsbey öldüğü **gece**, güzelliği usa getirmeyecek bir durumdaydı; çirkinliği de.
5. Öldüğü **gece**öksürüyordu. Duruverdi hamallık yorgunu göğüs kafesindeki küçük yüreği
6. İşte Hanna'nın öldüğü **gece**Udey haber gönderip "Ateşi kes, yoksa babama şikayet ederim" dediği ya...
7. Öldüğü **gece**terliklerindeki izleri okşadım.
8. Babam öldüğü **gece**bizim evde şenlik vardı.
9. Neden düşüme girmişti peki, öldüğü **gece**?
10. Peki babamın öldüğü **gece** nasıl bir geceydi?

- **Aynı gece**

“Aynı gece” birimi derlemde 108 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Bir de üç kardeş vardı, üçünü de aynı **gece** ipe çektiler...
2. Aynı **gece** rüyamda üç farklı olay gördüm.
3. Kızlar bu havada nasıl üşütürsün diye bol bol dalga geçtiler tabii. Üstelik aynı **gece**Les Ottomans'da bir düğün daha vardı.
4. Aynı **gece**, belki de aynı anda birlikte olmuşlardı demek?..
5. Aynı **gece** Trakya'nın Silivri, Babaeski, Lüleburgaz, Çorlu ve Lapseki kent ve kasabalarında da saldırılar oldu.
6. Aynı **gece** Şeniz'e mektup yazıp anlatıyor öğrendiklerini.
7. Aynı **gece** gençler bir dilek tutarak komşularının kapısını dinlerler
8. Şeker bayramında tam birgün boyunca üç doktora ilaç listesi hazırlatmış ve aynı **gece**sabaha karşı kamplara ulaştırmıştık.
9. Nazif gözaltına alındıktan sonra koma halinde 4 nisan akşamı tutukevine getirildi. Aynı **gece** askerî hastaneye sevk edildi.
10. Aynı **gece** barmenle adam kavga edeceklerdir, adam, bir Daha o bara gitmeme kararı verirken, barmen işten ayrılacaktır.

- **Yarın gece**

“Yarın gece” birimi derlemde 41 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. O anda aklımıza gelen tek şey, bu gece, ardından yarın **gece** ve daha kimbilir ne kadar burada kalacağımız gerçeğiydi.
2. Yarın **gece** gidemiyor Marianne, kocası İstanbullu arkadaşlarını yemeğe davet etmiş.
3. "Sen şimdi yine hücreye dön, ya bu gece, ya yarın **gece** veririm seni koğuşuna," dedi
4. "Yarın **gece** 'Siyaset Meydanı' programında terör ve demokrasi konusunu tartışacağız.
5. Eyvallah lan çingiraklı, bu son gecemiz, yarın **gece** istersen tüm çingirdaşlarını çağır, sabaha dek çingirdatın bu balkonun dibinde.
6. "Yarın **gece** mi... Bilemiyorum. Ama belki sonraki gece."
7. . Siz bu akşam istirahat edin, yarın **gece** dağıtırız! diyerek gene kayboldu.
8. - Yarın **gecesana** uygun mu? - Uygun...
9. "Günler çuvala girmede ki, yarın **gece** oynarsınız."
10. Yarın **gecedolunay**. Üstelik, birkaç saat süre ile ay dünyaya en yakın noktadan geçeceği için yüzde 14 oranında daha büyük görünecek.

- **Ertesi gece**

“Ertesi gece” birimi derlemde 69 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ertesigece bir başka eve misafirlık sözü veriyor ve yatıyoruz.
2. Ertesigece, boya ve mürekkep torbalarına, çatapatlar eklenir.
3. Ertesi **gece** adam geldi. Işığı yaktı.
4. Sergen’in babası paranın hepsini ertesigece kumarda Hülya Avşar’ın annesiyle yemiş zaten...
5. Ertesi **gece** yine kibrit kokusu, gaz lambası aydınlığı ve boncukların nazlı sızlanması tekrar başlayıp sabaha dek sürer, günler, geceler, böylece geçerdi.
6. Ertesi **gece** çok yorgun olduğumdan mıdır nedir, küçük sedirimde uyuya kalmışım
7. Ertesi **gece** elimde kumanda aleti ile kanaldan kanala gezinti yaparken mahallî televizyon haberlerinin başlamış olduğunu görüp: "Eh dinleyelim bari" diye içimden geçiriyorum.

8. Ertesi **gece** sokaktaki herkes çanta kafalıydı.
9. Böylece ertesi **gece** Şanghai'da buluşmak dileğiyle vedalaştılar.
10. Ertesi **gece**, aynı saatte, aynı yerde, İspirtoçu İhsan bireysel yayınına yeniden başladı.

- **Karanlık gece**

“Karanlık gece” birimi derlemde 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Saatler geçecek koyu karanlık **gece** gelip vuruncaya kadar.
2. Öyle karanlık **gece** ki ruhum, olmuyor sabah..
3. Yokluğun, yüreğimdiki bu yıldızsız, bu dipsiz, karanlık **gece**...
4. Karanlık **gece** benim için böylece bitmişti ve bizim talihsiz proje de...
5. Baba Ocağına Doğru Kıtayı karanlık **gece** içinde arkamda bırakılı saatler olmuştu.

4. GÜN SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ

Türkçe Ulusal Derlemi’nde görülen eşdizimlilikler şöyledir:

4.1.Sağa doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimlilikler

Tablo 16:Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ gün+sözcük	doğmuş	10	10	3.159	+
	geçmiş	45	30	6.701	+
	ortasında	38	33	6.158	+
	ışığına	294	232	17.128	+
	oldu	119	92	10.897	+
	olur	101	82	10.039	+
	geçti	89	73	9.424	+
	görmüş	45	39	6.701	+
	doğmadan	52	41	7.203	+
	boyunca	640	427	25.271	+
	geldi	183	145	13.513	+
	geliyordu	7	7	2.643	+
	gelip	152	125	12.316	+
	sayıyordu	8	8	2.825	+
	geçmişti	40	38	6.318	+
	gelmişti	17	16	4.119	+
	geçtikçe	457	333	21.355	+
batımının	6	6	2.447	+	

	ışınıştı	5	5	2.234	+
	ıçerisinde	193	119	13.878	+
	gelir	223	166	14.917	+
	geçirdim	11	11	3.313	+
	uzunluğu	26	10	5.094	+
	batarken	27	23	5.191	+
	gelmiş	37	34	6.076	+
	sonunda	36	31	5.994	+
	ışığı	97	81	9.838	+
	ağardı	5	5	2.234	+
	bitti	9	6	2.997	+
	ışığını	32	31	5.651	+
	boyu	362	269	19.006	+
	ışımadan	20	17	4.467	+
	ışığında	70	59	8.358	+
	sürer	54	41	7.341	+
	gelecek	163	123	12.754	+
	geliyor	36	33	5.994	+
	doğdu	25	18	4.995	+
	doğar	9	8	2.997	

Tablo 17: Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ gün+sözcük	gelsin	5	4	2.334	-
	bu	457	377	21.355	-
	yeni	278	239	16.656	-
	meclis	9	9	2.997	-
	ankarada	24	23	4.894	-
	izin	52	41	7.203	-
	ve	479	316	21.863	-
	önce	1530	775	39.074	-
	olan	47	35	6.848	-
	süre	82	56	9.046	-
	sonra	2436	1023	49.303	-
	ne	141	129	11.862	-
	biraz	308	248	7.531	-
	onlarca	26	24	5.094	-
	sabaha	16	15	3.996	-
	bir	1055	683	32.446	-
	sınıfta	11	10	3.313	-
	konuk	5	5	2.234	-
	yine	218	172	14.749	-
	pazar	17	14	4.119	-
beni	107	92	10.333	-	
sen	56	48	7.475	-	
kalacaksın	5	5	2.234	-	

akşama	81	72	8.99	-
iki	105	93	10.236	-
sıcak	10	10	3.159	-
birlikte	55	50	7.408	-
de	616	447	24.793	-
belki	51	49	7.134	-
en	77	73	8.766	-
tepeye	5	4	2.234	-
düşündüm	7	7	2.643	-
ertesi	5	5	2.234	-
kendiliğinden	5	5	2.234	-
kim	10	9	3.159	-
dışarıda	7	7	2.643	-
kadın	11	11	3.313	-
ise	47	35	6.848	-
çekip	10	9	3.159	-
üstüne	5	5	2.234	-
kendimi	22	21	4.685	-
sabah	101	85	10.039	-
annesine	8	8	2.825	-
okula	71	52	8.417	-
okuldan	48	42	6.921	-
televizyonlarda	6	6	2.447	-
tam	54	50	7.341	-
okul	32	29	5.651	-
bütün	93	89	9.633	-
ben	142	120	11.904	-
benim	58	52	7.608	-
genç	13	13	3.602	-
o	287	241	16.923	-
verilir	7	1	2.643	-
her	178	155	13.327	-
gördüğü	7	6	2.643	-
nasıl	67	62	8.177	-
hasta	15	15	3.869	-
hangi	25	23	4.995	-
çok	180	151	13.402	-
hiçbir	26	26	5.094	-
şu	41	38	6.396	-
ilk	65	59	8.054	-
sürelî	14	9	3.738	-
artıyordu	6	6	2.447	-
tüm	47	44	6.848	-
daha	651	477	25.488	-
giderek	13	13	3.603	-
artmakta	8	8	2.825	-
başkent	5	5	2.234	-
sürmüştü	7	7	2.643	-

evinin	6	5	2.447	-
benimle	9	9	2.997	-
hepimiz	16	16	3.996	-
evde	77	64	8.766	-
olduğunu	23	23	4.791	-
bizi	30	29	5.471	-
öğle	57	50	7.542	-
orada	85	67	9.21	-
onu	92	84	9.581	-
kalmıştı	28	25	5.286	-
dedi	25	23	4.995	-
kalmış	24	21	4.894	-
sonraya	19	17	4.354	-
annemle	10	9	3.159	-
fark	11	11	3.313	-
bile	174	148	13.177	-
hayat	5	5	2.234	-
ansızın	25	23	4.995	-
aynaya	5	4	2.234	-
sonrasını	5	5	2.234	-
adam	23	19	4.791	-
sizin	17	14	4.119	-
aşk	5	5	2.234	-
4	9	9	2.997	-
veya	49	45	6.993	-
yol	18	17	4.23	-
koca	8	6	2.825	-
gene	41	34	6.396	-
erkenden	26	24	5.094	-
süren	214	164	14.613	-
niye	8	8	2.825	-
kaldı	27	24	5.191	-
banka	6	6	2.447	-
birileri	9	9	2.997	-
kan	12	10	3.46	-
işte	32	30	5.651	-
olmuştu	31	31	5.562	-
5	7	6	2.643	-
öğleden	87	71	9.317	-
sokakta	15	14	3.869	-
yaptığımız	7	7	2.643	-
üzerinde	14	13	3.738	-
parkta	6	5	2.447	-
evimize	6	6	2.447	-
annem	33	30	5.738	-
cumartesi	8	8	2.825	-
telefonda	12	11	3.46	-
seçim	6	6	2.447	-

bizim	69	63	8.298	-
orhan	6	5	2.447	-
çalışan	9	8	2.997	-
can	8	8	2.825	-
hala	7	6	2.643	-
adı	9	8	2.997	-
için	295	241	17.157	-
nerede	8	8	2.825	-
birisi	10	10	3.159	-
özel	18	16	4.238	-
kalacak	13	11	3.602	-
ali	23	19	4.791	-
bize	35	35	5.91	-
hemen	16	14	3.996	-
onun	48	47	6.921	-
gidip	23	23	4.791	-
neden	10	10	3.159	-
oyun	10	6	3.159	-
müdür	7	7	2.643	-
muhakkak	7	7	2.643	-
İş	37	31	6.076	-
işi	9	99	2.997	-
aynı	140	116	11.82	-
başka	57	50	7.542	-
buraya	32	32	5.651	-
su	28	19	5.286	-
yağmur	11	11	3.313	-
ana	7	5	2.643	-
öyle	36	34	5.994	-
kendisini	30	29	5.471	-
mutlaka	145	122	12.029	-
sayısız	6	5	2.447	-
başına	7	7	2.643	-
bugün	97	65	9.838	-
oysa	5	5	2.234	-
bunların	6	6	2.447	-
ondan	19	18	4.354	-
böyle	59	55	7.673	-
öğleye	29	28	5.379	-
babamın	11	11	3.313	-
almanyaaya	6	5	2.447	-
sessiz	8	8	2.825	-
pek	14	14	3.738	-
beş	33	31	5.738	-
mustafa	21	17	4.578	-
ismet	10	9	3.159	-
izmirde	5	5	2.234	-
yapılacak	15	15	3.869	-

yaşadığım	5	5	2.234	-
çeşitli	12	12	3.46	-
süreyle	158	120	12.556	-
13	10	3	3.159	-
ya	58	57	7.608	-
değilse	5	5	2.234	-
diye	24	21	4.894	-
üç	129	103	11.346	-
kimse	8	8	2.825	-
toplu	6	6	2.447	-
olduğu	45	43	6.701	-
yolda	30	30	5.471	-
oluyor	25	24	4.995	-
olmuş	20	17	4.467	-
babasının	6	5	2.447	-
olmasına	10	10	3.159	-
artık	32	28	5.651	-
dahi	19	19	4.354	-
çalıştığı	5	5	2.234	-
on	29	28	5.379	-
gel	11	10	3.313	-
oraya	15	15	3.869	-
sekiz	5	5	2.234	-
akşamüstü	17	15	4.119	-
15	5	4	2.234	-
birinci	8	6	2.825	-

4.2. Sola doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimliler

Tablo 18: Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+gün	kurulduğu	5	5	2.234	+
	aldığı	15	15	3.869	+
	bir	10939	1812	104.478	+
	bütün	751	430	27.375	+
	o	4191	1185	64.669	+
	iki	1733	847	41.585	+
	on	421	282	20.496	+
	altı	116	95	10.759	+
	her	4683	1559	68.36	+
	birkaç	1835	884	42.791	+
	üç	1264	713	35.515	+
	geçen	1695	909	41.127	+
	1	315	210	17.729	+
	beş	521	328	22.801	+
	ertesi	2528	921	50.226	+
edildiği	23	21	4.791	+	

kaç	288	212	16.953	+
ay	9	9	2.997	+
öbür	165	136	12.832	+
ilk	363	272	19.032	+
tüm	53	45	7.272	+
yayımlandığı	11	9	3.313	+
3	384	235	19.575	+
geleceği	14	14	3.738	+
5	49	37	6.993	+
ettiği	23	23	4.791	+
aynı	621	398	24.893	+
9	42	35	6.474	+
olduğu	54	47	7.341	+
10-15	22	18	4.685	+
hangi	46	38	6.775	+
11	63	50	7.929	+
12	188	132	13.697	+
kırk	137	75	11.692	+
kırkıncı	6	4	2.447	+
yedi	149	112	12.194	+
üç-dört	26	23	5.094	+
sekiz	61	53	7.802	+
bir-iki	56	45	7.475	+
verdiği	13	13	3.602	+
17	5	3	2.234	+
hiçbir	39	35	6.238	+
ikinci	125	105	11.168	+
kararlaştırılan	8	7	2.825	+
yarım	56	49	7.475	+
dört	278	216	16.656	+
19	7	6	2.643	+
uzun	26	14	5.094	+
devrisi	21	10	4.578	+
birinci	40	35	6.318	+
dediği	16	16	3.996	+
geldiği	65	56	8.054	+
yirmi	88	70	9.371	+
doğduğu	25	23	4.995	+
Üç-beş	7	7	2.643	+
üçüncü	101	87	10.039	+
gittiğim	16	15	3.996	+
beklenen	34	31	5.825	+
onca	8	8	2.825	+
evvelsi	12	7	3.46	+
günü	62	57	7.866	+
beş-on	6	6	2.447	+
geldiğim	10	10	3.159	+
bir	60	23	7.738	+

evvelki	14	12	3.738	+
son	109	89	10.429	+
buçuk	14	12	3.738	+
birer	16	14	3.996	+
öldüğü	33	30	5.738	+
günlerini	9	9	2.997	+
öldürüldüğü	12	12	3.46	+
ayrıldığı	5	5	2.234	+
öbürsü	5	5	2.234	+
gün	46	43	6.775	+
dördüncü	45	37	6.701	+
sonraki	86	73	9.264	+
35	70	53	8.358	+
37	14	8	3.738	+
otuz	33	26	5.738	+
38	97	71	9.838	+
iki-üç	35	32	5.91	+
40	124	85	11.124	+
döndüğüm	6	6	2.447	+
43	27	22	5.191	+
ayrılacağı	5	5	2.234	+
ne	28	25	5.286	+
kimi	58	28	7.608	+
bittiği	8	8	2.825	+
(gün) be	74	64	8.593	+
45	19	15	4.354	+
kritik	10	8	3.159	+
dokuz	39	36	6.238	+
alındığı	11	10	3.313	+
evlendikleri	5	5	2.234	+
doğduğum	7	7	2.643	+
gördüğüm	17	13	4.119	+
başladığı	47	39	6.848	+
güzel	14	14	3.738	+
51	130	94	11.39	+
imzalandığı	5	5	2.234	+
52	10	6	3.159	+
çok	11	11	3.313	+
onbeş	61	32	7.802	+
altıncı	16	13	3.996	+
yedinci	25	15	4.995	+
başladığım	9	9	2.997	+
yapıldığı	18	16	4.238	+
yeni	51	44	7.134	+
doğan	6	6	2.447	+
sekizinci	5	5	2.234	+
öldüğüm	7	6	2.643	+
çıktığı	36	31	5.994	+

	elli	10	9	3.159	+
	döndüğü	11	11	3.313	+
	iyi	12	10	3.46	+
	beklediğim	6	5	2.447	+
	66	41	30	6.396	+
	3-4	43	38	6.55	+
	67	108	87	10.381	+
	tam	109	71	10.429	+
	69	146	100	12.07	+
	70	59	37	7.673	+
	döneceği	5	5	2.234	+
	gereken	6	3	2.447	+
	tanıştığımız	6	6	2.447	+

Tablo 19:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+gün	ise	21	20	4.578	-
	ve	120	108	10.943	-
	üstüne	5	4	2.234	-
	ardından	6	6	2.447	-
	kullanımı	7	7	2.643	-
	da	75	73	8.651	-
	için	75	69	8.651	-
	ki	35	33	5.91	-
	oldu	18	17	4.238	-
	boyunca	5	5	2.234	-
	belki	6	6	2.447	-
	olarak	15	14	3.869	-
	neredeyse	10	10	3.159	-
	sayısı	19	19	4.354	-
	sonra	36	36	5.994	-
	şey	8	8	2.825	-
	dışarıda	6	5	2.447	-
	ama	36	36	5.994	-
	artık	23	21	4.791	-
	birden	5	5	2.234	-
	başlıyor	5	5	2.234	-
	hatta	7	7	2.643	-
	de	52	50	7.203	-
	açtı	5	5	2.234	-
yeniden	14	14	3.738	-	
gelir	5	5	2.234	-	
zaman	10	10	3.159	-	
bile	13	13	3.602	-	

	gibi	21	21	4.578	-
	dedi	9	7	2.997	-
	önemi	6	6	2.447	-
	kadın	6	6	2.447	-
	sonunda	6	6	2.447	-
	başladı	5	4	2.234	-
	daha	27	21	5.191	-
	olup	6	4	2.447	-
	uyandıığında	5	4	2.234	-
	olur	10	10	3.159	-
	sabah	43	38	6.55	-

4.3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler

- **Gün doğmak**

“Gün doğmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile eylem arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Tükçe Sözlük’te “sabah olmak” şeklinde açıklanmaktadır. Derlemde 96 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "Bizler varız, aç açık kalmazsın, **gün** doğmadan neler doğar" dedi.
2. Senin sesin **gün** doğmadan tan yerine yükselir.
3. Türk insanına güvenimizi yitirmedikçe, "**gün** doğmadan neler doğar" gerçeğine bel bağlamalıyız.
4. Daha, bir kaç **gün** doğmadan evvel. Yüzüne yürüyen ürünün renginin erincini yaşıyordu.
5. Sabah, güneşle yarış edercesine **gün** doğmadan uyanmak ve güne başlamadan Allah'a yönelmek ne güzel şeydir.
6. 1 Mayıs'ta başlayan balık avlanma yasağı bu ayın ilk günü sona erdi. Yani balık severlere **gün** doğdu. Gün,
7. Yine **gün** doğdu, Pembe bir duvak giyindi ufuk.
8. "Ben yasa tanımam, kılıma dokunamazlar" diye sallayan seviyesizlere gün doğdu.
9. Günler geçmek bilmedi Ne **gün** doğdu sabaha bir çırpıda Ne yılları yürümeden akşam oldu
10. Bunun ne demek olduğunu her hâlde anlarsın. Bize de **gün** doğdu, tanıdığın kim varsa orada.
11. Yarın elbet bizim elbet bizimdir. **Gün** doğmuş gün batmış elbet bizimdir"
12. ...işleri zor, dönenyanık olacaklar. Ters olursa, **gün** doğmuş demektir.

13. İşığa çıkar çıkmaz, gözlerim kamaşıyor. Dışarıda **gün** doğmuş.
14. ...içlerinde yer alacak olduğumu adım gibi bildiğim o birkaç kurbanı **gün** doğmuş olurdu.
15. Kemalistlerin bile ağızlarına almaktan çekindikleri bir imha senaryosunun borozanlığına sıvanmış "Aydınlıkçı" demagoglara "**gün** doğmuş" olacaktır.
16. Üfürükçülere, cöfercilere (dualı toprak) **gün** doğar.
17. "Sürgit değildir bu karanlık, tan ağarır, **Gün** doğar birazdan."
18. Ağaca bak! **Gün** doğar doğmaz başlıyor oksijenini üretmeye. Güneşe bak!
19. Ev taşımalarında kitaplara **gün** doğar.
20. Haliç'in karşı kıyısındaki evlerin camları kızarır, horoz sesleri üstüne **gün** doğar.

Bağlam içi kullanımlar incelendiğinde "gün doğmak" eşdizimliliğinin deyim ve atasözü biçimindeki kullanımlarıyla karşılaşılmaktadır. "Gün doğmadan neler doğar" bir deyimdir. "Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır." anlamında kullanılır. Öte yandan gün doğmak sabah olmak anlamındayken "birine gün doğmak" fırsat bulmak, fırsat çekmek demektir.

- **Gün geçmek**

"Gün geçmek" birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Tükçe Sözlük'te "zaman geçmek" şeklinde açıklanmaktadır. Derlemede 631 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ama bir **gün** geçmiş, iki **gün** geçmiş, üç **gün** geçmiş... Gelen giden yok.
2. Aradan 3-5 **gün** geçmiş, kendi kararıyla samimiyeti artırıp ekipteki kızlara, kadınlara hafiften sulanmaya başlamış.
3. Derken aradan birkaç **gün** geçmiş ve tünelin ilerisinden bir sevinç çığlığı duyulmuş.
4. Aradan 23 **gün** geçmiş acılı ailenin bireyleri bilinmezliğin karanlığında yaşayan ölümlere dönmüştü.
5. Gözümü açtığımda ikin **gün** geçmiş.
6. Üç **gün** geçti geçmedi, taş evin kolonuna astı kendini.
7. Aradan sekiz **gün** geçti... Ben hala hastanede bakımdayım.
8. Aradan birkaç **gün** geçti, babamın içerden bağırdığını duydum.
9. Tekliflerini kabul ettiğimi bildirdim. Aradan 10 **gün** geçti.
10. Sen bitirmelerini beklerken yaklaşık bir 3 **gün** geçti.

11. Aradan bir **gün** geçmişti. Hepimizin başının üzerine degecek kadar alçaktan bir akbaba uçuyordu sanki.
12. Hem de acıklı bir intihar olayıyla ilişkili kadınlardı bunlar ve olayın üzerinden daha ancak birkaç **gün** geçmişti.
13. Muhasebecilik işine başlayalı sadece iki buçuk **gün** geçmişti ki, imdadına yine Eşref Üren yetişti.
14. Kaç **gün** geçmişti, bu acı yıldızlarının gözlerinin önünde dolaşmasını sağlayan işkence kaç kere tekrar etmişti?
15. Türkiye’den gitmeye kesin karar verene kadar on-on beş **gün** geçmişti.
16. Ve kapanıp kilitlenen kapılar gibi **gün** geçtikçe içime kapanıyordum.
17. **Gün** geçtikçe Yunus Dede’nin bahsettiği takva hayatına girmeye başladı.
18. Kent **gün** geçtikçe geliyor ve büyüyor ama akıl yerinde sayıyor.
19. Verdiği derse karşı **gün** geçtikçe ilgim artıyor, okuttuğu metinlerin ardına düşüyorum.
20. Bu aygıtların gelişme çizgileri **gün** geçtikçe daha da değişik işlevler gerçekleştirebileceklerini önermektedir.

Geçgeçmek birleşik fiili “aradan zaman geçmek, zaman ilerlemek” gibi anlamındadır. Sayılarla beraber kullanılır. Bir de “gün geçtikçe” biçiminde zarf olarak kullanılmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

- **Gün batmak**

“Gün batmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Türkçe Sözlük’te “güneş batmak” şeklinde açıklanmaktadır. Derlemde 44 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **Gün** batarken balığa çıktı, kıyıda ağ attı, voliyle çok balık tuttu, bir çoğunu denize attı, ağa bir de büyücek kırlangıç düşmüştü, buna sevindi.
2. Burak’la şimdi, hemen, el ele, **gün** batarken, denizin ortalarına doğru yürüsek diyordu içinden.
3. **Gün** batarken birden gölün içinde bir kızın yüzdüğünü görüyorum.
4. "**Gün** batmadan az önce gider yüzeriz; ancak o saatte.
5. Bir aksilik olmasa **gün** batmadan köyde olacaktık.

6. Gün batınca, **gün** batmamış gibi istila etmiyor her yeri karanlık.
7. **Gün** batınca diner savaş sesleri, yaralıların ölümcül çığlığıdır akşam sessizliğini sarartan.
8. **Gün** battı, dağlar kıvılcıkla boyandı Uzaklardan çağırıyor sevgili..
9. "**Gün** battı, yazık, arkalarında!" diyen benim.
10. **Gün** battı batacak geri döndüler.

Günbatmak birleşik fiili “güneş batmak, akşam olmak” anlamındadır. Bir de “gün batınca, gün batmadan, gün batarken” biçiminde zarf olarak kullanılmaktadır.

- **Gün olmak**

“Gün olmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Türkçe Sözlük’te “gün olmak” birleşik fiili ile ilgili örnek bulunmamaktadır. Derlemde 220 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklendirilmiştir:

1. Hele, **gün** olur da biz sol olarak Türkiye’de iktidara gelirse, bu konularda hiç hata etmememiz lazım.
2. **Gün** olur baygınlığın tadını çıkarırdık, gün olur kahkahalarla hazza ulaşırdık, gün olur sözsöz şakalaşmalar, espriler tadımlanırdık.
3. "Gün olur başıma kadar mavi **Gün** olur başıma kadargüneş Gün olur deli gibi..."
4. O duygu yumağı, **gün** oldu bülbül için, turna, seher yeli ve toplum için çözüldü.
5. **Gün** oldu, bir günanamdan öğrendiğim usuller, bellediğim isimler bana da yarar oldu.
6. **Gün** oldu evin kirasını, kocamdan aldığım paraları, marketin borcunu kumara yatırdım. Günolmakbirleşik fiili burada “zamanı, vakti gelmek” anlamındadır. “Gün olur” şeklinde kalıplaşmıştır.

- **Gün görmek**

“Gün görmek” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Türkçe Sözlük’te “1. kötü bir sonla karşılaşmak, cezaya çarptırılmak; 2. çocuklarının iyi, mutlu günlerini görmek; 3. aybaşı görmek” şeklinde açıklanmaktadır. Derlemde 58 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklendirilmiştir:

1. ...Avukat Hulusi Bey. Babacan, **gün** görmüş, kasabadaki çarkın farkında, dürüst biri o da.

2. Anneyle baba bizi çok iyi karşıladılar. İkisi de belli ki **gün** görmüş insanlardı.
3. Ama adam **güngörmüş**, alttan aldı, işi tatlıya bağladı..
4. **Gün** görmüş ak saçlı kadın pencerenin önüne geldi.
5. Ferhat Usta derler, altmış yaşlarında bir bilge, **gün** görmüş gün yaşamış biri vardı.
6. Bomboş, hiç **gün** görmemiş bir aklık yüzünü dönüverdi.
7. Açlık öylesine sarmıştı ki, cephelerde şehit düşmüşlerin **gün** görmemiş taze dulları neredeyse yalvaracak kadar ayıplı ihtiyaçla bir döşeğin sahibi olmak istiyorlardı.
8. **Gün** görmemiş kopil tayfaların ellerinden taşan ağların ilk buluşmasıyla başlayan "sürgün" ışığıydı özlemler, itiraflar...
9. "**Gün** görmemiş insanlar, "Konuşanlar, bir hüznle sesinde, "Susanlar, susanlar..."
10. Yüce dağlar, derin dereler, **gün** görmemiş ormanlar. Bir rüzgâr esti mi ağaçlar hışıl hışıl hışıldıyordu.

Gün görmek deyimi burada “mutlu, huzurlu günler görmek” anlamındadır.

- **Gün gelmek**

“Gün gelmek” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Tükçe Sözlük’te “gün gelmek” birleşik fiili ile ilgili açıklama bulunmamaktadır. Derlemede 653 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "**Gün** gelir yürekte hüznün de söner artık;
2. **Gün** gelir, artık hiçbir şey anlaşılmaz olur.
3. **Gün** gelecek 4 bin kişilik tutuklu mevcuduna sahip, kabadayılar diyarı Bayrampaşa'ya yetkili başgardıyan olarak getirileceğim hiç aklıma gelmezdi.
4. **Gün** gelecek dönüp de arkamıza baktığımız zaman ne göreceğiz?
5. **Gün** geldi, birbirlerinden kısa süre de olsa, ayrı kalamaz oldular.
6. **Gün** geldi, mızrak çuvala sığmaz oldu, uluslararası baskı iyice arttı,..
7. **Gün** gelmiş kuşlar gibi uçtuğunu düşünmüş.
8. **Gün** gelmiş, kalabalığa karışır, arabalarla yarışır olmuş.
9. **Gün** geliyor, göçebe kavimler daha güçlü bir uygarlığın etkisine giriyorlardı.
10. **Gün** geliyor, istediğini yapmana sağlığın izin vermiyor.

Güngelmek birleşik fiili burada “zamanı gelir, bir gün” anlamındadır.

- **Gün saymak**

“Gün saymak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Tükçe Sözlük’te “kurtulamayacak hasta son günlerini yaşamak” şeklinde açıklanmaktadır. Derlemde 30 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **Gün** sayıyor kör eşgalim. Sönüyor gülüşüm, gülün bağrında ikinci vakti.
2. . Çünkü Sırp Cumhuriyeti Sırp Cumhuriyeti Bosna Hersek'ten ayırıp, anavatan Sırbistan'a bağlamak için **gün** sayıyor.
3. Kalabileceğim bir yer peşindeyim. Ev sahibi **gün** sayıyor yeni kiracılarına.
4. Emekliliğine az kalmıştı Abdülkadir'in, **gün** sayıyordu.
5. Uzun bir süre Fahri'nin telefonlarına çıkmamak için direnen Zeynep, artık **gün** sayıyordu, ama biraz da değişikliğe ihtiyacı vardı.
6. Ayol bizim Ender Mermerci'nin kızı Tansa doğum için **gün** sayıyordu ya geçenlerde Vogue'da bebek kutlaması vardı.
7. Erkek de yumurtaları her **gün** sayar, onları gözü gibi korurdu.
8. Ay ışığında asker, sürekli **gün** sayar. Sevdiklerine, yuvasına kavuşacağı günleri.
9. Bir yanım **gün** sayar bir yanım firar...
10. Lise bitirme sınavlarına gireceğim, **gün** sayıyorum.

Gün saymak birleşik fiili burada “beklemek” anlamında kullanılmıştır.

• **Gün ağarmak**

“Gün ağarmak” birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Tükçe Sözlük’te “tan yeri aydınlanmak” şeklinde açıklanmaktadır. Derlemde 195 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Sabah **gün** ağarıırken sefere çıktılar.
2. . Yarın **gün** ağarıırken, kenti terk eden ilk otobüsle gidecek.
3. Sabah erken saatlerde daha **gün** ağarmadan motorlarına atlayarak denize açılıyorlar, akşamları güneş batarken tuttıkları balıklarla dolu sandıklarla geri dönüyorlardı.
4. Cuma sabahı **gün** ağarmadan uyandırdı oğlunu baba. Bohçasını alıp düştüler yola erken.
5. **Gün** ağarıncaya bahçelerine giden insanlar Ali Kirvemi görmüşler Sarı Kız'ın başında ağlarken.

6. Herkese uyuyup dinlenmelerini, **gün** ağarmca yola çıkacağımızı söylüyorum.
 7. "Götür beni diyorum... Biraz dinlen, sonra götür beni..." **Gün** ağarıyor. Öne yanına oturuyorum.
 8. Kapıyı açtı. **Gün** ağarıyor, odaya ışık girdi.
 9. Sabah 06.15'te **gün** ağardı. Yavaş yavaş ve tek tek çekildi herkes yerine, bir tek Anthony amca kaldı.
 10. Saat sabahın yedisi oldu. **Gün** ağardı.
- Gün ağarmak birleşik fiili "tan ağarmak, şafak sökmek" anlamındadır. Bir de "gün ağarıken, gün ağarmadan, gün ağarmca" biçiminde zarf olarak kullanılmaktadır.

- **Gün ışımak**

"Gün ışımak" birimi, özne durumundaki bir ad ile fiil arasındaki eşdizimliliğe dayanmaktadır. TDK Türkçe Sözlük'te "gün ışımak" ile ilgili her hangi bir örnek bulunmamaktadır. Derlemde 195 kez kullanılmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yatağının içinde büzülen küçük cadı, "**Gün** ışımadan bir çözüm bulmalıyım mutlaka," diye düşündü.
2. Yine sabaha doğru **gün** ışımadan emir geldi.
3. Sen az buçuk denizden anlarsın, bırakalım onu burada, yarın sabah **gün** ışımadan basıp gidelim."
4. Burası Birinci Şube Sabah olmuş, **gün** ışımişti.
5. Yanımıza bir termos çay alıp mezarlığın yolunu tuttuk. Mezarlığa vardığımızda **gün** ışımişti.
6. Ondan sonra da ben intikal ettim olay yerine. **Gün** ışımişti iyice.
7. **Gün** ışımak üzereyken kalktık. Muhittin beni bırakmadı.
8. Kürekler yavaşça sudan çekildi. **Gün** ışımak üzereydi.
9. Sabah olmuş, **gün** ışımış, dünya yeni baştan kurulmuş, sular akmış, kuşlar ötmüş.
10. Hiç sönmemesi gereken ateş bir duman salverdi göğe. **Gün** ışımış olsa da, ovanın her yerinden görülebilirdi artık.

4.4. Ad+Ad Kuruluşundakiler

- **Gün ortasında**

“Gün ortasında” birim 38 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te “ögle vakti” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İyi bir koleksiyoncu değilim **Gün** ortasında dışarı çıkıyorum.
2. Üşümüştüm. **Gün** ortasında yalın ayak kalmış gibiydim.
3. Üstelik hava, **gün** ortasında kapkaranlık olmuştu. Bu, sıkı bir yağmurun habercisiydi.
4. Son durağımız Çardak. **Gün** ortasında pek kimsenin olmaması, benim yönümden rahatlatıcı.
5. Bir yaz günü, güneş tepeden bastırıysa, rutubet çoksa, esinti olmadığından yaprak kıvıldamıyorsa, **gün** ortasında ciddi konulara girmemeli.
6. ...bir kısmı günlerini rutin halde o kafede geçiriyorlardı ve **gün**ortasında içeri daliveren bu yabancıların rahatlarını bozmasına kızmış görünüyorlardı.
Gün ortasında birimi burada “öğlen” anlamında kullanılmıştır.

- **Gün ışığı**

“Gün ortasında” birimi çekimleriyle beraber 563 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te “aydınlık” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Gölgeleleri büyüdü, sesleri yankılandı, sis titredi, **gün** ışığı fabrika duvarlarında kan renginde kızardı...
2. Tebessümün, denize vuran **gün** ışığı gibi yüzünde, ışıltılı.
3. Bu yazımızda, "korkarak" da olsa bu tunç küreyi çatlatmaya çalışıp gerçekleri bir nebze **gün**ışığına çıkarmaya çalışacağız.
4. Açık havaya, yani **gün** ışığına ve sıradan insanların arasına çıktığında, sanatsal tasarısı devrimci tasarıya eklenmiş olur.
5. **Gün** ışığında, insana huzur veren bahçeye göz gezdirdim.
6. **Gün** ışığında paranoyaklaştığı için vampir yarasa gibi geceleri yaşıyordu.
7. **Gün** ışığının ne kadar güzel olduğunu düşünmüş müydünüz? İşte orada, pırıl pırıl gülümsüyor.
8. Gözyaşı şişesi yüz binlerce gün aradan sonra **gün** ışığını yeniden gördü.
9. Çünkü ne rüzgârdan, ne de **gün** ışığından medet var artık.
10. Dışarıdan sızan **gün** ışığıyla domatesler her zamankinden daha kırmızı geldi gözüne.

- **Gün batımı**

“Gün batımı” birimi çekimleriyle beraber 89 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te “Güneşin ufukta kaybolması, gurup” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yedi Adalar'da bir tören gibi seyrettiğimiz **gün** batımı unutulur mu?
2. . Kızıldeniz'de öyle bir **gün** batımı yaşadım ki..
3. Serin bir **gün** batımında üzerlerine pus çökmüş dağ silüetlerini seyrederim.
4. Akşam **gün**batımında da aynı yaygara başlıyor.
5. **Gün** batımına doğru yol alangüneşi, bulutları izledi.
6. Burdur Gölü'nde ekim ayında **gün** batımına doğru kuşların beslendikleri izlenmiştir.
7. **Gün**batımından sonra bağırsak sistemi yeterince çalışmadığı için mide dolu olmamalı ve son olarak kitap okuyarak, televizyon izleyerek uykuya dalınmamalı.
8. "Akşam üzeri, **gün**batımından sonra, ışık saçan, parlaklık bakımından bütün ötekilere baskın çıkan yeni ve normal atmayan bir yıldız dikkatimi çekti.
9. Benim için **gün**batımları çok önemlidir, her gün batımında onu beklerim."
10. Kızıl şafaklar, kızıl **gün** batımları ve kızıl ömür senin rengine mağlup oluyor ve "Ne az bekledik" dedirtiyorsun.

- **Gün uzunluğu**

“Gün uzunluğu” birimi çekimleriyle beraber 38 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **Gün**uzunluğu ve besinlerin ısı değişikliğinin de etkili olduğu ileri sürülmüştür.
2. **Gün** uzunluğu bakımından en kolay algılanabilir gök olayı, Dünya'nın kendi eksenini çevresinde dönüşünün periyodudur.
3. Krizantemler için kritik **gün** uzunluğu çeşitlere göre değişmekle birlikte genel olarak 12-13 1/2 saattir.
4. **Gün** uzunluğunun ve ışık şiddetinin azalmasıyla gelişme kısıtlanır, çiçek oluşumu zayıflar, çiçekler daha uzun sürede oluşur ve meyve tutumu azalır.
5. ... yaz aylarında**gün** uzunluğunun fazla olmasına bağlı olarak çiçeklenme ya çok az olmakta veya hiç olmamaktadır.

6. ... bununla birlikte aynı denemelerin yapıldığı Blauwe Wimpel çeşidinde ise **gün** uzunluğuna herhangi bir tepki görülmemiştir.
7. Günlük karartma süresi çeşidin kritik **gün** uzunluğuna bağlı olarak ayarlanır.

4.5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler

Tablo 20: Gün Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlileri

Sayı sıfatlarıyla	bir gün, iki gün, on gün, altı gün, üç gün
Sıralama sayı sıfatlarıyla	birinci gün, ikinci gün, üçüncü gün, dördüncü gün
Belirsizlik sıfatları	birkaç gün, bütün gün, her gün, tüm gün, onca gün, çok gün
Soru sıfatlarıyla	kaç gün, hangi gün
İşaret sıfatlarıyla	o gün, şu gün
Niteleme sıfatlarıyla	geçen gün, ertesi gün, öbür gün, ilk gün, aynı gün, yarım gün, uzun gün, doğduğu gün, beklenen gün, son gün, devrisi gün, evvelsi gün, sonraki gün, kritik gün, güzel gün, çok gün, yeni gün, iyi gün, tam gün

Sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: bir gün (10939 kez), iki gün (1733), üç gün (1264 kez), altı gün (116 kez), on gün (421 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Küresel ısınmayı durdurmak için alınması gereken önlemler için bir **gün** dahi beklemek mümkün değildir.
2. Hiç olmazsa bir **gün**, koşturmak istemiyor karım.
3. Gene de iri bir balona alınıp iki **gün** uyum sağlamamız gerekiyormuş.
4. İki **gün** üst üste yemekten ve salatadan saç çıkınca babam anneme artık isyan etti.
5. Üç **gün** kasıklarımız ağrıdı hatırladıkça...
6. Üç **gün** sonra kamu ihalesini açan bakan ile Mesut'un konuşmalarını kasetlere kaydetmiştik.
7. Kongre yönetim kurulu altı **gün** daha çalışarak Kongre'de alınan kararları düzenleyip İktisat Bakanlığına gönderecektir.

8. Yaralı leyleğin tedavisi altı **gün** sürdüğü hâlde, vefâlı leylek yanından hiç ayrılmaz.
9. Lahor'da on **gün** kaldım. Bu süre içinde, Musonlardan pek gözümü açamadım.
10. Hasan yanımıza geleli on **gün** kadar oluyor.

Belirsizlik sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: birkaç gün (1835 kez), bütün gün (751 kez), her gün (4683), tüm gün (53 kez), onca gün (8 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Fındık fiyatı birkaç **gün** içerisinde açıklanacaktır.
2. Birkaç **gün** sonra, çocukluğuma gidiyorum.
3. Bütün **gün** düşümü arkadaşlarıma anlatabilmek için kıvrandım.
4. Çocuklar bütün **gün** evde kapalı kalsınlar istemezdi.
5. Her **gün** bunun ızdırabını yaşamaya başladı Alper Bey..
6. Her **güntomarla** mektup konuyor masamın üzerine.
7. Sonra çocuklar tüm **gün** okulda konuşmayı, evde MSN'e bağlanıyor.
8. Tüm **gün** uçakların gölgesinde görev yapan askerler, "Korkmayın, yalnızca gözetliyorlar" diyorlar, ama bu bölgede korku yalnızca İsrail kaynaklı değil.
9. Onca **gün** ölümler arasında aç susuz kaldığına göre..." "Elbette kurtarıldı.
10. Nasıl geçmişti onca **gün**, ay ve yıl, bir de bana sorun der gibiydi yaşlı gözleri.
11. Birkaç **gün** şirketlerinin arkasında ikisi durmuştur. Diğer işleri dışarda yaptırmışlardır.
12. Birkaç **gün** boyu başımıza gelenleri anlatıyoruz birbirimize.

Soru sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: kaç gün (288 kez), hangi gün (46 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Her şey kaç **gün** önce bıraktığım gibiydi.
2. - Ürgüp'te kaç **gün** kalacaksınız Müjdat Bey?
3. "Bayrama kaç **gün** kaldı?" diye sormaya başladık.
4. Yolumu biraz uzatıyor ama bu manzarayı daha kaç **gün** görebileceğimi kim bilir?
5. Ben olsam kaç **gün** bekleyebilirim?
6. Hangi **gün** karşına alıp biraz konuştun?
7. Bakalım bu Suat Bey hangi **gün** kendi kendisini şikâyet edecek?
8. Bugün onu hiç anlayamadım. Acaba hangi **gün** anlayabildin, diyorum içimden.
9. Evlilik bağı, verilen sözler eski değerini yitirmişse, boşanma olayı hangi **gün** içindir?..
10. Tatile çıkmadan önce, hangi **gün** neler yapacağınıza karar verip bunu uygulamaya çalışın.

İşaret sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: o gün (4191 kez), şu gün (21 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Benim amacım toplumun tepkilerini karşılıklı olarak tartışmaya açmaktı, ama **o gün** yıllar yılı başıma dert olacak bir şeyle karşılaştım.
2. O **gün** bugündür kendisini arada sırada görüyorum.
3. O **gün** ev kadın misafirlerle doldu taşdı.
4. O **gün**,Ankara'da, Ankara'nın o sisli ve puslu pis havasından, daha önce Sivas'ta yitirdiklerimizi bir kez daha yitirdik.
5. O **gün** okuldan eve dönerken, eli açıklığı tuttu, prensese bir gofret aldım.
6. Tıpkı ustalarımız gibi, onlar da şu **gün** gelirim diyorlar, bekle bekle yoklar ortada.
7. Şu**gün** için teşkilatımızdan ayrılan bir ferdin, istese dahi teşkilatı zedeleyici hiçbir malzeme yok elinde.
8. Bu tez, şu **gün** düşülen durumun gerekçesidir.
9. Fakat şu **gün** siyasi yeterlilik için gereklidir endişesiyle kimse Uzakdoğu sporu öğrenmez.
10. "Beni şu **gün**, şu trenden alın," telgrafı bir başka kardeşe çekildiğinde, bir yandan bavulunu hazırlarken bir yandan da söylenirdi..

Sıralama sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: birinci gün (40 kez), ikinci gün (125 kez), üçüncü gün (101 kez), dördüncü gün (45 kez), beşinci gün (19 kez), altıncı gün (16 kez), yedinci gün (25 kez), sekizinci gün (5 kez), dokuzuncu gün (4 kez), onuncu gün (5 kez). Aşağıda bunlara ilişkin bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Birinci **gün** Akdeniz güneşini yarım adanın parsellenmemiş en uç noktasında, anılar arasında uğurladık...
2. Bunun için ikinci **gün**, uygun bir saati ayırmanız ve müdür yardımcımızın bu toplumsal iletişimi gerçekleştirmesi uygun olacaktır.
3. Üçüncü **gün** takım eve getirildi ve elemanlar tarafından kuruldu.
4. Dördüncü **gün** derim iyice kızardı.
5. Beşinci **gün** telefonlarımız çalmaya başladı.
6. Altıncı **gün** vücudum yara içindeydi. Bunları kuduz alameti sanıp kendimi denize atmaya kalktım.
7. Yedinci **gün** uyanan Gılgamış uyuduğuna inanmasa da Utnapiştım yapılan somunları ona gösterip ikna etmiş.

8. Yedi gün boyunca tarlalarında çalışan çiftçiler, pazar yerinin kurulduğu sekizinci **gün** kente inerlerdi.
9. Sadece yoğurtlu makarna, bol sulu haşlama et ve cacık. Dokuzuncu **gün**isyan ettim.
10. Onuncu **gün** geldiğinde bu görev de değişir ve karınlarından salgılanmaya başlayan balmumu ile petek yapmaya başlarlar.

Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler:Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Aşağıda bunların her biri bağlam içi kullanımlarıyla örneklenmektedir:

- **Geçen gün**

“Geçen gün” birimi derlemde 1695 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Geçen **gün** annemle Nilay’lardaydık, bizi köşeye iplik almaya yolladılar, biz de ipliği alıp koştura koştura iskeleye gittik.
2. Geçen **gün**, gene cevizin altına uzanmış kestirirken içim geçmiş.
3. Geçen**gün** de aynı araç sabahın erken saatinde çay ocağının önündeydi.
4. Ne var ki, geçen **gün**yaptığı teklif beni alt üst etti.
5. Geçen **gün**babası, sofrada bir yudum şarap içmek istedi, sofraya oturmadan kalktı şimdi de konuşmuyorlar.
6. Geçen **gün** mutfakta yemek yaparken düşmüştü. Bacakları simsiyah hâlâ.
7. Geçen **gün** de bir dilenci kadın yapıştı yakama.
8. Geçen **gün**, bir kitap için kitaplığı karıştırırken Dilbilim Üzerine Tartışmalar adlı kitabı gördüm.
9. Geçen **gün** Kale’ye çıktım. Eski Ankara’nın dar sokaklarını dolaştım.
10. Geçen **gün** iki arkadaşımız firar etti

- **Ertesi gün**

“Ertesi gün” birimi derlemde 2528 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ertesi **gün** Açık öğretim sınavı varmış.
2. Bir gün önce söylediğinizi ertesi **gün** hatırlamamanız çok hoşuma gidiyor.

3. Ertesi **gün** henüz başladım okulda en uzun günlerimden birini geçirdim.
4. Bir gün daha kalıp, ertesi **gün** 14:30'da kalkacak otobüsle yola çıkılacak.
5. Ertesi **gün** şairin Rusya'ya kaçtığı haberi gelir.
6. Ertesi **gün**,aldığı kararı boşlayıp gene geliyordu.
7. Ertesi **gün** hastanenin arkasındaki ağacın dibine gidip baktığımda boş Bafra paketi yoktur.
8. Ertesi **gün** akşama doğru vagonun neredeyse en kıdemlisi biz kalmışken, aktarma yapacağımız Tatanagar kentine vardık.
9. Ertesi **gün**köpekle beraber tarlaya gitmiş.
10. Ertesi **gün** öğleden sonra erken bir saatte her şeye bir göz gezdirmek amacıyla stadyuma geldiğimiz zaman koskoca stadyumun tıklım tıklım dolu olduğunu gördük.

- **Öbür gün**

“Öbür gün” birimi derlemde 165 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birim “yarından sonraki gün” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ne zaman dönersin? - İş biterse yarın akşam, olmazsa öbür **gün**.
2. Ama ya yarın öbür **gün** gelip "emanetimi ver" derse? Adam normal değil ki, ne yapsa yeridir.
3. Yerime bakacak arkadaşı ayarladım ve öbür**gün** için hazır oldum.
4. Bak göreceksin, yarın değilse öbür **gün**bağlarımız işi.
5. "Hayatımda bir kadın var. Yarın, öbür **gün** bir başkasından duyarsınız. İlk benden duyun istedim.
6. Öbür **gün** akşamüstü bavulunu al, aç kapıyı, in aşağıya bir taksiye atla.
7. Bir gün vezirken öbür **gün**rezil olmaması için hiç bir sebep yoktur.
8. İyilikten anlayana iyilik, kötülükten anlayana kötülük! Yarın sularmı, öbür **gün** de ışıklarını keserim!
9. En geç öbür **gün** alıp götüreceklerdir. Hazırlıklı ol.
10. "Yarın işim var canım, öbür **gün**olur mu?" diyerek bir gün sonraya erteledi.

- **İlk gün**

İlk gün” birimi derlemde 363 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İlk **gün**seyirci kalan Kırşehir valisi ve Emniyet’i, ertesi gün iki kişiyi gözaltına almış, ancak bir gün sonra serbest bırakmıştır.
2. Hindistan'a geldiğim ilk **gün** sabah ezanı okunurken gittiğim Delhi Mescit Camii’nde de aynı dehşet duygusunu yaşamıştım.
3. Zaten bakan da ilk **gün** ortadan kayboldu" diyordu.
4. Daha ilk **gün**, nasıl da doydüğümü, birçok şeyi nasıl da kolaylıkla kavradığımı anlatamam.
5. Aslında ilk **gün**çekimlerini yapmayıp direk ikinci günden başlamak lazım çekimlere! diyorum.
6. Ancak, ilk **gün** tanışmak için öğretmenler odasına gitmenizi öğütlemek doğru olmaz.
7. O ilk **gün**, annemin beni müdürün odasına bırakıp gittiği, o yağmurlu gün...
8. Torba'ya gelip kim evini daha önce açmışsa, öteki ilk **gün** onun misafiri olur.
9. Daha ilk **gün** Öğretmeni, "Bugün resim çizeceğiz." demiş. Küçük çocuk çok sevinmiş.
10. İlk **gün** Enver Bey yoktu, bu nedenle her kafadan bir ses çıkıyord

- **Aynı gün**

“Aynı gün” birimi derlemde 621 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ama, aynı **gün**Yalova ilçemizden kalabalık bir grubun Hürriyet’in manşeti üzerine ilçeyi işgal ederek protestolarını açığa vurduklarını öğrendik.
2. Yine aynı **gün** mutlaka bir başka haberi de okudunuz: Kuran kurslarına teşvik!
3. Sabah 8.30 uçağıyla İzmir'e gidip, aynı gün 13.30 uçağıyla geri dönmüş.
4. Karar, aynı **gün** saat 17.00-19.00 arasında bir basın duyurusu ile kamuoyuna açıklanacak.
5. Aynı **gün** genel müdürün odasından çıkıp sınava alındım.
6. 15 Haziran 2007'de doğan Yeniay önemli bir fırsat sunabilir ancak aynı gün Merkür de geri hareketine başlayacak.
7. O aynı **gün**, ona ilk anda kıl olmama rağmen renk ayrımını yaptırdı, bir yerlerde bir şekilde montajı halletti.
8. Aynı **gün** de çağrılabilirdi, beş yıl sonra da.

9. Aynı **gün** içinde öğrenci velileri çocuklarını alıp götürdüler ve okullarımız derin bir sessizliğe gömüldü.
10. Aslında sizinle aynı **gün** buraya geldik. Ben yalnız geldim, siz de bir grup olarak...

- **Yarım gün**

“Yarım gün” birimi derlemde 56 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yaşar Bey ayda yüz elli lira önerdi yarım **gün** için. "Vergili mi, vergisiz mi?" diye sordum.
2. Çünkü o henüz çok küçüktü, ondan böyle bir teklif beklemiyorduk. Onun yarım **gün** tuttuğu oruçlarına alışmıştık.
3. Hepimizin uçak saatleri farklıydı. Ben, Macar, Alman ve Norveçli yarım **gün** beraber takıldık.
4. Yarım **gün** çalışsam da aynı maaşı alsam ne kadar mutlu olurum bir bilseniz.
5. Yarım **gün** çalışacak iş arıyordu. Kısa bir süre evlere temizliğe gitti.
6. Yaklaşık yarım **gün** süren bu denetimden sonra temiz olduğuma inanarak yoldaşları aramaya, aldığımız önlemleri uygulamaya başladım.
7. Bunun için en az yarım **gün** harcınması gerekirdi.
8. Medeniyet faslı yarım **gün** sürdü. Lahmacunlar, ayranlar hep misafirlere ikram edildi.
9. Rimini’den saat başı kalkan otobüslerle 45 dakikada San Marino’ya ulaşır, yarım **gün** içinde bu tarihi şehir-devleti gezebilirsiniz.
10. Herkes gittikten sonra bize şakalar yaptı, sohbet etti. Yarım **gün** için bile olsa hayata dönmüştü.

- **Uzun gün**

“Uzun gün” birimi derlemde 26 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Hıyar yetiştiriciliğinde genç bitkilerde kısa gün erken dişi çiçek, uzun **gün** ise erkek çiçek oluşumunu hızlandırmaktadır.
2. Mesela böyle bir saatte 21 Haziran’da gerçekleşen en uzun **gün** mile en yakın içbükey birinci çizgi ile gösterilirken, en kısagün olan 21 Aralık tarihi de en dıştaki dışbükey çizgi ile gösterilmiştir.

3. Ancak bitkinin vejetatif gelişimi için gerekli uzun **gün** temini amacıyla dikimden itibaren ilk 4 hafta her gün 4 saat ek ışık verilmelidir.
4. Adaylar için en uzun **gün** Seçimlerde milletvekili olabilmek için siyasi partilere başvuran 10 bine yakın adayın listelere girip giremeyecekleri bugün belli olacak.
5. Hükümlüler, önlerindeki uzun **gün** için şarkılar ve kahkahalarla birbirlerine moral vermeye çalışıyor.
6. Dört uzun **gün** ve gece boyunca kitaplıkta, gözlerimin önünde beklemişti silah ve ben, çocuk ellerimle, o esrarengiz, kara yaratığa, ne kadar istesem de dokunamamıştım.
7. En uzun **gün** atandığınız okulda göreve başlamak için günün uygun bir saatini seçin.
8. Uzun **gün** koşulları, bitkinin vejetatif gelişmesini artırmakta, ancak yumru oluşumunu geciktirmektedir.
9. Uzun **gün** veya soğuklama gereksinimi isteyen rozet teşkil eden bitkilerde çiçeklenmeyi başlatır;
10. "Beş uzun **gün**. Deneme bu kadar uzun muydu dersin?"

- **Doğduğu gün**

Doğduğu gün’ birimi derlemde 25 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. ...İsa'nın doğduğu **gün** ayrıca ikisinin de öteki dünyaya naklolma günü olarak özel tarihlerine geçecekti.
2. Cumhuriyeti doğduğu **gün** boğmak isteyenlere, inanç sömürüsü yapanlara, ilerici oldukları izlenimi vermeye çalışanlara, gizli amaçlılara,..
3. Doğduğu **gün** hastaneye gitmiş, Betül'le, Gülden'le, Ömer'le ve ailenin geri kalan kişileriyle torununun kızının doğumunu büyük bir sevinç içinde kutlamıştı.
4. 1 ocak 1926'dan itibaren kabul ettiğimiz miladi takvim, yanlış olarak Hazreti İsa Aleyhisselâm'ın doğduğu **gün** zannedilir.
5. İlkimizdi, samur kürkümüzü ama aslında o, doğduğu **gün** sorun olmuştu.
6. Beş yıl önce oğlumun doğduğu **gün** bıraktığım sigaranın verdiği gevşemeye, ülkenin bu gün yaşadığı ekonomik ve sosyal travmanın gerçek nedenleri süratle billurlaşmaya başladı zihnimde.

7. Doğduğu **gün** Polonya, Sovyet ordularına karşı, son iki yüz yıl içindeki ilk zaferini kazanmıştı.
8. Doğduğu **gün** patlayan savaşın daha ağırlığının yaklaştığını duyuyor, ama Guardian muhabirine "Savaş çıkacağını sanmıyorum" diyor.
9. Torunun doğduğu **gün** öldü.
10. Kardeşinin doğduğu **gün** olabilir mi? Olabilir. Evet, bu tarih olabilir.

- **Beklenen gün**

“Beklenen gün” birimi derlemde 34 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Nihayet beklenen **gün** geldi. Havada tek bir bulut yok.
2. Alışverişler yapıldı, düğün salonu gidip görüldü her şey hazır ve beklenen **gün** gelip çattı.
3. Beklenen **gün** geldiğinde, annesinin tatlı sesiyle uyanıyor çocuklar: Kalk yavrum, bugün okul başlıyor. Herkes tatlı bir telaş içinde;
4. . Beklenengün doğmayacaktı... Öyküler susmuş, dizeler kırılmıştı...
5. Nihayet beklenen **gün** geldi ve ben de iyi öğrencilerinin bolluğu ile okulda ün salmış olan onuncu sınıfa girebildim.
6. Sonra sabırsızlıkla beklenen **gün**şıkları... Hepsi, ama hepsi ertesi gün bir cümledir: "Dün gece uyuyamadım"...
7. Beklenen **gün** geldi, olağanüstü koruma altında soyunma odalarına alındılar.
8. Beklenen **gün**; 19 Mayıs 1981'e yani Atatürk'ün 100. Doğum Günü'ne rastladı ve o gün ilk evlatları Doğukan Hazar'larına kavuştular.
9. Derken beklenengün gelip çatar ve ne olursa o gece olur.
10. "Beklenengün gelicekse çekilen çile kutsaldır" diyo, doğru bi laf...

- **Son gün**

“Son gün” birimi derlemde 109 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Önümüzdeki Kurban Bayramı'nı da köylünün keçilerini satması için son **gün** olarak belirlemiş.
2. Öğle yemeğini ve son **gün** seminerlerinin hepsini kaçırmıştım.

3. Son **gün** öğleden sonra boş vaktim vardı. Ben de Prag'a özgü bir şeyler satın almak hevesiyle sokakları dolaşmaya başladım.
4. "Son **gün** söyleyeceğimi ilk gün den söylemek kararındayım" diyerek başladı.
5. Ben bir yandan son **gün** olduğundan, eşyalarımı topluyor ve yerime gelecek olan arkadaşla açıklamalarda bulunuyordum.
6. Son **gün** üçer kişilik iki grup halinde misli çıkışlı çeşitli dikliklerdeki pek çok tepeden oluşan sırtı tırmanıyoruz.
7. Öğretmen oyunun kurallarını ilk gün de son **gün** de ihlal edebilir.
8. . En son **gün** hayatları tehlikeye girdi, ben de şu harebedeki leşten et kesip getirdim, şimdi kokusunu duyduğunuz et, o leşin etidir.
9. Son **gün** görüşmek için bu kadar ısrarcı olması ve toplantıya gelmemesi, beni Ajda'nın haklarını koruduklarını söyleyen iki kişi ile yalnız bırakması...
10. Son **gün** eve çağrıldı ve yaz boyu okuması için istediği kadar kitap alabileceği söylendi kendisine.

- **Devrisi gün**

“Devrisi gün” birimi derlemde 21 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Kendini berbere gitmeye hazırlıyor, devrisi**gün** berbere yetişmek üzere erkenden kalkıyorsun.
2. Balığın kızartıldıktan sonra sarımsak ve ekşiyle avcarlanıp, devrisi **gün** soğuk yendiğini de...
3. Devrisi **gün** Mukadder Ağbı'nın cenazesine, küçük bir kalabalık, o kedi ve iki beyaz güvercin katıldı.
4. Otelden sinemaya giderken resepsiyona, devrisi **gün** için istediğim gazetelerin listesini bıraktım.
5. Devrisi **gün**, gazetelerde köşeye sıkışmış küçücük bir haber: "Bir adam, yol ortasında ölü olarak bulundu.
6. Devrisi**gün**, Mustafa Day'ının da üstelemesiyle işe koyuldular.
7. Devrisi **gün** oteli terkederken bu notun bana gene uzatılacağını algılamış olarak odama çıktım.

8. Bütün bir ikindiye kedi gibi gerinerek, devrisi **gün** nerelerde gezinti yapabilirim acaba diye kafa patlatarak geçirmek, bulunmaz bir ikindileme biçimi.
9. Devrisi **gün** sıfırdan başlıyor aynı kısır döngü, devrisi gece bir öncekinden daha gürültülü hayıflanmak üzere.
10. Devrisi **gün** akşamüstü gelip aynı kayalıklara oturuyor.

- **Evvelsi gün**

“Evvelsi gün” birimi derlemde 12 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Evvelsi **gün** Metin’in cebinde siyah bir saç teli bulmuş...
2. Evvelsi **gün** kofrayı bağlayayım derken elimi yaktım.
3. Evvelsi **gün** apartmandan çıktım, arabaya binip motoru çalıştırdım.
4. "En son ne zaman gördün onu?" "Evvelsi **gün**. Balıktan döndükten sonra"
5. ...evvelsi **gün**... dün olduğu gibi yine yalan söylememi bekleyecekler.
6. Dün, evvelsi **gün**, daha evvelsigün... belki de bir haftadır, belki de aylardır ağlamak, bağırarak istiyordu.
7. Evvelsi **gün**, bavullara kutulara yerleştirip yerleştirip artık bu evin iptal ettiğimiz alaturka tuvaletine kaldırdığımız ne kadar ıvır zıvır varsa elimden geçirdim.

- **Sonraki gün**

“Sonraki gün” birimi derlemde 86 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Çarşambaysa perşembe yani. Senden sonraki **gün** hangi günse, o günde işte.
2. Sabahtı. Seçimden sonraki **gün** (28 Mart 1994).
3. Beklerken bir yedek yazı yazdım, ertesigün halam öldü, ressamdı, ondan sonraki **gün** bir torunum oldu, ..
4. İlk günü havanın durumu pek uygun değildi; ama sonraki **gün** hava açıldı ve diğer günlerde de öyle oldu.
5. Cenaze töreninden sonraki **gün** Hürriyet’in ana binasında, üçüncü kattaki Kelebek Servisi’nin bulunduğu bölüme gittim.
6. Sonraki **gün** Karnem geldi.
7. Sonraki **gün** evde uyandım ve direk kapıya yönelip kapıyı kitledim..

8. Sonraki **gün** buluşmaya karar verdiler.
9. Sonraki **gün** de çıkışa geçtik ve Erciyes'in kuzey-batı duvarının dünyadaki ilk kış çıkışını başardık.
10. Sonraki **gün** yine erkekler geldiler, aralarındaki görünmez çizgi yoktu şimdi.

- **Kritik gün**

“Kritik gün” birimi derlemde 10 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Hele o kritik **gün** yaklaştığında Çakıcıyev’e söylediklerini iyice anımsıyordu..
2. Kritik **gün** yok. Nerede ne var, her şey biliniyor.
3. Ücret pazarlığında kritik gün Salı günü toplanacak Ekonomik Sosyal Konsey’de ücret zamları ve istikrar programı tartışılacak.
4. AB yolunda en kritik **gün** Yarım 5 Kasım 2003...
5. Günlük karartma süresi çeşidin kritik **gün** uzunluğuna bağlı olarak ayarlanır.
6. Işıklandırma gece bölmesi ya da zincirleme Işıklandırma şeklinde varyetelerin kritik**gün** uzunluğu dikkate alınarak yapılır.
7. 8 Mayıs kritik **gün** Bir Amerikan casus uçağı ile Çin savaş uçağı, 1 Nisan’da Güney Çin Denizi üzerinde çarpışmış, Çin uçağı denize düşmüş, Amerikan uçağı ise Çin’in Haynan adasındaki askeri havaalanına izinsiz inmişti.
8. Cuma kritik **gün** ancak Afganistan’la derin bağları bulunan Pakistan’da halk durulacak gibi değil.
9. YÖK Yasası için kritik **gün** Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’in veto ettiği YÖK Yasası, AKP’de farklı yorumlara yol açtı.
10. Krizantemler için kritik **gün** uzunluğu çeşitlere göre değişmekle birlikte genel olarak 12-13 1/2 saattir.

- **Güzel gün**

“Güzel gün” birimi derlemde 14 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Bu güzel **gün** Mavi gök." Kışkırtıcı Bahar...
2. Buraya gelişimden bu yana geçirdiğim en güzel **gün** oldu o.
3. Belki verir, der ki, kızım gitsin, güzel **gün** görsün, der.

4. Ben de bunu fırsat bilerek ayağa kalktım ve Kamil Bey'e bu güzel **gün** için teşekkür ettim.
5. Yavaş yavaş o güzel **gün** de bitiyordu.
6. En güzel **gün**: Pazar. - En güzel yemek: Pizza.
7. Yaşım ilerledikçe daha çok anlıyorum Ne büyük nimet olduğunu ah ey güzel **gün**!
8. Bütün tarihsel görkemini koruyor eski semtleri. İki güzel **gün** geçirdik.
9. Yığın yığın güzel **gün** ve geceler, dağlar kadar mutluluk dilekleri;
10. Bir sonraki gün Gümbet'e kadar minibüsle gidip. Bitez'e yürüyoruz. Aydın'la geçirdiğim en güzel**gün** diyebilirim.

- **Yeni gün**

“Yeni gün” birimi derlemde 51 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. ...zamanın dişleriyle kemirilip duruluyor bir kere, her yeni **gün**ondan bir parça kopartıyor ve yaşanan mekânın içinde kımıldanıp duran arazlar da ona soluklarını katıyorlar.
2. Yeni **gün**, yenilenme, yaşama ümidine sarılma, zorlukların üstesinden gelmek için de yeni bir güç kazanma anlamını taşır.
3. Her yeni **gün**, yeni bir doğuştur, yeni bir diriliş, yeni bir bahardır, onlar için...
4. Sayısı bine yaklaşan öğrencisiyle her yeni **gün**epyeni dünyaları keşfediyor.
5. İlkbaharın ilk günü. Yeni **gün**.Nevruz. Doğunun başatlısının, güneşin, Koç Burcu'na girdiği gün.
6. Siz aynı olduğunu düşünseniz de her doğan yeni **gün** bir öncekinin aynı değildir.
7. Yeni **gün** için, yeni yol için, yeniden başlamak fırsatı için, her zaman şükrediniz ve Tanrı'ya dua ediniz." deyiverdim.
8. Yeni **gün** ya huzur getirir ya da üzüntü. Daha güzel günleri beklemek için sabır gerekir.
9. ...her yeni **gün** artan pahalılık onun uykularını sıfırlamıştı.
10. Onun için her yeni **gün**, ayrı bir ümitti ama rüyalarından başka da bir teselli gözükmüyordu.

- **İyi gün**

“İyi gün” birimi derlemde 12 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “refah ve huzur içinde geçen zaman” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Şimdi şu kadar emek, zahmet ve yorgunlukla başarı noktasına gelmişken iyi **gün** dostluğu gösteriyorlar.
2. Zaten içimizde bir yerde "dost dediğin nedir ki, hepsi iyi **gün** dostudur" inancı nöbet tutar ve son darbeyi indirecek ânı bekler.
3. Kozan'da çok ıstırap çektim, ve hemen hiç bir iyi **gün** görmedim diyebilirim.
4. Onların iyi **gün** görmeleri biraz da bize düşüyor.
5. Hiçbir iyi **gün** görmedik. Kalbe endişe, korku, şüphe ve nevmidi (ümitsizliği) veren zehirli bir hava içinde kavrulup gittik.
6. "Bu sevinç gözyaşı," dedi Zelha, "bu yaş başka yaş. Cengiz iyi **gün** görsün, diye...
7. "Amana da deli gönül amana. Kalmadı iyi **gün** devri zamana. Cevheri de denk ettiler samana...
8. "Senin evlatların da iyi **gün** görsünler, mutlu ve sağlıklı olsunlar inşallah.
9. Ama arkadaşlar "iyi **gün** arkadaşı"/"kötü gün arkadaşı" diye ayrılırlar.
10. Eyyam dostu (iyi **gün** dostu), eyyam efendisi (dalkavuk)... gibi.

- **Tam gün**

“Tam gün” birimi derlemde 109 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “yasalara göre kabul edilmiş olan iş günü süresi” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Tam **gün** çalışmaya hayır demek mümkün değil, mesâi dışı serbest meslek icrası/hasta bakmayı kaldırmak neden gerekli?
2. Tam **gün** bir çalışmayla özlük hakları korunabilir.
3. Öğrenci olduğum için tabii ki, tam **gün** çalışmam. Kime başvurmam gerektiğini bile bilmiyorum.
4. Tam **gün** "yabancı hekim"le gelecek Sağlık Bakanlığı'nın hazırladığı düzenleme yasalarsa Türkiye'ye yurtdışından hekim gelebilecek
5. Dört tam **gün** sonunda karar verdim. "Türkiye'nin en önemli girişimcilerinden biri olacağım.
6. ...öğretmenler maddi yönden desteklenerek tam **gün** çalıştırılmalı.
7. Askeri hekimler tam **gün** çalışma kapsamı dışında, bu kişiler çalışma saatleri dışında meslek ve sanatlarını serbest olarak icra edebilecek.

8. Bin davetli kokteyl sonrası son derece sade şekilde hazırlanmış olan nikah masasında tam **gün** batarken kıyılan nikahı seyrettik.
9. "Bunları duyunca birazcık yatışıyor, ama bir tam **gün** bile geçmeden, yeniden karanlığa dahyordum.
10. Okul tam **gün**, cami avlusu cumaları tıklım tıklımdı.

5. SAAT SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ

Türkçe Ulusal Derlemi'nde görülen eşdizimlilikler şöyledir:

5.1. Sağa doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimlilikler

Tablo 21: Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ saat+sözcük	20:30'da	52	35	7.209	+
	10:00'da	46	36	6.78	+
	16:00'ya	6	6	2.449	+
	14:30'da	15	12	3.872	+
	on	219	148	14.794	+
	sekiz	43	41	6.5555	+
	beşte	33	31	5.743	+
	üçte	30	24	5.475	+
	iki	53	48	7.278	+
	yirmi	28	21	5.29	+
	dokuz	42	39	6.479	+
	8:30'da	12	12	3.463	+
	üç	39	37	6.243	+
	kulesi	135	44	11.615	+
	birde	14	14	3.74	+
	beş	34	32	5.829	+
	saat	25	22	4.998	+
	hızları	7	2	2.645	+
	yedi	29	22	5.383	+
	bir	82	67	9.052	+
	başı	70	59	8.364	+
	çalar	5	4	2.235	+
	kaç	123	90	11.087	+
	15:00'te	41	32	6.401	+
	dört	26	23	5.097	+
	kulesinin	40	22	6.322	+
	kaçta	559	48	7.679	+
	18:00'de	67	40	8.183	+
	12	6	6	2.449	+
	10:30'da	23	20	4.794	+
ayarı	10	5	3.161	+	

	kadram	12	2	3.463	+
	zemberağı	5	5	2.235	+
	ücretleri	25	20	2.999	+
	geç	25	20	4.998	+
	sekizde	30	26	5.475	+
	22	12	11	3.463	+
	23	19	18	4.357	+
	altıda	22	20	4.689	+
	11:00'e	7	7	2.645	+
	camının	5	3	2.235	+
	10'da	16	16	3.999	+
	farkı	15	15	3.872	+
	kuleleri	11	9	3.316	+

Tablo 22:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ 1 sağ saat+sözcük	bekletilir	14	9	3.74	-
	içinde	531	352	23.036	-
	olur	6	5	2.449	-
	kaçtı	16	16	3.999	-
	boyunca	184	156	13.56	-
	önce	360	231	18.967	-
	sonra	1046	583	32.331	-
	ders	28	18	5.29	-
	de	52	48	7.209	-
	süren	305	226	17.458	-
	geçmişti	22	21	4.689	-
	aynı	9	9	2.999	-
	öncesine	12	11	3.463	-
	şimdi	11	11	3.316	-
	sabahın	47	43	6.853	-
	falan	13	13	3.604	-
	gecenin	30	27	5.475	-
	kırk	12	8	3.463	-
	kaldı	12	10	3.463	-
	ve	120	92	10.951	-
	çalıştıktan	7	7	2.645	-
	uyumak	6	6	2.449	-
	sürdü	82	69	9.052	-
	yaklaşık	9	3	2.999	-
	bile	57	52	7.547	-
	geçti	29	26	5.383	-
	olsun	8	8	2.827	-
	gibi	102	89	10.096	-
	akşamın	6	6	2.449	-
	evvel	11	11	3.316	-
diye	8	7	2.827	-	

geceyarısını	12	12	3.463	-
daha	97	86	9.846	-
nasıl	14	7	3.74	-
bu	35	31	5.914	-
sürüyor	25	22	4.998	-
kadar	399	256	19.968	-
olmak	13	11	3.604	-
henüz	14	13	3.74	-
ara	23	14	4.794	-
ya	21	20	4.581	-
açık	34	32	5.829	-
geçmiş	12	12	3.463	-
müzik	5	5	2.235	-
oldu	25	24	4.998	-
en	6	6	2.449	-
sürer	17	17	4.122	-
uykuyla	8	7	2.827	-
süreceğini	5	5	2.235	-
geçmeden	36	30	5.998	-
veya	20	18	4.471	-
kalmıştı	24	20	4.897	-
kalmışken	5	5	2.235	-
sürmüştü	12	12	3.463	-
mesafedeki	5	4	2.235	-
öğleden	13	12	3.604	-
kala	43	37	6.555	-
birlikte	15	14	3.872	-
için	42	36	6.479	-
hizmet	19	15	4.357	-
dinlendirin	5	3	2.235	-
izin	9	9	2.999	-
sonunda	13	13	3.604	-
yol	17	15	4.122	-
ne	22	15	4.689	-
otobüs	5	5	2.235	-
uzaklıktaki	21	21	4.581	-
çok	19	14	4.357	-
olmuş	8	8	2.827	-
27	5	5	2.235	-
elektrik	9	9	2.999	-
sabaha	14	12	3.74	-
dakika	5	5	2.235	-
29	13	12	3.604	-
30	29	21	5.383	-
31	31	22	5.566	-
32	5	4	2.235	-
33	25	21	4.998	-
34	6	6	2.449	-

	36	20	16	4.471	-
	38	14	13	3.74	-
	39	26	25	5.097	-
	gece	42	37	6.479	-
	çalıştığını	5	5	2.235	-
	durmadan	6	6	2.449	-
	her	19	19	4.357	-
	bize	5	5	2.235	-
	42	9	6	2.999	-
	yine	7	6	2.645	-
	çalışan	11	10	3.316	-
	geçmemiști	5	5	2.235	-
	süreyle	112	82	10.579	-
	geçtikten	13	13	3.604	-
	olduğunu	7	7	2.645	-
	orada	7	7	2.645	-
	hiçbir	7	7	2.645	-
	dil	7	5	2.645	-
	sürecek	27	25	5.194	-
	olmuştu	15	15	3.872	-
	yayın	17	13	4.122	-
	birden	7	6	2.645	-
	46	22	16	4.689	-
	içerisinde	61	52	7.808	-
	çalışıyor	12	12	3.463	-
	kesintisiz	16	12	3.999	-
	52	11	9	3.316	-
	53	20	18	4.471	-
	uyuyup	6	6	2.449	-
	kalmış	7	7	2.645	-
	bekledim	7	7	2.645	-
	ama	13	9	3.604	-
	öncesi	7	6	2.645	-

5.2. Sola doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimliler

Tablo 23: Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+saat	yarım	908	529	30.123	+
	birkaç	585	420	24.179	+
	bir	1325	733	36.388	+
	o	648	407	25.447	+
	iki	748	487	27.34	+
	kırk	8	7	2.827	+
	kaç	158	117	12.566	+

üç	258	199	16.057	+
altı	75	62	8.657	+
çalar	98	33	9.896	+
her	122	83	11.042	+
bu	62	34	7.871	+
yedi	28	27	5.29	+
dokuz	12	9	3.463	+
on iki	6	5	2.449	+
yirmi dört	29	18	5.383	+
ikişer	5	5	2.235	+
on	40	37	6.322	+
beş	109	88	10.437	+
bir-iki	30	26	5.475	+
saat	25	22	4.998	+
sekiz	95	72	9.743	+
üç-dört	12	10	3.463	+
dört	251	191	15.838	+
birer	27	17	5.194	+
geç	17	16	4.122	+
biyolojik	12	4	3.463	+
onca	7	7	2.645	+
çeyrek	12	10	3.463	+
beş-altı	7	5	2.645	+
iki-üç	15	15	3.872	+
yirmi	9	9	2.999	+
köstekli	7	7	2.645	+

Tablo 24:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+saat	dün	36	29	5.998	-
	bugün	137	84	11.701	-
	sabah	196	157	13.995	-
	değil	9	9	2.999	-
	olan	14	10	3.74	-
	kadar	17	14	4.122	-
	sonra	89	78	9.431	-
	şimdi	24	23	4.897	-
	karşı	26	25	5.097	-
	çünkü	10	10	3.161	-
	baktım	7	7	2.645	-
	uyandım	6	6	2.449	-
	ayrıca	7	6	2.645	-
	önünde	5	5	2.235	-
	işte	5	4	2.235	-
	yarm	66	48	8.121	-
gece	164	137	12.802	-	

ama	23	23	4.794	-
efendim	5	5	2.235	-
ben	13	12	3.604	-
sırada	5	5	2.235	-
sabahı	29	25	5.383	-
salonunda	33	24	5.743	-
günü	248	164	15.743	-
akşam	150	114	12.243	-
yoktu	11	10	3.316	-
eylül	10	5	3.161	-
baktı	23	19	4.794	-
gün	87	76	9.324	-
pazar	25	17	4.998	-
ve	124	100	11.132	-
akşamları	10	9	3161	-
gibi	22	16	4.689	-
bey	5	5	2.235	-
neredeyse	5	5	2.235	-
vardığımda	8	8	2.827	-
ancak	17	17	4.122	-
gecesi	31	26	5.566	-
aralık	29	6	5.383	-
cumartesi	25	21	4.998	-
için	35	34	5.914	-
ise	50	32	7.069	-
oldu	9	8	2.999	-
sana	5	3	2.235	-
pazartesi	13	11	3.604	-
zamanı	5	4	2.235	-
işgücü	9	2	2.999	-
de	30	25	5.475	-
beni	6	5	2.449	-
uyandığımda	5	5	2.235	-
ediyordu	6	6	2.449	-
perşembe	13	10	3.604	-
adam	6	6	2.449	-
öğlen	10	10	3.161	-
başladı	10	10	3.161	-
bekliyordu	5	5	2.235	-
temmuz	12	4	3.463	-
nisan	5	4	2.235	-
ki	6	6	2.449	-
ardından	13	12	3.604	-
söyledi	6	6	2.449	-
yani	9	9	2.999	-
ettim	5	5	2.235	-
kaldı	5	5	2.235	-
yok	9	9	2.999	-

tarih	10	9	3.161	-
sabahın	6	5	2.449	-
salı	8	8	2.827	-
olarak	13	13	3.604	-
sordu	5	5	2.235	-
akşamı	28	26	5.29	-
üzeri	5	5	2.235	-
kasım	12	9	3.463	-
dedi	13	12	3.604	-
yine	10	8	3.161	-
önce	7	6	2.645	-
gündüz	5	5	2.235	-
anda	7	7	2.645	-
orada	5	5	2.235	-
daha	9	9	2.999	-

5.3 . Ad + Eylem kuruluşundakiler

Derlemde ad + eylem kuruluşunda eşdizimlilik tespit edilmemiştir.

• Saat ...

1. Trilye'nin sahibi Süreyya Üzmez, müşterilerin merakını iyi bilir. **Saat** 20.30'da buluşacağız.
2. Ertesi gün, Cahit Kayra evinden telefonla beni arıyor **saat**10.00'da 7 gün dergisini yayımlayan Kurtul Altuğ'un bürosunda buluşmamızı öneriyordu.
3. Ödül töreni ve yarışmaya katılan eserlerin yer aldığı açılış, 10 Mart Çarşamba günü **saat** 16.00'da Esenyurt Belediyesi Kültür Merkezinde gerçekleştirilecek.
4. **Saat**14.30'da duruşma başladı. Sanıktan, yeni değişen yedek âza Albaya karşı itimadı olup olmadığı soruldu.
5. **Saat** on sıralarında Celalettin uyandı, su istedi.
6. **Saat** sekiz sıralarında, mesaiye yeni başlayan öteki asistanlarla birlikte ikinci bir "vizit" yapılır.
7. Seda'yla Anuş öğrenmiş; nikâh **saat** beşte fabrikanın bahçesinde kıyılacak ve daha epey zaman var.
8. Savaşçı Olmak İçin **Saat** üçte Gülhane kapısında buluştuk.
9. 9 Temmuz cuma günü öğleden sonra, **saat**iki sıralarında, özel bir trenle Ankara'ya hareket etti.
10. **Saat** yirmi veya otuz olmalı. Pekâlâ, istemiyorsan kalkmam.

11. Of of, **saat** dokuz olmuş. Ayrı olacak Selim'e. Beni yemeğe davet etti; her halde bulaşıklara yetişeceğim.
12. İkinci vaktini gösteren "asr çizgisi", en uzun gün olan 21 Haziran'da **saat** 8.30'da başlamakta ve hafif bir kavis yaparak mile doğru devam etmektedir.
13. Epifizin, gece **saat** üç civarında maksimum aktiviteye ulaşmasıyla insanın mânâ âlemlerine açıklık ve yatkınlık kazanması arasında enteresan bir paralellik bulunmuştur.
14. . **Saat** birde çalan telefona karım koştu, beni istediklerini haber verdi.
15. Akşam **saat** yedi ya da sekiz sularında müdür geldi.
16. Öğleden sonra **saat** 15:00'te müştəşarın beni ziyaret etmek istediğini, zamanımın olup olmadığını sordu.
17. Rüzgârlı bir öğle sonrası **saat** dört sularında, temiz deniz örnekleriyle ilgili bir araştırma için av gereçlerini -mayosunu, deniz havlusunu- yanına alıp yola koyuldu...
18. **Saat** 18.00'de başlayan uçuş, İstanbul'a kadar yaklaşık 10saat sürer ve Amerika saatiyle saat, sabaha karşı 04.00 olduğunda sona erer.
19. "**Saat** 12.00'de Karaköy'de iskelenin önünde buluşalım" dedi.
20. Servislerimiz **saat** 10.30'da hareket edecektir.
21. Abidin Bey'e göre de en geç **saat** 22.00'de yatacak! En iyi devlet okullarından birinde öğretmenlik yapan Abidin Bey, ne diyorsa "Evet" diyoruz.
22. İlk uçuş bu gece **saat** 23.00'te Bakü'ye yapılacak.
23. . Akşam **saat** altıda gündüz şoförü arkadaştan arabayı alıyor ve ertesi sabah altıya kadar direksiyon sallıyorum.
24. 11 Kasım **saat** 11.00'e kadar vaktimiz var. Her şey o gün belli olacak.
25. Sabah **saat** 10.00'da bu merkeze gidiyordum.

5.4. Ad +Ad kuruluşundakiker

- **Saat kulesi**

“Saat kulesi” birimi çekimleriyle beraber 224 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birim “genellikle şehrin merkezinde yer alan, üzerinde saat bulunan kule” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İstanbul Tophane (Nusretiye Camii) **Saat** Kulesi, Tophane Kışlası önünde ve II.Mahmut'un yaptırdığı Nusretiye Caminin (1822-1826) güneyinde bulunmaktadır.
2. Sağda İsviçre başkentinin parlamentosu... Neme lâzım, yaklaşmadım. Sonra Marktgasee... Peşinden ünlü **saat** kulesi...

3. Bilecik **Saat** Kulesi, şehre hakim bir tepe üzerinde, bugünkü Anadolu Lisesinin bahçesinde kurulmuştur.
4. Osmanlı'nın son devirlerinde, muvakkithaneler yerine meydanlar**saat** kuleleri dikilmiş ise de bu kulelerdeki saatler de yine muvakkitlerin ayarına muhtaç kalmışlardır.
5. Hanlar, camiler, **saat** kuleleri, kırmızı kiremitli ahşap evler, dar sokaklar... Sanki zaman durmuş burada.
6. Nikâh Dairesi'nin arkasındaki **saat** kulesinin altında durmuşlardı. Hava soğumuştur.
7. Jilet kutularından yapılmış **saat** kulesini seyretmeye doyamadığı berber dükkânı, kunduracı, terzi, caminin karşısındaki kahve...
8. **Saat** kulesini, elişi kâğıdından kestiğim mavi aydedeleri, öğretmenimi, zafer bayramlarını özledim.
9. **Saat** kulesine bağlı olan bir kadın ve o saati onarmaya gelen bir saat ustası.
10. Geçende İstanbul'a gelen bir Azeriye Dolmabahçe **Saat** Kulesi'yle, Boğaz Köprüsü'nü satmış, epey de bir para ha.

- **Saat hızı**

“Saat hızı” birimi çekimleriyle beraber 42 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. ... Şaşkınlık yaratan ise bu işlemcinin yüksek **saat** hızı değil, ardı ardına gelen bir dizi yenilikti.
2. Bir yandan CPU'nun **saat** hızı artırılırken, diğer yandan da tüm sistem bu yeni veriyolu hızından faydalanıyor.
3. Zaten söz konusu **saat** hızı farkı oldukça küçük.
4. Tabii bu segmentasyon için işlemciler üzerinde verilen ilk ödünlerden bir diğeri de **saat** hızları.
5. Böylece 133 MHz FSB hızında yine 66 ve 33 MHz'lik standart **saat** hızları korunmuş olacaktır.
6. ... kartınızın hızını artırmak için yapabileceğiniz tek şey işlemci ve bellek **saat** hızları üzerinde oynamak.
7. Düğmelerden birine bastığımızda soldaki küp dönmeye başlayacak ve program, herhangi bir görüntü hatasıyla karşılaşılana kadar **saat** hızını yükseltecek.

8. Find Max Core ve Find Max Mem düğmeleri, kartınızın hata vermeden çalışabileceği azami **saat** hızlarını buluyor.
9. Çekirdek **saat** hızının taşıdığı önemi ise sanırız artık bilmeyen kalmadı.
10. Zira bu "daha ucuz" işlemciler genellikle daha düşük çekirdek/bellek **saat** hızlarına sahipler.

- **Saat başı**

“Saat başı” birimi 72 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “1. Her saatin ilk dakikası; 2. Saatte bir; 3. Çok sol bir biçimde, arka arkaya” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ruh titreten müzik, **saat** başı nöbet devreden saz heyetleriyle sürerken türbeye girip içerde ne olup bittiğini görmek istiyoruz.
2. **Saat** başı dört şırınga su, dört şırınga portakal suyu ve dört şırınga, mikserden geçmiş tuzsuz sebze vermeye başladık burnundan.
3. 4. Hatay İl Radyosu yerel ağırlıklı olmak üzere her **saat** başı haberlere yer verir.
4. Arkadaş bu kadar mı sevilir bir insan, her gün, her **saat** başı durmadan mesaj yollar.
5. **Saat** başı kuş çıkmıyor da, Hazreti İsa ile oniki Havarisi çıkıyor.
6. Her**saat** başı sabaha kadar yapılan özel otobüs seferlerinden haberdar olduğuna göre epeydir Paris'te ya da Fransız.
7. O geceyi de misafirhanede her **saat** başı pencereden bakarak geçirdiğimi söylemeye gerek var mı?
8. Her **saat** başı çan çalmıyor da, trompet sinyali veriliyor.
9. Her **saat** başı hepsi birlikte çalmaya, çılamaya başlarlar.
10. Rimini'den **saat** başı kalkan otobüslerle 45 dakikada San Marino'ya ulaşır, yarım gün içinde bu tarihi şehir-devleti gezebilirsiniz.

- **Saat ayarı**

“Saat ayarı” birimi çekimleriyle beraber 20 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “vaktin ve saatin düzenli akışını sağlamak amacıyla yapılan ayar” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Özel "şifre kartı" kullanılarak terminal tuşlarından mazeretli çıkış yapmak veya **saat** ayarı yapmak mümkündür.

2. Terminalin tarih ve **saat** ayarı, bilgisayardan yapılabildiği gibi bir şifre ile cihazın kendi tuş takımı kullanılarak da yapılabilmektedir.
3. Greenwich Rasathanesi'nden günde dört kez **saat** ayarı isteniyor ve dinleyicilere duyuruluyor.
4. Bu romanda anlatı "**saat** ayarı" teması çerçevesinde gelişir.
5. Gongu vurarak **saat** ayarı vermenin çok değişik bir keyfi vardı.
6. **Saat** ayarı, 1963'ten bu yana, Ankara Radyosu'nun Teknik Servisinde, hücre büyüklüğündeki bir odada bulunan çok büyük boyutlardaki saatler aracılığıyla Londra'dan alınıyor.
7. Ama önce, ilk **saat** ayarının 1913'te, Paris'te Eysel Kulesi radyo istasyonundan verildiğini anımsatalım ve geçelim öykümüze.
8. Sayın dinleyiciler, şimdi memleket **saat** ayarını veriyoruz.
9. Unutulmaz sevimler zamanın ince bir **saat** ayarında kalır.
10. Elektrik bile kesilmemişti fırının **saat** ayarlarını sıfırlayıp bana hoşgeldin demesi için yakıp söndürecek.

- **Saat kadranı**

“Saat kadranı” birimi çekimleriyle beraber 25 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Dördüncü katın her yüzünde birer **saat** kadranı vardır.
2. Bu silmeler arasında dört cephede birer **saat** kadranı yer alır.
3. Bugün **saat** kadranı yok gibidir.
4. Dört cephesinde yuvarlak **saat** kadranı yer alır.
5. Denize paralel uzanan dikdörtgen bir plan gösteren yapının orta kısmının iki kenarındaki kulevari çıkıntılar üzerine yuvarlak **saat** kadranları yerleştirilmiştir.
6. Şerefe üzerindeki petek kare planlı her yüzünde yuvarlak **saat** kadranları yer alır.
7. Köşelerde katları boydanboya kareden dikdörtgen silmeler vardır. En üst katta, dört yönde **saat** kadranları bulunur.
8. Kulenin ikişer yüzeyinde **saat** kadranları vardır.
9. Her kulenin bir veya daha çok **saat** kadranına ve çana sahip olması, bir başka ortak özelliktir.

10. ... rüyalarımı çok sıradan ve basmakalıp imgelerle (dolunay **saat** kadranına dönüşüyor) işgal edecek zaman takıntımına uygun düşen bazı şeyler hissettim.

- **Saat zembereği**

“Saat zembereği” birimi 5 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Almanya’da da **saat** zembereği gibi işleyen makineli körük yapılmıştır.
2. Tıpkı birden çözülen **saat** zembereği gibi tahrip edici olabilir.
3. Yerinden boşanmış **saat** zembereği gibi fırladı görevlinin üstüne, görevliyle birlikte yere düşerlerken kocaman ağızındaki dili kor gibiydi dişlerinin arasında.
4. Yüzümün, kızgın soluklarımla yanması, vücudumun **saat**zembereği gibi titremesi düş olamaz.
5. Ve boşa dönen **saat** zembereği gibi görevlerimize hiçbir renk katmadan aynı şeyleri yineler, yineleriz.

- **Saat ücreti**

“Saat ücreti” birimi çekimleriyle beraber 32 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yatacak yer parasız, **saat** ücreti 5 mark net.
2. Bankong’da 3 dolar, Kuala Lumpur’da 5 dolar kadar olan sanayide ortalama **saat** ücreti Şanghay’da 1 doların altındaydı.
3. ... işçiler, hafta içinde izin almak ve **saat** ücreti kaybetmemek için cumartesileri gelmeyi yeğlerler.
4. **Saat** ücreti Çalışma Bakanlığı’nın belirlemesine göre 35-40 DM’dir ve hatta maden, imalat vb. sektörlerde 64 DM olarak belirlenmişken, göçmen işçilerin saat ücretleri 15-28 DM arası değişmektedir
5. 1988 yılında işçi **saat** ücretleri ortalama olarak 1.20 S iken 1989’da 1.90 S, 1990’ da 3 S ve 1991’ de 4.50 \$ ea ulaşmıştır.
6. ... Çin ekonomisinin en dinamik sektörlerinden olan tekstilde **saat** ücretleri 25 cent dolaylarında seyretmektedir.

7. **SAAT ÜCRETLERİ** Danışmanların iş sözleşmeleri, verilecek mesaisaatine göre saptanmakta, ABD ve bazı Avrupa ülkelerinde minimum **saat** ücreti 400 dolar civarında bulunmaktadır.
8. Türkiye'de tekstil ve giyim sanayi iş gücü **saat** ücretleri ise 1998'de \$2.5 olarak gerçekleşmiştir.
9. Halkla İlişkiler Derneği, 1997 için Türkiye'de asgari **saat** ücretini 100 dolar karşılığı TL. olarak ilan etmiştir.
10. Bizde Türk Telekom tarafından **saat** ücretine benzer bir ücret alınmıyor.

- **Saat camı**

“Saat camı” birimi çekimleriyle beraber 19 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birim “Saat kadranı ve rakamlarını dış etkilerden koruyan özel yapılmış cam” şeklinde açıklanmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. DENEYİN YAPILIŞI Kullanılacak alet ve malzeme; bir adet pipet, **saat** camı, beher, duyarlıklı terazi ve ölçme konusu sıvılardan ibarettir.
2. Hunide kalan kısım bir pens yardımıyla, süzgeç kağıdı ile beraber **saat** camı üzerine alınır veya huni ağız kısmı saat camı üzerine gelecek şekilde ters çevrilerek konur...
3. Birkaç damla dışarı akıtıldıktan sonra **saat**camı üzerine 100 damla damlatılır.
4. **Saat** camı iyice kurulanır. Pipete bir miktar alkol çekilerek su trompuna takılır ve iyice kuruyuncaya kadar içinden hava geçirilir.
5. Süzülen çözeltinin üzeri **saat** camı ile kapatılarak soğumaya bırakılır.
6. Az miktarda maddenin süblimleştirilmesi için en basit olarak, eşit büyüklükte iki **saat** camı arasında işlem yapılır.
7. Alttaki **saat** camının içine süblimleştirilecek madde konur.
8. Bir kum banyosu üzerinde ısıtıldığı zaman buharlaşan madde üstteki **saat** camının iç kısmında kristallenir, süzgeç kağıdı kristallerin alttaki saat camı üzerindeki maddenin içine düşmesini önler.
9. Bakır sülfat **saat** camında tartılır ve bir cam havana aktarılıp iyice toz edilir.
10. Protargol **saat** camında tartılır, kaynatılan ve soğutulan arıtılmış suyun bir kısmı ile bir erlene aktarılır.

- **Saat farkı**

“Saat farkı” birimi çekimleriyle beraber 22 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “dünyanın dönüşünden ve meridyen farklılığından oluşan zaman aralığı” şeklinde açıklanmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Programlar, değişik ülkelerde bulunan soydaşlarımızın ilgisini çekecek şekilde, hedef kitlenin özellikleri dikkate alınarak hazırlanacak, ülkeler arasındaki **saat** farkı dikkate alınarak yayımlanacaktır.
2. Dünyada 2006 yılına ilk "merhaba" diyenler **saat** farkı sebebiyle Kırıttililer oldu.
3. Soruşturmayı yürüten subay, "iki ölüm arasında gün farkı yok, **saat** farkı olabilir" dedi
4. Bırakınız Anadolu'nun diğer yerlerini, Erzurum şehir merkezi dışında, kırsal bölgelerde, insanları değil gün, **saat**farkı ile yola çıkartıldıkları bilinen bir olgudur
5. Birbirlerinden **saat** farkı ile doğmuş insanlar böylesine değişik durumlar sergileyebildiklerinden, doğumunsaati, dakikası önemli olmaktadır.
6. **Saat** farkı nedeniyle uyku saatiniz şaşmış, belki yerinizi yadırgadığınız için de uykusuzsunuz
7. Diğer bir hostesimiz, Kuala Lumpur'da **saat** farkından dolayı o kadar perişandı ki, odasındaki yaratığı görünce heyecanla resepsiyonu aradı ve "Odamda kocaman canlı bir hayvan var!" dedi.
8. Bazı eyaletlerde oylamanın posta yoluyla yapılması ve Türkiye ile **saat** farkından dolayı seçim sonuçlarını girmek mümkün olmadı.
9. Gürcistan'da da! **Saat** farklarından yararlanan tur şirketlerinin organizasyonu ne kadar ilgi gördü bilemiyorum...
10. Görüş ayrılıkları olsa olsa **saat** farklarından kaynaklanabilir.

5.5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler

Saat sözcüğünün sıfat+ad kuruluşundaki eşdizimlilikleri şunlardır:

Tablo 25: Saat Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlilikleri

Belirsizlik sıfatları	birkaç saat, her saat, onca saat
Sayı sıfatlarıyla	bir saat, iki saat, kırk saat, üç saat, altı saat, yedi saat, dokuz saat, on iki saat, yirmi dört saat, on saat, beş saat, bir-iki saat, sekiz saat, üç-dört saat, dört saat, şeyrek saat, beş-altı saat, iki-üç saat, yirmi saat
Üleştirme sayı sıfatlarıyla	ikişer saat, birer saat
Soru sıfatlarıyla	kaç saat

Niteleme sıfatlarıyla	yarım saat, çalar saat, saat saat, geç saat, biyolojik saat, köstekli saat

Belirsizlik sıfatlarıyla: birkaç saat (585 kez), her saat (122 kez), onca saat (7 kez).

Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Anet'i çocukken birkaç kez görmüştüm ama yüzünü ancak birkaç **saat** önce evin koridorlarındaki resimleri gördüğümde hatırlamıştım.
2. "Yüzbaşım, siz uyumaz mısınız?" "Günde birkaç **saat** yetiyor
3. Böylece, bir veya birkaç **saat** içerisinde, çimento hamuru katılaşmakta, ve daha sonraları da tamamen sertleşmiş bir duruma gelmektedir.
4. Birkaç **saat** sonra Gencay, karısı ve çocuğu, sanki yıllardır tanıdığım insanlar olmuşlardı.
5. Suriye Devlet Başkanı Başar Esad'ın Ankara'yı ziyareti, önceki akşam CNN International'da her **saat** başı birinci haberd.
6. Bazı saatler her **saat** başı saat sayısına ilave olarak her yarım saatte çalarlar.
7. Çünkü geçen her **saat**, aç ve yorgun askerlerin donuklarının sayısının artması demektir.
8. Onca **saat**çalıştıktan sonra birlikte şöyle güle konuşa yenecek bir yemek doğrusu hepsinin hoşuna gitmiş.
9. Şey gibi, her şey yolunda sanırsın, tamam, dersin, mesela bu uçak işi, sonra bakarsın ki evinden ayrıralı onca**saat** olmuş, sen hâlâ böyle bir transit salonundasın...
10. Onca **saat** karşılıklı bakıyorsun, tabii sıkıntıdan konuşmak istiyorsun, "Onlar da bizim gibi sıkılıyor herhalde," diyorsun.

Sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: bir saat (1325 kez), iki saat (748 kez), kırk saat (8 kez), üç saat (258 kez), altı saat (75 kez), yedi saat (28 kez), dokuz saat (12 kez), on iki saat (6 kez), yirmi dört saat (29 kez), on saat (40 kez), beş saat (109 kez), bir-iki saat (30 kez), sekiz saat (95 kez), üç-dört saat (12 kez), dört saat (251 kez), çeyrek saat (12 kez), beş-altı saat (7 kez), iki-üç saat (15 kez), yirmi saat (9 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Bir **saat** sonra hastaneye telefon edip durumunu sordum.
2. Ama iki **saat** sonra İmparator'un birdenbire rahatsızlandığı ve yemeğe gelemeyeceği haber verildi.
3. Kırk **saat** hazırlığı var, bir adam başına iki bakım astsubay geliyor.
4. Üç **saat** dolduğunda parktan ayrıldılar.
5. Yani günde toplam altı **saat** çalışır, cumartesi öğleden sonra ise hiç açmazlar.

6. ...sabah erkenden, dört köylü ile yola çıkmış ve yedi **saat** sonra Taşhan'ın önünde atından inmiştir.
7. Arazi bilmediğimiz için bir ay bir yere gitmedik. Bir sabaha karşı, çatışmaya başladık. Dokuz **saat** sürmüştü.
8. Bense yorgunum, sanki oniki **saat** süren yolculuğu ben yapmışım gibi.
9. O sabah yine aynı **saatte** kalktığımda günü tam yirmidört saat yaşayacağımı bilmiyordum tabii.
10. Öyle oturup ince ince, on **saat** araştırmaya lüzum yok.
11. Bugünkü yürüyüşümüz yaklaşık beş **saat**südü. Bu, yürüyüşün ikinci günüydü.
12. Uyumuşum yani, yıllardır ilk kez. Sabaha daha bir-iki **saat** vardı.
13. Sekiz **saat** süren ameliyattan saatler sonra narkozun etkisi altında gözümü açtığımda ilk işim, elimi sol bacağıma götürmek oldu.
14. O gece onunla üç-dört **saat** konuşmuştum.
15. Bu muhbirin internet sitesindeki asılsız bilgilere dayanarak Kanada polisi tarafından terörist olduğum suçlamasıyla dört **saat** gözaltına alındım
16. Bir çeyrek **saat** sonra herkes işinin başına daha kuvvetli, daha taze bir çalışma isteği ile dönüyordu.
17. Hiç mola vermeden yapılan bir yürüyüşle beş-altı **saat** yol gitmek gerekirdi, bizim köyden oraya, arada kaç tane köy vardı.
18. İki-üç **saat** geçti. Niye burada böyle beklediğimi anlamamıştım.
19. Sadece yirmi **saat** kadar önce başlattığı ve başarısızlıkla sonuçlanan ihtilal girişiminin, yıllar öncesine uzanan öyküsünü anlatmaya başladı Aydemir.

Soru sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: kaç saat (158 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Vaktin çabucak geçtiğini, ablasını kaç **saat** beklediğimizi farkedemedik.
2. Kaç**saat** olmuştu bilmiyorum, gün kızıla çalmıştı, o toprağın altındakini çıkarıp bağına basmak isteyen annem güçlkle kalktı mezarın başından, uzun uzun baktı ve gitti...
3. Bir sonraki duraklarının neresi olacağını ve kaç**saat** süreceğini hiç bilemeden ama bir kaplumbağanın yavaş ve emin adımlarıyla yaklaşıyorlardı menzillerine.
4. Günde kaç **saat**, haftada kaç gün egzersiz yapılmalı?
5. ... bir haftada maksimum olarak kaç saat derse gireceklerini ve hangi sınıfta hangi dersin kaç **saat** verileceğini belirlemiştir.
6. Gün içinde kendi kendine, o gün hangi istasyonda olduğunu ve kaç **saat** uyuyacağını düşün.

7. Durdu. Kaç **saat** daha durduğunun farkında değildi.
8. Bugün kaç **saat** çalışmam gerekiyor?
9. Kaç **saat** çalışıyor, kaç saat uyuyorsunuz...
10. "Var mı kitapta ilginç bir şey bari, kaç saattir elinde tutuyorsun." Enteresan? Kaç **saat**?

Üleştirme sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: ikişer saat (5 kez), birer saat (27 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Çağla bir süredir piyano dersleri alıyordu. Haftada iki gün, iki günde ikişer **saat**...
2. Bütün personel geceleyin ikişer **saat** arayla nöbet tutmak zorundaydı.
3. Her gün 1-2 saat ev ödevi oluyor. Juku ise işin ekstrası, haftada 3 veya 4 kere ikişer **saat**.
4. İşte söylecek sözü olan her yaştan ve her meslekten 40 kişi bir araya gelmiş ve salı-cumartesi günleri ikişer **saat** olmak üzere senaryo yazıp, konuşuyor, üretiyorlar.
5. Sabaha kadar ikişer **saat** nöbet tutalım..
6. Geniş saçaklı külahın altında, dört yönde yuvarlak birer **saat** kadranı yer alır.
7. Birer **saat** geri alarak zamanı bindik Arizona uçağına.
8. ... gönüllü olarak, bilâ ücret, haftada üç gün, birer **saat** din dersleri vermeyi kararlaştırmıştı.
9. İzmir-Aydın-Kuşadası-Mani yolları üzerinde birbirine birer **saat** uzaklıkta kahvehaneler açmışlardı.
10. Bindik uçağı, saatlerimizi birer **saat** geri aldık.

Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Aşağıda bunların her biri bağlam içi kullanımlarıyla örneklenmektedir:

- **Yarım saat**

“Yarım saat” birimi derlemde 908 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "Bir oyuncu derbi maçından yarım **saat** önce helikopterle yetiştirilirse takımda disiplin kaybolur.
2. Orta boy bir tavuk temizlenip, yıkanır ve yarım **saat**kadar pişirildikten sonra çıkartılır ve soğumaya bırakılır.
3. Aşağı yukarı yarım **saat** kadar polis bizi bekletti, başka arabalarla meşgul oluyordu.

4. Yarım **saat** sonra Güley gidiyordu.
5. Yarım **saat** sonra Peker, oylama sonucu ile Cumhurbaşkanı'nın kabul odasına girmiş ve güvenoyu aldığı biraz da 'Gördünüz mü' dercesine söylemiş.
6. Şimdi de yarım **saat** mesafede yargılanıyor...
7. Schröder'in Çankaya Köşkü'ndeki programı yarım **saat** uzadı.
8. Helikopterler geldi, olay bölgesine timler atıldı, yarım **saat** süren karşılıklı atışmalarının ardından ortalığa sessizlik çöktü.
9. Yüzdüğüm Bostancı sahiline yarım **saati** içinde alışmıştım.
10. Güzelce yıkayıp düdüklü tencerede yarım **saat** yumuşayınca kadar haşlayınız.

- **Çalar saat**

“Çalar saat” birimi derlemde 98 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birim “ayarlanışına göre istenilen zamanda çalan saat” şeklinde açıklanmıştır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Pandülü olmayan tahtadan çalar **saat**, küflenmiş sahtiyan evrak çantası, çatlak bir porselen kâse içinde kehribar ağızlık parçaları...
2. Tahta kabızalı piyade tüfekleri, birkaç kırık daktilo, çalar **saat**, askeri giyisiler, fotoğraflar ve mektuplar...
3. Hemen koca bir çalar **saat** getirttin evinden.
4. Burada çeşit çeşit saat vardır ama en belirgin olan bir çalar **saat** ve bir duvar saatidir.
5. AB'ye Girerken Her sabah yanık sesiyle tüm mahalleyi ayağa kaldırarak, mahallelinin çalar **saat** vb. gereksinimini gideren simitçimiz Muharrem geçen gün yolunuzu kesti.
6. Bu arada çalar **saat** çalmaktadır. Ömer ise yatakta yarı uyanık yarı sersem bir hâlde gerilip esneyerek poposunu kaşır ama uyanmak istemez.
7. Çalışma boyunca mutlaka bir çalar **saat** kullan...
8. Çalar **saat** sabah beşte herkesi uyandırır.
9. Göreve Çalar **Saat** gibi bir isim verin.
10. Yakın bir evden gelen çalar **saat** sesi, derin uykudaki sessizliğe şöyle bir dokundu.

- **Geç saat**

“Geç saat” birimi derlemde 9 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. ... havuçlu kabaklı rosto etinden yapmış, geç **saat** çay sofrasında ikram ederken, içeriye geçiyor, içerden bir kitap getiriyordu...
2. Geç **saat** yine bardan geldi.
3. Geç **saat**, yol havaalanına yakın, on beş dakika yetecekti ona.
4. Önceki gün, bir geceliğine Saint-Nazaire'e indik Saint-Malo'dan, dün gece geç**saat**, Pont Aven üstünden döndük buraya, sanki 'ev'e dönmüşüz duygusuyla...
5. Hangi müşterinin ahududu içtiğini, hangisinin kaçınıcı birasını çektiğini, hangisinin yine sigarayı almayı geç **saat** unutacağını, hangisinin nasıl kahve içtiğini bilmeliydim artık.
6. "Gece geç **saat** koridorda bir karafatma gördüm," dedi Rüya.
7. Dün gece geç **saat**, Saint-Servan'ın arka sokaklarında yürüyorduk Tülle
8. Hafta içi çok geç **saat** olduğu için ağaç diplerindeki taş sıralarda içki içen birkaç gruptan başka kimsecikler yoktu.
9. Sonra, peşpeşe iki kez, biri gündüz vaktiydi biri gece geç **saat**, aynı kadınla karşılaştım.

- **Biyolojik saat**

“Biyolojik saat” birimi derlemde 12 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “canlılarda her türlü olayın oluşmasına ayrılan süre” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Aşk, biyolojik **saat** eksenli çalışır. Kendini hazır hissettiğinde mutlaka kapını gelir ve çalar saat gibi zilini duyarsın.
2. Biyolojik **saat**, gece-gündüz ritmiyle anormal bir eş zamanlılık gösterir, hormonlar ve vücut ısısı da uyku saatleri gibi bu anormal eş zamanlılıktan etkilenir.
3. Gündüz uyanık olmaya, gece uyumaya ayarlanan biyolojik **saat**, gece vardiyasında çalışılmaya başlanmasıyla birlikte yeni duruma uyum sağlamaya çalışır.
4. Bütün fonksiyonlarımızın periyodik olma durumunu, biyolojik **saat** denen ve beynin hipotalamus olarak adlandırılan bölgesinde yer aldığı düşünülen merkez düzenler.
5. Biyolojik **saat**, onlara, "göç et", emrini verdiği zaman, onlar uçacak durumda değildirlerdir
6. "Biyolojik **Saat**" diye yeni bir kavram biyoloji biliminin çalışma alanına sokulmuştur.
7. Fakat, gözlemler, bu Sibiryazılarında, biyolojik **saat** tarafından verilen sinyalin yanlış bir zamanda ortaya çıktığını göstermektedir.
8. Geçmişte güneye ayarlanmış; fakat kuzeyde işlev gören bu biyolojik **saat**, olması gerekenden daha önce sinyal vermeye başlar.

9. Biyolojik **saat**,gündüz-gece ritmi, yemek saatleri ve diğer sosyal periyodikle etkileşim halindedir.
10. Bir tavuğun sadece 5-6, hemen hemen aynı yapıya sahip bir baykuşun ise 100 yıl yaşamasını düzenleyen mekanizma bu biyolojik **saat** olmalıydı.

- **Köstekli saat**

“Köstekli saat” birimi derlemde 7 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Göğsünde köstekli **saat**...Pırl pırl üstün başın, kuyruğun havalarda.
2. Çingenerin yurdu bir günlük zenginliktir; bir sofralık ziyafet, körüklü çizme, köstekli **saat**...
3. ... tavşanların elbette pantolon giyip köstekli **saat** takabileceklerini, bütün çiçekler gibi kır sümbüllerinin de canlarının acıyabileceğini söyledin.
4. Sırayla her şeyi masamın üzerine yerleştirdim; iki ajanda, üç tane dolma kalem, bir köstekli **saat**, dört tane defter, bir not defteri, bir sigara tabakası...
5. Acılar küllendi ve köstekli **saat** eskiden olduğu gibi fiyakayla taşındı.
6. Köstekli **Saat** Bir önceki sahnede gördüğümüz Tahir Efendî’yi okula kaydederken göreceğiz şimdi..
7. Eşyalarımı gelişigüzel arayarak, yerlere döke saça, işte babamdan kalan tek miras köstekli **saat**, zincirinden boynuma asarak, ponponlu beresini başıma takarak, ...

6. YIL SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ

Türkçe Ulusal Derlemi’nde görülen eşdizimlilikler şöyledir:

6.1.Sağa doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimlilikler

Tablo 26:Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sağ1 sağ yıl+sözcük	sonu	333	126	18.234	+
	boyunca	1209	693	34.744	+
	boyu	44	32	6.628	+
	sonunda	415	206	20.356	+
	başında	34	28	5.826	+

	içindeki	84	53	9.158	+
	başlarında	7	5	2.644	+

Tablo 27:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı Var
1 sağ1 sağ yıl+sözcük	da	467	311	21.594	-
	önce	3840	1391	61.92	-
	her	40	36	6.32	-
	geçtikten	94	82	9.688	-
	için	379	233	19.453	-
	en	58	54	7.61	-
	yayımlanan	14	14	3.739	-
	başlayan	6	6	2.448	-
	1	5	4	2.234	-
	sonra	2956	1229	54.327	-
	avrupa	15	10	3.87	-
	üçüncü	16	15	3.997	-
	savaşları	9	8	2.998	-
	kadar	542	388	23.263	-
	bin	16	11	3.997	-
	aynı	99	80	9.942	-
	daha	416	315	20.38	-
	öncesinin	140	124	11.823	-
	yaşadım	11	9	3.314	-
	dile	11	9	3.314	-
	nasıl	23	22	4.792	-
	ne	40	40	6.32	-
	beni	18	18	4.239	-
	cumhuriyet	8	8	2.826	-
	bir	238	205	15.415	-
	biraz	33	26	5.74	-
	bile	44	40	6.628	-
	o	35	35	5.912	-
	7	6	6	2.448	-
	yedi	9	8	2.998	-
	emek	12	12	3.461	-
	sonranın	5	4	2.234	-
	aldığı	12	11	3.461	-
	süre	117	88	10.808	-
	9	48	43	6.923	-
	ilköğretim	5	4	2.234	-
	çok	73	64	8.537	-
	süreyle	237	182	15.383	-
	üniversiteye	10	9	3.16	-
	evvel	45	39	6.703	-
aradan	141	106	11.865	-	
öncesi	48	47	6.923	-	

okula	20	18	4.469	-
yapılan	62	57	7.868	-
12	5	4	2.234	-
benim	11	10	3.314	-
13	13	13	3.603	-
önceki	380	290	19.479	-
çıkan	12	11	3.461	-
istanbulda	24	21	4.895	-
düzenlenen	44	39	6.628	-
üç	46	38	6.777	-
öncesine	400	294	19.985	-
altışar	7	3	2.644	-
15	7	7	2.644	-
tek	17	15	4.12	-
cannesda	6	5	9.212	-
ben	16	16	3.997	-
21	9	7	2.998	-
ilk	95	79	9.739	-
sonrasının	23	21	4.792	-
yaşar	7	7	2.644	-
yalnızca	6	5	2.448	-
öncesini	24	23	4.895	-
başlattığı	5	5	2.234	-
22	7	6	2.644	-
önceydi	42	38	6.476	-
hapse	68	52	8.24	-
24	10	10	3.16	-
cumhuriyetin	5	5	2.234	-
üç-dört	5	5	2.234	-
hapiste	10	9	3.16	-
çıkardığı	6	6	2.448	-
kala	22	21	4.687	-
çalışma	7	6	2.644	-
yaşanan	16	16	3.997	-
kAr	5	4	2.234	-
29	6	5	2.448	-
fark	7	6	2.644	-
öncenin	17	16	4.12	-
iyi	12	11	3.461	-
onca	7	7	2.644	-
öncesinden	102	86	10.092	-
sonrası	26	23	5.095	-
hiçbir	10	9	3.16	-
özel	12	12	3.461	-
beş	19	18	4.356	-
on	29	28	5.381	-
üzerinde	6	6	2.448	-
ekim	13	13	3.603	-

petrol	5	5	2.234	-
marşı	25	20	4.996	-
yurt	5	5	2.234	-
birlikte	35	33	5.912	-
ceza	39	29	6.24	-
sonraki	78	69	8.825	-
normal	6	4	2.448	-
hapis	222	129	14.888	-
üst	39	30	6.24	-
kış	7	6	2.644	-
hiç	34	34	5.826	-
bu	167	150	12.913	-
geriye	43	39	6.552	-
el	11	11	3.314	-
amerika	5	5	2.234	-
37	8	8	2.826	-
üstüste	6	6	2.448	-
38	20	17	4.469	-
39	7	7	2.644	-
bunun	11	9	3.14	-
olduğu	123	96	11.082	-
hem	13	11	3.603	-
uluslararası	11	11	3.314	-
katlanarak	12	12	3.461	-
orada	19	18	4.356	-
41	46	35	6.777	-
ağır	41	30	6.398	-
43	38	35	6.16	-
herkes	5	5	2.234	-
geçtiği	17	16	4.12	-
ama	13	13	3.603	-
avrupada	12	11	3.461	-
kan	5	5	2.234	-
süreceği	6	6	2.448	-
hapsi	8	7	2.826	-
nisan	17	16	4.12	-
hatta	7	7	2.644	-
yaşadığı	9	9	2.998	-
ara	24	24	4.895	-
başka	13	12	3.603	-
okul	13	12	3.603	-
istanbul	24	21	4.895	-
böyle	29	29	5.381	-
genç	11	11	3.314	-
babam	6	5	2.448	-
52	8	6	2.826	-
53	18	17	4.239	-
konserinde	5	4	2.234	-

ya	31	26	5.564	-
bugün	6	6	2.448	-
başarı	7	6	2.644	-
çalıştıktan	11	11	3.314	-
tam	21	21	4.579	-
sadece	28	28	5.287	-
birden	7	7	2.644	-
kimse	7	6	2.644	-
çalışan	8	7	2.826	-
birkaç	18	17	4.239	-
ankarada	9	7	2.998	-
eğitim	22	20	4.687	-
ders	15	14	3.87	-
lise	12	12	3.461	-
onunla	9	9	2.998	-
yeniden	48	44	6.923	-
sizin	7	6	2.644	-
61	6	6	2.448	-
ömür	10	10	3.16	-
biz	6	6	2.448	-
mezun	10	10	3.16	-
hapisle	7	4	2.644	-
giderek	5	5	2.234	-
tıp	5	4	2.234	-
erkek	6	5	2.448	-
zaman	10	10	3.16	-
önceye	46	39	6.777	-
yine	40	40	6.32	-
62	6	6	2.448	-
ayrı	9	9	2.998	-
iki	68	59	8.24	-
yeni	62	56	7.868	-
marşını	19	14	4.356	-
dört	27	18	5.192	-
öncesiyle	6	6	2.448	-
arka	6	6	2.448	-
boş	9	9	2.998	-
belki	22	21	4.687	-
65	5	5	2.234	-
new	12	10	3.461	-

6.2. Sola doğru 1 sözcüklük bağlamda gözlemlenen eşdizimliler

Tablo 28: Anlam bağı olan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
	bir	2618	1194	51.127	+

1 sol 1 sol sözcük+yıl	iki	1726	878	41.513	+
	son	27	24	5.192	+
	birkaç	918	601	30.275	+
	beş	1023	616	31.96	+
	on	911	557	30.16	+
	o	400	283	19.985	+
	onca	80	70	8.937	+
	kırk	248	194	15.736	+
	altı	232	188	15.22	+
	üç	1030	604	32.069	+
	bu	2826	758	53.119	+
	yüz	347	239	18.614	+
	geçen	1894	698	43.487	+
	otuz	237	167	15.383	+
	elli	198	152	14.06	+
	bunca	260	184	16.112	+
	dört	664	392	25.748	+
	altmış	32	31	5.653	+
	yirmi	378	262	19.427	+
	bin	450	263	21.197	+
	yetmiş	50	28	7.066	+
	yedi	306	208	17.479	+
	çok	13	11	3.603	+
	aynı	494	317	22.209	+
	üç-beş	10	10	3.16	+
	ikinci	72	51	8.479	+
	binlerce	276	176	16.601	+
	sekiz	271	190	16.449	+
	milyarlarca	20	15	4.469	+
	on beş	40	32	6.32	+
	ertesini	154	110	12.4	+
	gelecek	270	182	16.419	+
	ilk	112	88	10.575	+
	dokuz	127	94	11.261	+
	geçtiğimiz	274	154	16.54	+
	sekiz-on	6	6	2.448	+
	beş-on	9	8	2.998	+
	bir-iki	34	32	5.826	+
	üç-dört	14	13	3.739	+
	İki-üç	16	15	3.997	+
	onuncu	38	28	6.16	+
	önümüzdeki	166	113	12.874	+
	yüzlerce	136	105	11.653	+
	yeni	261	130	16.143	+
onlarca	44	35	6.628	+	
beşinci	8	8	2.826	+	
üçüncü	22	19	4.687	+	
dört-beş	17	16	4.12	+	

seksen	25	21	4.996	+
beş bin	7	5	2.644	+
on yedi	5	4	2.234	+
bir buçuk	8	8	2.826	+
doksan	5	5	2.234	+
yüziñc ü	43	28	6.552	+
milyon	221	73	14.855	+
milyonlarca	71	52	8.42	+
beş-altı	19	17	4.356	+
milyar	100	40	9.992	+
yarı	14	10	3.739	+
yirmi beş	11	10	3.314	+
ikişer	6	6	2.448	+
ellinci	6	3	2.448	+
yedi-sekiz	7	6	2.644	+
on iki	5	3	2.234	+
otuz-kırk	9	8	2.998	+
yirmi-otuz	7	7	2.644	+
on bir	9	8	2.998	+
uzun	8	8	2.826	+
onuncu	13	9	3.603	+

Tablo 29:Anlam bağı olmayan sözcükler

Sorgu Terimi	Beklenen Eşdizimlilik Sıklığı	Gözlenen Eşdizimlilik Sıklığı	Yazılı Metinlerdeki Metin Sayısı	T-Skoru	Anlam Bağı
1 sol 1 sol sözcük+yıl	konusu	5	4	2.234	-
	ödenek	6	1	2.448	-
	ki	9	9	2.998	-
	edilmiştir	11	3	3.314	-
	aktarmalarla	10	1	3.16	-
	oldu	10	10	3.16	-
	ve	115	58	10.716	-
	kadar	82	70	9.048	-
	veya	6	6	2.448	-
	gibi	8	8	2.826	-
	bankası	6	3	2.448	-
	ayrıca	8	8	2.826	-
	biz	5	3	2.234	-
	da	22	19	4.687	-
birlikte	5	3	2.234	-	

6.3. Ad+Eylem Kuruluşundakiler

Derlemde ad+eylem kuruluşunda eşdizimlilik tespit edilmemiştir.

6.4. Ad+Ad Kuruluşundakiler

- **Yıl sonu**

“Yıl sonu” birimi çekimleriyle beraber 997 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Kuruluşların **yıl** sonu itibarı ile gerçekleşen harcamaları yılbaşı ödeneklerini aşmıştır
2. 2007 harika bir yıl sizin için. **Yıl** sonu yavaşlamaya razı olmak şartıyla!
3. **Yıl** sonu enflasyon tahminlerini 5 ila 10 puan arasında yukarı çeken aracı kurumlar tahminlerinin, depremin maliyetinin netleşmesiyle birlikte yeniden gözden geçirebileceklerini belirtiyorlar.
4. Hatta **yıl** sonu programlarının bile konusu olmuştu yaşlı doktor amca.
5. İç varlıklar 1998 yılında bir önceki **yıl** sonundaki seviyesi olan 330 trilyon Türk lirasından eksi 293 trilyon Türk lirasına gerilemiştir.
6. İthalatının da 810 milyar dolar olarak gerçekleşmesi beklenen Çin böylelikle **yıl** sonunda 150 milyar dolar dış ticaret fazlası verecek.
7. Sabancı 96 başında enflasyonun yüzde 80 olacağını tahmin etmiş, **yıl** sonunda enflasyon yüzde 79.2 olarak gerçekleşmişti.
8. **Yıl** sonuna kadar iç satışlarımızı 95, dış satışlarımızı ise 7 bin tona çıkarmayı hedefliyoruz" dedi.
9. "**Yıl** sonundan önce, buraların (Erzurum) kış sporları tesislerinin temeli atılacaktır."
10. İş yerinizi değiştirmek istiyorsanız **yıl** sonunu beklemelisiniz.

- **Yıl boyunca**

“Yıl boyunca” birimi 1209 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Merkez Bankası **yıl** boyunca kotasyonlarını Şubat, Mart, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında olmak üzere 8 kez değiştirmiştir.
2. **Yıl** boyunca çok zaman geçirtilen kahvaltılar aslında güne enerjik, zinde başlamanızı sağlar.
3. Bu gelişmeler karşısında iç talepteki daralma sürecinin boyutlarını firmalar anlamış ve **yıl** boyunca ilk kez Kasım ayında sanayi üretimi gerilemiştir.
4. Karar verirken birçok kriteri **yıl** boyunca değerlendirme şansı da vardır.

5. Çünkü,yıl boyunca güneş ışınlarının deklinasyonu değişmekte, yamaçların bakı ve eğim durumuna göre radyasyonun dağılışı ve miktarı farklı olmaktadır.
6. Oysa köyünden büyükşehre göç eden biri yıl boyunca biriktirdiği parayla ancak kendisini götürür memleketine.
7. Yay burcunda dolaşan Jüpiter bu konuda yıl boyunca şans verecek ve sahne perdelerini sizin için açacak.
8. İkinci dominant tür olan P.avirostris yine yıl boyunca gözlenir.
9. Gerbera'lar yıl boyunca dikilebilir. Tek yıllık yetiştiricilikte dikimin ürün alınacak zamana göre ayarlanması gerekir.
10. Jüpiter kendinizi tanıtmamız için yıl boyunca yanınızda olacak.

- **Yıl başı**

“Yıl başı” birimi çekimleriyle beraber 53 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “ocak ayının birinci günü” olarak açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Kriz nedeniyle bu yıl çalışanların ücretlerine zam yapamayan firmaların çoğu, yıl başında ücretlerde ayarlama yapma baskısıyla karşı karşıya kalacak.
2. Yılbaşında Bayburt'ta bir erin cenaze töreninde göstericilerin tepkisi valiliği rahatsız edecek boyuta ulaştı...
3. Aynı gün Rusya piyasaları çöktü, yıl başında 400 noktasında seyreden indeks Nisan 1996'dan bu yana ilk kez 100'ün altına inince, borsada işlem 45 dakika durduruldu.
4. Her yıl başında toplu alımlar yapan Cumhurbaşkanlığı, zaman zaman da 100-150'lik ara siparişler veriyordu
5. Yıl başında ABD doları Japon yeni paritesi 120'ler civarında seyrederken yılortasına doğru 150 seviyelerine kadar yaklaşmış...
6. Geçen yıl başından geçen şu tatsız Okan macerasının ucuz atlatılmasında, Necmi Bey önemli bir rol üstlenmiş.
7. Bu, yeni bir defterdi ve yıl başından beri yapması gereken ödevlere bir kez daha başlaması gerekiyordu.
8. ... bu yıl başından beri düşüş eğilimindeki işsizlik oranı, ağustostan sonra eylülde de binde 3'lük bir artış kaydetti.
9. Cinayet, bölgede aynı nedenle bu hafta içinde işlenen 3.ve yıl başından beri 8. cinayet oldu.

10. Vural, **buyıl** başından itibaren Telekom'da otokontrol mekanizması başlatılarak, ilk olarak telefon arızalarında bu sistemin yürürlüğe konulduğunu belirtti.

- **Yıl içinde**

“Yıl içinde” birimi 2281 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. **Yıl** içinde bütçeye konulan ek ödenekler dahi bu sınırm hesabında dikkate alınmaktadır.
2. Şekil ve çizelgeden de görüleceği gibi, **yıl** içinde uzun bir süre 16.7°C -24.7°C eşik değerlerinin dışında kalmaktadır.
3. **Yıl** içinde geri gitme dönemlerinde rahatlamanızı sorumluluklarınızı hafifletmenizi sağlayacak.
4. Katma bütçeli kuruluşlarca **yıl** içinde bütçeleştirilen aynı kredi kullanımı 6.269.358.527.000 liradır.
5. Bütçe gelirlerinin **yıl** içinde elde edilen toplam gelirler içindeki payı %39'dur.
6. ... Fenerbahçe'nin başma geçmesinin, kendisi için **yıl** içindeki en büyük olaylar olduğunu söyledi.
7. Bana kalırsa önce **yıl** içindeki sınavları sormalısın. - Onu sorduk hocam, yanıt olumsuz.
8. Ekonomik sınıflandırma açısından Strateji Geliştirme Başkanlığı bütçesinde yer alan ödeneklerin dağılımı, **yıl** içindeki aktarmalar ve yıl sonu gerçekleştirmeleri şöyledir..
9. Oysa bu tesislerce **yıl** içindeki çalışma süresini değişik tarım ürünlerinin kurutulmasına gidilerek 8-9 aya çıkarılması gerekli görülmektedir.
10. **Yıl** içindeki önemli bir günü unuttu. Ama aynı erkek bir yılda 364 gün işi için, evi için çalıştı, çabaladı.

6.5. Sıfat+Ad Kuruluşundakiler

Yıl sözcüğünün sıfat+ad kuruluşundaki eşdizimlilikleri şunlardır:

Tablo 30: Yıl Sözcüğünün Sıfat Eşdizimlilikleri

Belirsizlik sıfatlarıyla	birkaç yıl, onca yıl, bunca yıl, bütün yıl, binlerce yıl, milyarca yıl, milyonlarca yıl, yüzlerce yıl, onlarca yıl

Sıralama sayı sıfatlarıyla	ikinci yıl, onuncu yıl, beşinci yıl, üçüncü yıl, yüzüncü yıl, ellinci yıl
İşaret sıfatlarıyla	o yıl, bu yıl
Sayı sıfatlarıyla	bir yıl, iki yıl, beş yıl, on yıl, kırk yıl, altı yıl, üç yıl, yüz yıl, otuz yıl, elli yıl, dört yıl, altmış yıl, yirmi yıl, bin yıl, yetmiş yıl, yedi yıl, üç-beş yıl, sekiz yıl, on beş yıl, dokuz yıl, sekiz-on yıl, beş-on yıl bir-iki yıl, üç-dört yıl, iki-üç yıl, dört-beş yıl, seksen yıl, beş bin yıl, on yedi yıl, bir buçuk yıl, doksan yıl, milyon yıl, beş altı yıl, milyar yıl, yirmi beş yıl, yedi-sekiz yıl, on iki yıl, otuz-kırk yıl, yirmi-otuz yıl, on bir yıl
Niteleme sıfatlarıyla	geçen yıl, çok yıl, aynı yıl, ertesi yıl, gelecek yıl, ilk yıl, geçtiğimiz yıl, önümüzdeki yıl, yeni yıl, yarı yıl, uzun yıl

Belirsizlik sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: birkaç yıl (918 kez), onca yıl (80 kez), bunca yıl (260 kez), binlerce yıl (276 kez), milyarlarca yıl (20 kez), milyonlarca yıl (71 kez), yüzlerce yıl (136 kez), onlarca yıl (44 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "Biraz **yıl** öncesine kadar hiç acımaz, en ufak bir tartışmada Nil'in saçlarına asılırdım.
2. Onca **yıl** beklediğin odandan bin bir umutla çıkıp her şeyi göze alan o karşılıksız cesaretle, boşluğumda sonsuza dek düşmeyi göze almıştın.
3. Neredeydin bunca **yıl**? Nerede kaldın? Ne çok bekledim seni. Ne çok aradım. Ne çok özledim...
4. Unutulmamalı ki doğanın dengesini tekrar kazanması binlerce **yıl** alacaktır
5. Günümüzde kabul edilen bilimsel açıklamalar ışığında, ilk hayatın milyarlarca **yıl** süren evrim sonucunda cansız maddelerden meydana geldiği benimsenmektedir.
6. Kireç taşının milyonlarca **yıl** birikmesiyle de mercan kayalıkları, yani resifler oluşuyor.
7. Bu binaların büyük bir kısmı kerpiçten yapılmasına rağmen yüzlerce **yıl** ayakta kalabilmiş.

8. Aniden izini kaybettirip onlarca **yıl** ortalıkta görünmeyen ünlü yazarlar olduğunu duymuştum ama inanmak güç geliyordu.

Sıralama sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: ikinci yıl (72 kez), onuncu yıl (38 kez), beşinci yıl (8 kez), üçüncü yıl (22 kez), yüzüncü yıl (43 kez), ellinci yıl (6 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Ancak sınava girip kazanamamaları durumunda ise, ikinci **yıl** tekrar okula yoğunlaşmak istemelerine rağmen, meslekî düzeydeki eğitimi tam alamadıkları için başarısız olmaktadırlar.
2. Bunlar genellikle Ata'nın ölümü, veya onuncu **yıl** kutlamaları bazen de ilk on yılda Ata'nın sosyal yaşama kanıştığı zamanların öyküleridir.
3. Bu sene beşinci **yıl**. Şimdilik bir vukuat yok!
4. Üçüncü **yıl**, doktora hazırlık derslerine ve kısa bir tezin hazırlanmasına ayrılmıştır.
5. 1893'te, II. Viyana kuşatmasının üç yüzüncü **yıl** dönümünde opera yeniden tasarlanır ve Salzburg'ta mutlu bir son bulunur, bu çözüm yarı yarıya Sebastiani'den alınır...
6. Ama bu bir jübile değil, bir galaydı, ellinci **yıl**galası.

İşaret sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: o yıl (400 kez), bu yıl (2826 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. O **yıl**, okul aile birliğinin düzenlediği halk dansları gösterisine katıldım.
2. O **yıl** ilk defa çok sayıda başörtülü öğretmen o okula gelmiş.
3. İl İmar Müdürünü bir ziyaretimde, o **yıl** emekli olan bir il müdürünün hayıflanmasını dinlemiştim.
4. O **yıl** bir derginin açtığı mankenlik yarışmasında da birinci oldu.
5. O **yıl**köyde 2.9 milyon kilo olan tahıl üretimi, on yıl sonra beş katına çıkmış.
6. Pobeda'da ise bu **yıl** bir dağcı hayatını kaybediyor. Geçen yıl Khan-Tengri'de hepsi düşme sonucu beş dağcı hayatını kaybetmişti, Pobeda'da ise ölüm yoktu.
7. Yöneticiniz Venüs bu **yıl** 27 Temmuz-8 Eylül boyunca geri gidiyor olacak.
8. Bu **yıl** büyük kentlerde karpuzla yönelik talep çok düşük."
9. Tüm bankalar büyümek istiyorlar ancak bu **yıl** bu çok da kolay olmayabilir.
10. Ama bu **yıl** hastalanmış, tam üç ay evden çıkamamış ve elindeki avucundakini de ilaca vermiştir

Sayı sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: bir yıl (2618 kez), iki yıl (1726 kez), beş yıl (1023 kez), on yıl (911 kez), kırk yıl (248 kez), altı yıl (232 kez), üç yıl (1030 kez), yüz yıl (347 kez), otuz yıl (237 kez), elli yıl (198 kez), dört yıl (664 kez), altmış yıl (32 kez), yirmi yıl (378 kez), bin yıl (450 kez), yetmiş yıl (50 kez), yedi yıl (306 kez), üç-beş yıl (10 kez), sekiz yıl (271 kez), on beş yıl (40 kez), dokuz yıl (127 kez), sekiz-on yıl (6 kez), beş-on yıl (9 kez), bir-iki yıl (34 kez), üç-dört yıl (14 kez), iki-üç yıl (16 kez), dört-beş yıl (17 kez), seksen yıl (25 kez), beş bin yıl (7 kez), on yedi yıl (5 kez), bir buçuk yıl (8 kez), doksan yıl (5 kez), milyon yıl (221 kez), beş-altı yıl (19 kez), milyar yıl (100 kez), yirmi beş yıl (11 kez), yedi-sekiz yıl (7 kez), on iki yıl (5 kez), otuz-kırk yıl (9 kez), yirmi-otuz yıl (7 kez), on bir yıl (9 kez). Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İşe başlayalı daha bir **yıl** bile olmamıştı. Şirkete girerken annemin izni gerekmişti.
2. Aradan iki **yıl** geçmiş, komşusunun oğlu gelir gelmez Esmâ'nın evine uğramıştı.
3. Çünkü, ayrı yaşayan ve boşanamayan çiftler için getirilmiş bir kolaylığa göre, beş **yıl** ayrı kalmak, boşanma sebebiydi.
4. Benim İktisat Fakültesi'nden ilk çıkışım çok uzun sürmüştü, on **yıl** falan...
5. Mustafa Kemal Paşa, kırk **yıl** bir kazanda kaynasa Fikriye ile evlenemezdi.
6. Bu işler için yaşının epey ilerlediğinin de farkındaydı. Altı **yıl** önce KYP'den emekli olmuştu.
7. ... Prof. Dr. Ali Bardakoğlu, din ve laiklik konularındaki görüşlerini üç **yıl** önce Radikal'e anlatmıştı.
8. onra, yüz **yıl**uyuyan prensesi anlattım filan şeklinde bi espiriyle bağla. İstersen "abzürd yaptım" dersin.
9. Kafamda bir şimşek çaktı, tabak gibi açık olan gerçeği otuz **yıl** sonra anladım.
10. Nefise'nin ölümünden elli **yıl** sonra, parçalanmışlıklarım fiziksel yokoluş yerine, yeni bir tülenmeye yönelebiliyorsa, savımda haklıyım!
11. Kısacası Osmanlılar dört **yıl** süreyle cepheden cepheye koşarak, bin bir kahramanlık göstererek, takatinin sonuna kadar çarpışmışlardı.
12. ... İstiklal Madalyası'nı alalı ve onu bir gün bile ceketinin sol yaka altına asmadığının üzerinden tamı tamına altmış **yıl** geçmişti.
13. Sonrasında, neredeyse yirmi **yıl** boyunca, inişli çıkışlı bir ilişkimiz oldu.
14. Türkiye uluslaşma sürecini tamamlarken bu coğrafya üzerinde kendi tarihi ile barışmak zorundadır. Bin **yıl**öncesine giderek olaylara bakmaya başlayalım.

15. Ziya Gökalp'in yetmiş **yıl** önce söylediklerini görmezlikten gelerek!... Aynı okur Neyzen Tevfik'in de bir şiirini yollamış.
16. Yedi **yıl** sonra, benim yasağım kalktıktan sonra Kenan Evren'e sordum.
17. Onlar da üç-beş **yıl** içinde seçimlerini yapıp eskiyi geride bıraktılar.
18. Sekiz **yıl** önce öldü. Kaldığı hastanenin çevresi meşe ağaçlarıyla kaplıydı.
19. İkinci çarpıcı karşılaşma için on beş **yıl** beklemem gerekti.
20. Dokuz **yıl** evvel babamla dört beş ay işbirliği yaptık, daha sonra kendi işimi yapmak istiyorum dedim, ayrıldık.
21. O günden bugüne yaklaşık sekiz-on **yıl** geçmiş bulunuyor.
22. Beş-on **yıl** içinde şu tepe duracak sen gideceksin, şu deniz duracak sen gideceksin, hatta şu harap ev duracak sen gideceksin.
23. Adı geçen harp bir-iki **yıl** daha gecikseydi, Ermeniler hesabına Doğu Anadolu da kaybedilecekti.
24. Çocuk o, biraz büyük dik, üç-dört **yıl** giysin; al biraz büyüğünü, parçalanana kadar kalsın ayağında ayakkabıları.
25. Haydi, Allah acıdı halimize de gökten başımıza para yağdırdı diyelim, iki-üç **yıl** daha mı bekleyeceğiz ikinci köprünün tamamlanması için?
26. Daha dört-beş **yıl** önce herkese kolayından iki anahtar vaat edenlerden, şimdi kendi anahtarlarının çetelesi soruluyor.
27. Seksen **yıl** önce Fransa'da uygulanan bir yöntemi Gültepe'de uygulamaya kalkarlar!
28. Bu dergiyi iki yıl götürmüşseniz, sadece o dergiden asgari beşbin **yıl** yersiniz.
29. Onyediy **yıl** işlenmemiş bir yavru, beş haftada bunların hepsini nasıl kaldırır.
30. Benim hastam için son birbuçuk **yıl** içinde oniki torba kan istendi.
31. Neredeyse doksan **yıl** sonra Çanakkale Boğazında yeniden patlama sesleri duyuluyordu.
32. Kimbilir, kaç milyon **yıl** önce, biz de senin gibi bir maymunduk. Zavallı soyumuz.
33. İşte, daha beş-altı **yıl** öncesine dek Ege'nin şirin bir "tarım ve orman" kasabası olan Yatağan.
34. Nitekim dünyada meydana gelen ilk canlıların, yaklaşık bir milyar **yıl** bu yolu izlediği varsayılmaktadır.
35. Bunun benim için kişisel bir yönü var; yirmibeş **yıl** devlette çalıştım şimdi bir özel sektördeyim.
36. Ölümünden yedi-sekiz **yıl** önce annemin çocukluk arkadaşı olduğu masalını ortaya attı.
37. At sırtında oniki **yıl**. Dile kolay, taşınması güç oniki yıl.

38. Böyle giderse otuz-kırk **yıl** sonra hiçbir teknik aygıtın adı bizim dilimizde olmayacak...
39. Yirmi-otuz**yıl** öncesine kadar entelektüel bir gayri meşruluk içinde olan müzik incelemeleri, seksenli yıllarla birlikte akademiye de girmiş oldu.
40. Neyse amca kızı, onbir **yıl** sonra ülkeme gidebilmemin koşulları oluştu.

Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler: Niteleme sıfatlarıyla kurulan eşdizimlilikler farklı kavramlaştırmalara zemin hazırladığı için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Aşağıda bunların her biri bağlam içi kullanımlarıyla örneklenmektedir:

- **Geçen yıl**

“Geçen yıl” birimi derlemde 1893 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Geçen **yıl** denk gelmiş, Trabzonspor-Fenerbahçe Başbakanlık Kupası maçına gitmiş.
2. Geçen **yıl** 55 yeni fon da sisteme katıldı.
3. İngiltere’de geçen **yıl** 45 kişi yüzerken boğulmuş.
4. Nihayet, geçen **yıl** da kısaca gördüğümüz bir güç ülke üzerindeki insanları "devlet" içinde birleştirir.
5. Bunun yanında, geçen **yıl** Kinder yine bu ligde yoktu, Saporta’da oynuyordu.
6. Efes Cup’ta geçen **yıl** final oynayan Galatasaray ve Beşiktaş bu kez üçüncülük maçında karşı karşıya gelirken sonucu yine penaltılar belirledi.
7. Geçen **yıl** bu oran yüzde 62’ydi. Yüzde 52’li, tüm ülkede güvenliğin iyileştiğini düşünüyor.
8. Geçen **yıl** kendi ayağı kırıldı ve neler çektiğini çok iyi biliyor" ifadelerini kullandı.
9. Geçen **yıl** bir kere daha gitmiştim Üsküp’e. Eski çarşı, eski çarşı olmaktan çıkmıştı.
10. ... kahverengi lekeleri çoğalmış ellerimi yakalayp ara sokaklarda gezdiriyordu daha geçen **yıl**beni, ne oldu sana kuzucuğum?

- **Çok yıl**

“Çok yıl” birimi derlemde 13 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Aradan çok **yıl** geçmiş, benim hatırladığım 40'lı yıllar...
2. Bu işletmeler daha çok **yıl** boyu üretim yapar.
3. Çok **yıl** sonra, her gün okula giderken geçtiğimiz Beyoğlu'nda bizim sınıftan bir arkadaşla karşılaştım...
4. Çok **yıl** sonra bu hüznün nedenini galiba anladım.
5. Sonra, daha çok **yıl** geçti aradan ve Ece'ye bir mektup daha yazmak istedim.
6. Ey gidip gelen bahar; sen anımsadın şimdi değil mi, hani çok **yıl** önceydi?
7. Öldüğünü duyduğum zaman, aradan çok **yıl** geçmesine rağmen hiç üzülmedim.
8. Çok **yıl** önce bu elbiselerin bir kısmı Taşkılla mahzenlerinde çuvallar içinde bulunmuştu.
9. Ne çok **yıl** olmuş. "Nasıl da paylaşıyor insan isterse,
10. Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rüyada, Sende çok **yıl** yaşayan, sende ölen, sende yatan.

- **Aynı yıl**

“Aynı yıl” birimi derlemde 494 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Bu marka ile bir yıl içinde yüzde 25 pazar payına ulaşarak önemli bir performans sergiledi. Aynı **yıl** Sunny markası da piyasaya sunuldu.
2. Aynı **yıl** orduda süvari birlikleri kaldırıldığı halde Tarım Bakanlığı bütçesine 'at neslinin ıslahı' için konulan 25 milyon lira ödenekten kimse söz etmiyordu.
3. Aynı **yıl** "Doğu-Batı gerginliğinin azaltılmasına katkıları" nedeniyle kendisine Nobel Barış Ödülü verildi.
4. Aynı **yıl** 8-11 Mart tarihlerinde ise Aratos Sinema Günleri/Kadın Filmleri Haftası yapılır.
5. Ayrıca, aynı **yıl** içerisinde BM gözetiminde nüfus mübadelesi gerçekleşti
6. Aynı **yıl** Suriye ve Mısır "Birleşik Arap Cumhuriyeti" adıyla birleştiklerini açıklamışlar, Lübnan'a sığınan milliyetçi kalkışma ise Amerikan askeri müdahalesiyle giderilebilmişti.
7. Aynı **yıl** Buca Eğitim Fakültesi'nde sözleşmeli olarak çalışıp, bu yıl sonuna kadar da orada öğretmenlik yaptım.
8. Bu sonuç, 1948'de Almanya'da "Geologische Rundschau" dergisinde ve aynı **yıl** Türkiye'de T.J.K. Bülteninde yayımlandı, dış ülkelerde ilgi ile karşılandı.

9. Aynı **yıl** içinde ikinci baskısı yapıldı. Hala iyi gidiyormuş.
10. Aynı **yıl** Afrika ve Ortadoğu'ya birtakım geziler düzenledi.

- **Ertesi yıl**

“Ertesi yıl” birimi derlemde 154 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Sonradan sıkıcı kafes yapımı işinde, ertesi **yıl** da gittiğim askerliğimde arkadaşım oluyor o radyo.
2. ... ertesi **yıl** da kimseye verilmezse para ödülü fona geri ödeniyor.
3. Ertesi **yıl** Edebiyat Fakültesi'nin Fransız ve Roman Filolojisi bölümüne yazıldım.
4. Ertesi **yıl** başka okula yazdırdılar. Orada tüm yaşamımı değiştirecek olan Nadide Öğretmen'le tanışacaktım.
5. Ertesi **yıl** Şakir'in mezarını ziyaret etmek için geri döner; ama ortada ne tepe vardır nede mezar.
6. Önce bir karışla başladı, ertesi **yıllarım** adım, ertesi yıl bir kulaç, baktım, nerdeyse bütün bahçemi alacak.
7. ... ertesi **yıl** hemen gazete okumaya başlıyor ama Japonya'da bu çok zaman alıyor.
8. ... ertesi **yıl** yine Berlin'e dönüp, burada Georg Simmel ve Heinrich Wölflin'in yanında yetiştirmeye başlar kendisini.
9. Ondan sonra, o öldükten sonra, ertesi **yıl** ünlü yazar Mehmet Behçet Yazar geldi.
10. Yardımcı Doçent Can'ı, Anayasa Mahkemesi'ne taşıyan gelişmeler ertesi **yıl** gerçekleşir.

- **Gelecek yıl**

“Gelecek yıl” birimi derlemde 270 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Gelecek **yıl** öykü istiyorum dememiş miydin ben sana?..
2. Gelecek **yıl** her mevkide iki adam istiyorum. Bunun için yaşlılarla gençleri harmanlayacağız" dedi.
3. Gelecek **yıl** Şehir Tiyatrosu'nda oynamak fikri giderek ilginçliğini yitiriyor ve birden aklıma parlak bir fikir geliyor.
4. ...Bağdat'ın gelecek **yıl** ve ötesinde atacağı adımları kapsıyor.
5. Bu prensibe göre, gelecek **yıl** yüz bin kişinin Asya'dan Avrupa'ya koşması bekleniyor.

6. Ve otlara gizlenmiş salyangozlar bile gelecek **yıl** onlara yine ışık tutacak olan bu güzel ve sevgi dolu yüreği şimdiden özleyiyorlar...
7. "Sefa olur ama onun küçüğü olmaz. Gelecek **yılı**zacağız."
8. Galamız ise ancak gelecek **yıl** gerçekleşebilecek. Artık tamamen müzikallere yönelmiş gibi görünüyorsunuz.
9. "Gelecek **yıl** ise 10 tane yapmayı düşünüyoruz.
10. Bu yüzden gelecek **yıl** daha farklı, daha doğrusu, arzuladığımız şekilde bir dosya oluşturmak umudunu kaybetmeden yolumuza devam etmemiz gerekiyor...

- **İlk yıl**

“İlk yıl” birimi derlemde 112 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İlk **yıl** öğrencileri genellikle kampusun ortasındaki çok katlı yatakhanelerde barınıyor.
2. İlk **yıl** çok bocaladım. İzmir’e hiç benzemiyordu. İzmir daha sıcaktı.
3. Çünkü görüyorum, ilk **yıl** kazanamayanlar ikinci yıl hiç kazanamıyorlar.
4. Göreve geldikleri ilk **yıl**, aralarında bulunduğu takım taklavatla, KSSK’nın taşra ünitelerinden birini ziyarete gider.
5. ... Frankfurt’ta karar kılıp güç bela bir ev tutmak, derme çatma da olsa "ev düzmek" derken ilk **yıl** zaten bitivermişti.
6. İlk **yıl** Ankara’dan Kerim Afşar geldi Hamlet’i oynamaya.
7. Ve o ilk **yıl** her akşam Brighton’da okuldan evime döndüğümde iki, üç veya dört mektup yazar, her sabah İstanbul’dan gelen iki, üç veya dört mektup okurdum
8. İlk **yıl** hiçbir erkekle flört etmedim. Onları peşimden koşturmak daha çok hoşuma gidiyordu.
9. Ancak o ilk **yıl**, yaza doğru, düzenli bir iş buldum.
10. İlk **yıl** aynı sınıftaydık, ikinci yıl Bahtıgül’ün sınıfındaydı.

- **Geçtiğimiz yıl**

“Geçtiğimiz yıl” birimi derlemde 274 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Hatta araştırmacılar, geçtiğimiz **yıl** sonunda yaşam için gerekli minimum sayıdaki genleri de saptamayı başardılar.

2. Son olarak geçtiğimiz **yıl** mart ayında bugünkü görevine gelen Ayşegül Yanık, Ar-Ge gibi bir birimde uzun yıllar çalışmış olmaktan keyif duyduğunu belirtiyor
3. Sivas Bir Duçar Şehir Ligin büyükleri, geçtiğimiz **yıl** aldıkları karadan çark edip, birbirleriyle yaptıkları maçlara taraftar götürmeye karar verdi.
4. Geçtiğimiz **yıl** Kasım ayında toplam kredilerin yüzde 49.8'i olan Türk lirası krediler, 1996 yılı Kasım ayında yüzde 47.9'a gerilemiştir.
5. Geçtiğimiz **yıl** 70 bini profesyonel; toplam 160 bine yakın ziyaretçiyi ağırlayan fuar, krizin bilişim sektörüne etkilerini de gözler önüne serecek
6. Ailem beni geçtiğimiz **yıl** bir aile dostumuzun çocuğuyla nişanladı.
7. Geçtiğimiz **yıl** önce 11 şirketin birleşmesiyle oluşan Birmot onun yönetimine verildi.
8. Geçtiğimiz **yıl** Tarsus Lisesi öğrencilerinden biri Sevgi'yi şöyle tanımlamıştı: "Varlık'la yokluk arasındaki o ipincecik ışık çizgisidir, Sevgi..."
9. Geçtiğimiz **yıl** Ulusal Kalite Büyük Ödülü'nü Bilim İlaç AŞ, başarı ödülünü de TNT Express almaya hak kazanmıştı.
10. Geçtiğimiz **yıl** yüzde 24'ün üzerinde bir artış yakalayan iş makineleri satış rakamlarının 2007 yılında yatırımlardaki yavaşlama nedeniyle yüzde 12 oranında daralması bekleniyor.

- **Önümüzdeki yıl**

“Önümüzdeki yıl” birimi derlemde 166 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük'te bu birimle ilgili açıklama bulunmamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. İnşallah kendisine önümüzdeki yıl için büyük bir albüm yapacağız" dedi.
2. Önümüzdeki **yıl** da Türkiye'den genç bir grup Avrupa'daki en önemli caz festivallerinde çalacak.
3. Delegelerin tercihinde bu kez önümüzdeki **yıl** yapılacak yerel seçimler etkili oldu.
4. Önümüzdeki **yıl** bu bütçenin 1 trilyon olma durumu var.
5. İlginç olan, önümüzdeki **yıl** 20 Avrupa ülkesinde düzenlenecek kongrelerde, dünyaya ve Avrupa'ya kalite ve mükemmelliğe ulaşma yollarını öğretecek olması.
6. LTE ağının ilk ticari uygulaması İsveç'te geliştirildi ve önümüzdeki **yıl** resmen start alacak.
7. Önümüzdeki **yıl** tema "Baştan Çıkarma"; sahnelenecek operalar "Carmen", "Salome" ve "Manon Lescaut"...

8. Önümüzdeki **yıl**, sosyalistlerin merkezi hedefler yanında yerel düzeylerdeki çalışmalarını da önemsemeleri gerekecek.
9. Önümüzdeki **yıl** dikkatinizi iş ve paraya yoğunlaştırmalısınız.
10. Allahtan Meryem, önümüzdeki **yıl** çocuk okutmaktan tut da, yedirmeye giydirmeye kadar, ne türlü hayır varsa yaparız, diyerek biraz huzur verdi...

- **Yeni yıl**

“Yeni yıl” birimi derlemde 261 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “yaşanılan yıldan bir sonraki yıl, yeni sene” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. "Size güzel ve de yararlı bir yeni **yıl** armağanı aldım."
2. Uğradığımız bütün marketlerde yeni **yıl** için hindi satışları söz konusu.
3. Herkesin kendi dilinde nasıl yeni **yıl** yazdığını göstermek için de şöyle bir düzenek kurmuşlar.
4. Belki kendi elinizle hazırlayacağınız bir yeni **yıl** ya da doğum günü kutlama kartında böyle bir düzenleme kullanırsınız, hem ilginç hem de özgün bir armağan olur.
5. Çok sayıdaki ülke bu büyük acı sebebiyle yeni **yıl** kutlamalarını ya iptal etti ya da eğlencenin dozunu düşürdü.
6. Tekrar konuya dönme sebebim yeni **yıl** gecesidir itiraf ediyorum bir kere gidip bir daha fırsat bulamadığım bir yerdir
7. Filmde bir kare vardır, dönemin ünlüleri yeni **yıl** için gizlice bir şatoda toplanırlar.
8. Yeni **yıl** bizlerin neyimize a oğlum, derlerdi.
9. "Yeni **yıl** için en büyük dileğim, İspanya Milli Takımı ile yaşadığımız bu başarıyı, Fenerbahçe'yle Türkiye Ligi'nde şampiyon olarak tüm camiamıza yaşatmak.
10. Garip Karışım ismiyle adlandırılan bölümde, beş kadından oluşan cadılar topluluğu, The Mon Signor Otel'i'nin balayı sütünü yeni **yıl** gecesini için tutar.

- **Yarı yıl**

“Yarı yıl” birimi derlemde 14 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birim “Bir öğretim yılının ayrıldığı iki dönemden her biri, dönem, sömestir” şeklinde açıklanmaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Aynı yılın kasım ayında. "Ceride"yi çıkaran on iki öğrenci, üniversiteden birer yarı **yıl** uzaklaştırılarak günlerini gördüler.
2. Üç hafta sonra, yarı **yıl** tatili bitip dersler başlayınca, öğleden sonraları, Dame de Sion'un kapısına gidip biraz uzaktan kapıdan çıkan kızları tek tek seyretmeye, onu beklemeye başladım.
3. Yarı **yıl** sonuçları ve ara kar dağıtım kararları da Consob'a yarı yılın bitiminden sonra 4 ay içinde verilmek zorundadır.
4. En azından yarı **yıl** tatiline kadar böyle gitmeli.
5. Ayrıca, ikinci yarı **yıl**, bütçe döneminin sonuna gelmesi nedeniyle daima daha iyi sonuçlar verir.
6. Annem babamla yaz ve yarı **yıl** tatillerinde görüşmek üzere ayrıldık.
7. Yarı **yıl**tatilini ipe çekiyorum.
8. İkinci ameliyatım yarı **yıl** tatilinde. Ameliyatın sonucu hakkında doktorum kesin bir şey söylemiyor.
9. Kimbilir ne güzel bir duygudur? Sen de yanımda olur musun yarı **yıl** tatilinde?
10. Yarı **yıl** tatiline, Arif'in tatil için Balıkesir'e gidişine kadar, aynı çizgide sürüyor ilişkimiz.

- **Uzun yıl**

“Uzun yıl” birimi derlemde 8 kez kullanılmıştır. Türkçe Sözlük’te bu birimle ilgili açıklama yer almamaktadır. Aşağıda bağlam içi kullanımlar örneklenmektedir:

1. Yirmibeş yıl. Yirmibeş uzun **yıl**. Mösyö Aron'u "vahim bir hastalık sonucu" yitirdiği o sabaha kadar geçen yirmibeş yıl.
2. Ömrünün çoğunu Almanya'da geçiren, birisi için, Nesrin Ünlü'nün yaşadıklarını anlamak güçtü ve daha da güç olanı bu kadar uzun **yıl** birini beklemektir.
3. Aradan on uzun **yıl** geçti.
4. Tebeşir tozu yutmaktan betleri benizleri solmuş çocukların zekâlarını köreltip yaşama sevinçlerini dümura uğratacak ve kitaptan kopmalarına yol açacak sekiz uzun **yıl**...
5. Şartlı salıverilmeden yararlanamayacağına göre yedi uzun **yıl** var önünde.
6. Aradan on uzun **yıl**geçmişti. Bir gün yolu eski mahallesine düşmüştü.
7. Tam 7 uzun **yıl**süren esirlik günleri bir tesadüf sonucu bitti.
8. İzleyen sadece birkaç uzun **yıl** içinde koskoca imparatorluk İttihad ve Terakkî'nin yönetiminde hızla çözülmüş ve Balkanlar sabun köpüğü gibi birer birer elden kaymıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada en sık kullanılan ilk 50 ad içinde yer alan zaman kavramıyla ilgili adların eşdizimlilikleri istatistiksel önem ve anlam bağı kıstaslarını birlikte gözeterek tespit edilmiştir. Elde edilen eşdizimlilikler ad-eylem, sıfat-ad, ad-ad birlikteliklerine göre tasnif edilerek incelenmiştir. Çalışmada Türkçe Ulusal Derlemi'nden belirlenen eşdizimlilikleri şöyle tablolaştırmak mümkündür.

Tablo 31: Yıl sözcüğünün eşdizimlilikleri

YIL SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLİKLERİ	
AD-EYLEM İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLİKLER	Yıl sözcüğü ile ilgili ad + eylem kullanımı bulunmamaktadır.
AD-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLİKLER	yıl sonu, yıl başı, yıl boyunca, yıl içinde.
SIFAT-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLİKLER	birkaç yıl, onca yıl, bunca yıl, bütün yıl, binlerce yıl, milyarca yıl, milyonlarca yıl, yüzlerce yıl, onlarca yıl, ikinci yıl, onuncu yıl, beşinci yıl, üçüncü yıl, yüzüncü yıl, ellinci yıl, o yıl, bu yıl, geçen yıl, çok yıl, aynı yıl, ertesi yıl, gelecek yıl, ilk yıl, geçtiğimiz yıl, önümüzdeki yıl, yeni yıl, yarı yıl, uzun yıl.

Tablo 32: An sözcüğünün eşdizimlilikleri

AN SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLİKLERİ	
AD-EYLEM İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLİKLER	an gelir
AD-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLİKLER	an meselesi

SIFAT-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	şu an, bu an, o an, her an, bir an, şimdiki an, ilk an, zor an, mutlu an, yaşanan an, beklenen an, çok an, son an, aynı an.

Tablo 33: Ay sözcüğünün eşdizimlileri

AY SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ	
AD-EYLEM İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	ay doğmak, ay dolmak.
AD-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	ay ışığı, ay tutulması, ay sonu, ay başı, ay tanrısı, ay parçası, ay çekirdeği, ay çiçeği, ay adları, ay takvimi.
SIFAT-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	altı ay, üç ay, iki ay, bir ay, dört ay, sekiz ay, dokuz ay, beş ay, yedi ay, bir-iki ay, üç-dört ay, iki-üç ay, beş-altı ay, on bir ay, üç-beş ay, on iki ay, birkaç ay, her ay, bunca ay, bu ay, şu ay, kaç ay, geçen ay, gelecek ay, yarım ay, önümüzdeki ay, yeni ay.

Tablo 34: Gece sözcüğünün eşdizimlileri

GECE SÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ	
AD-EYLEM İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	gece olmak, gece geçirmek, gece çalmak.
AD-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	gece gündüz, gece nöbeti, gece kulübü, gece yarısı, gece karanlığı, gece vakti, gece boyunca, gece hayatı, gece ışığı, gece lambası, gece bekçisi, gece şoförü, gece kelekleri.

SIFAT-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	iki gece, üç gece, yedi gece, kırk gece, bir gece, her gece, bütün gece, birkaç gece, kimi gece, bu gece, o gece, hangi gece, kaç gece, dün gece, geçen gece, önceki gece, ilk gece, öldüğü gece, doğduğu gece, öldürüldüğü gece, aynı gece, yarı gece, ertesi gece, karanlık gece.

Tablo 35: Gün sözcüğünün eşdizimlileri

GÜNSÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ	
AD-EYLEM İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	gün doğmak, gün geçmek, gün batmak, gün olmak, gün görmek, gün gelmek, gün saymak, gün ağarmak, gün ışımak.
AD-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	gün ortasında, gün ışığı, gün batımı, gün uzunluğu.
SIFAT-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	bir gün, iki gün, on gün, altı gün, üç gün, birkaç gün, bütün gün, her gün, tüm gün, onca gün, kaç gün, hangi gün, o gün, şu gün, birinci gün, ikinci gün, üçüncü gün, dördüncü gün, geçen gün, ertesi gün, öbür gün, ilk gün, aynı gün, yarım gün, uzun gün, doğduğu gün, beklenen gün, son gün, devrisi gün, evvelsi gün, sonraki gün, kritik gün, güzel gün, çok gün, yeni gün, iyi gün, tam gün

Tablo 36: Saat sözcüğünün eşdizimlileri

SAATSÖZCÜĞÜNÜN EŞDİZİMLİLERİ	
AD-EYLEM İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	Saat sözcüğü ile ilgili ad+eylem kullanımı bulunmamaktadır.

AD-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	saat kulesi, saat hızı, saat başı, saat ayarı, saat kadranı, saat zembereği, saat ücreti, saat camı, saat farkı.
SIFAT-AD İLİŞKİSİ İÇİNDEKİ EŞDİZİMLİLER	birkaç saat, her saat, onca saat, bir saat, iki saat, kırk saat, üç saat, altı saat, yedi saat, dokuz saat, on iki saat, yirmi dört saat, on saat, beş saat, bir-iki saat, sekiz saat, üç-dört saat, dört saat, şeyrek saat, beş-altı saat, iki-üç saat, yirmi saat, ikişer saat, birer saat, kaç saat, yarım saat, çalar saat, saat saat, geç saat, biyolojik saat, köstekli saat.

Eşdizimlilik incelemeleri Türk dili araştırmalarında gelişmekte olan bir çalışma alanıdır. Özellikle dil öğretilimi açısından sık kullanılan sözcüklerin eşdizimliliklerinin tespiti büyük önem taşımaktadır. Yakın gelecekte güncel Türkçenin derlem temelli bir eşdizimlilik sözlüğünün hazırlanması yolunda bu tür çalışmalar küçük birer adım niteliğindedir.

TABLolar DİZİNİ

- Tablo 1:* Sağa doğru “an” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 2:* “An” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 3:* Sola doğru “an” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 4:* “An” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 5:* “An” sözcüğünün sıfat eşdizimlileri.
- Tablo 6:* Sağa doğru “ay” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 7:* “Ay” sözcüğüyle anlam bağı olmayan sözcükler.
- Tablo 8:* Sola doğru “ay” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 9:* “Ay” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 10:* “Ay” sözcüğünün sıfat eşdizimlileri.
- Tablo 11:* Sağa doğru “gece” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 12:* “Gece” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 13:* Sola doğru “gece” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 14:* “Gece” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 15:* “Gece” sözcüğünün sıfat eşdizimlileri.
- Tablo 16:* Sağa doğru “gün” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 17:* “Gün” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 18:* Sola doğru “gün” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 19:* “Gün” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 20:* “Gün” sözcüğünün sıfat eşdizimlileri.
- Tablo 21:* Sağa doğru “saat” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 22:* “Saat” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 23:* Sola doğru “saat” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 24:* “Saat” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 25:* “Saat” sözcüğünün sıfat eşdizimlileri.
- Tablo 26:* Sağa doğru “yıl” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 27:* “Yıl” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 28:* Sola doğru “yıl” sözcüğüyle anlam bağı olan eşdizimliler.
- Tablo 29:* “Yıl” sözcüğüyle anlam bağı olmayan eşdizimliler.
- Tablo 30:* “Yıl” sözcüğünün sıfat eşdizimlileri.
- Tablo 31:* “Yıl” sözcüğünün eşdizimlileri.
- Tablo 32:* “An” sözcüğünün eşdizimlileri.

Tablo 33: “Ay” sözcüğünün eşdizimleri.

Tablo 34: “Gece” sözcüğünün eşdizimleri.

Tablo 35: “Gün” sözcüğünün eşdizimleri.

Tablo 36: “Saat” sözcüğünün eşdizimleri.

KAYNAKÇA

1. Ahmad, D. M. (2005). Adverb-Adjective Collocation in English. *Yüksek Lisans Tezi*. Irak: Koya Üniversitesi.
2. Aksan, Y., Duran, N., Ersen, D., Hızarcı, C., Korkmaz, S., Sever, B., Sezer, T. (2009), *Türkçede yakın anlamlı sözcükler: Bir derlem çalışması*. 22. Ulusal Dilbilim Kurultayı, s. 558-567.
3. Cahız. (h. 1423). *El-Beyan ve't-Tebyin*. Beyrut: Darve Mektebetü'l-Hilal.
4. Dinç Yıldırım, A. (2005). *Bahaettin Karakoç'un Şiirlerinde Sıra Dışı Bağdaştırmalar*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
5. Çalışkan, N. (2014). Yüksek Sıklıkta Adlar: Zaman Sözcükbiçimi Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme. Pegem Akademi Yay.
6. Huseynî, H. (2007). el-Musahabe el-Lugaviyye ve Eseruha fi Tahdîdî'd-Dil'Àle fi'l-Kur'Àni'l- Kerîm. *Doktora Tezi*. Kahire: Ezher Üniversitesi.
7. Kayaselçuk, C. (2014). *Sıradışı Eşdizimlilik: Zaman Sözcüğü Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme*. V. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi (TUDOK), 23-6224 Haziran 2014, İstanbul.
8. Önder, Ş., G., (2014) *Arap Dilim Eşdizim*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
9. Özkan, B. (2011) *Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Füllerin Birlikte Kullanılması ve Eş Dizimlilikleri*, Ankara: TDK yay.
10. Özkan, B. (2011). *Güncel Türkçe Sözlük'te "kasap" Sözcükbirimi Üzerine Bir Derlem Araştırması*. ACTA TURCICA. Online Thematic Journal of Turkic Studies, (3) 6.
11. Özkan. B. (2010). *Türkçenin Öğretiminde Sıfatların Eşdizim Sözlüğü: Yöntem ve Uygulama*. E-International Journal of Educational Research, C. 1, S. 2, s. 51-65.
12. Öztürk, B., Can, Ö. (2013). "Özelleştirme" ve "Borsa": Gazete Haber Metinlerinde Eşdizimsel Örüntüler Üzerine Bir Uygulama. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, C. 2 S. 7, s. 47-58.
13. Öztürk, B., Can, Ö. (2014). Eşdizimlilik: Kanser ve Aids Sözcükleri üzerine Bir Uygulama Çalışması. *Journal of Academic Social Science Studies*, S. 25, s. 311-318.
14. Pilten, Ş. (2013) *Türk Dilinde Izdırıp Söz Bilgisi-Bir Eşanlamlılık İncelemesi*. Ankara TDK Yay.

15. Uçar, A., Kurtoğlu, Ö. (2011). Eylemde Çokanlamlılık: Sözcük Verisinin Derlem Temelli Görünümleri, 24. Ulusal Dilbilim Kurultayı, 17-18 Mayıs 2010. Ankara, Bildiri Kitabı, s. 398-410.
16. <http://www.tnc.org.tr/>